

JA ØGYAJPX̄Y JA ØMYADYA'AKY MIDI JA JUAN YJAAY

Ja' pøn xuk'ejximp xuknija'wimp ja Dios Teety

¹ Jaayim ja wyinatyni pøn xuknija'wimp ja Dios ku tuki'iyi cho'ondakijxñim; Dios ja møøt tyimy'ity jøts nayi Dios ja kø'øm. ² Tso'onda'agyip ja møøt y'ity. ³ Jøts ja' ja Dios Teety tukyik'ø'yiyi ja tsajp jøts ja naajx jøts tuki'iyi; pø ka'axi ja naxwii'ñit jeexyip cho'ondaajky ku jeexyip kya'ity ja'. ⁴ Ja' tyiktso'ondaajk ja tsinaa'yin jøts ja jujky'ajtın, jøts nayide'en xuknija'windi ja tyiıbyi ja yjanchpi, midi tyik'øyip midi tyikwinaa'nbyatp ja naxwii'ñit jaa'y. ⁵ Møk ja tyikmajada'aky ja myøk'ajtın ku xyikudøø'kxaajka'am mā pøn wimbeets kugoots, jøts ka'ap ja miku' yja' myajada'aky.

⁶ Jats idø'øn jaa'y tu'ukmi pøn Dios ojts kyexyi, Juan ja xyøøw, ⁷ midi testigi'ajtpi meen jøts ja tnigajpxt jøts ja tımadya'akt pøn xyikujajtaajkimp xyikudøø'kxaajkimp, jøts ja øy pøn ttıyjawıt tjanchjawıt pøni sa jaty ja wya'añ. ⁸ Kidi ja Juanıpxi ja' pøn xyikujajtaajkimp xyikudøø'kxaajkimp; nugo testigi'ajtpi ja ja'ayi yikexy jøts ja' tnigajpxt. ⁹ Tyimy ja' idø'øn wyinaty memp ja'tp ya naxwiiñ pøn tyik'øyip tyikpaadip, pøn tyikwinmaa'nbyatp ja naxwii'ñit jaa'y.

¹⁰ İxa ja wyinaty tø yja'tni ya naxwiiñ jøts ja ojts nıpøn kyagupikyiyi pøn jaty jaadi, øy ja wyinaty kø'øm tø yjadukyik'øyiyi ja naxwii'ñit.

¹¹ Kyø'øm ja' ja yjanımımpy jøts kyø'ømıgu'uktøjk

paat ja ka'ap kyupøjkiyøø. ¹² Jats winaagin pøn ja kupøjkiyøø jøts pøn ja janchja'wiyøø; ja'ats ja tiy'ajtin ja ojts tmø'øy jøts Dios Teety ja y'u'nk'atidit. ¹³ Tiy'ajtingøjxp ja jade'en Dios y'u'nk'atyidi, ka'ap ja jade'en sa jaa'y y'u'nk y'una'jk tpaatti.

¹⁴ Jøts ja' pøn xuknija'wa'am ja Dios, ojts ja jaa'yin y'atsøøni y'atstani, jøts ja ojts ñiyjegy xmøøt'ijtyindi xmøøtsinaa'yindi. Tø adøm myøk'ajtin ja nja'ijxyindi midi ja kyø'ømøk'ajtin'ajtpy ja Dios U'nk. Tu'ugyi Dios Teety ja yjanchjaakjagyepyi, janch pa'ayoop, jøts tum ja tiy'ajtin janch'ajtin yajkpy. ¹⁵ Ja'ats ja Juan ojts tnigajpxy jøts ja yide'en wyaañ:

—Yø'øxi øts idø'øn ndijpy ku ø nwa'añ: “Ja' pøn oojknim me'emp, ja' idø'øn møj jøts ka'ap øts. Jøts kumi jaayim yø' wyinatyni, kidinim øts.”

¹⁶ Kajaa adøm Dios kyunuu'kxin xmøøy'ijtyindi ni'ijtyi. Juuni ja tkayaky. ¹⁷ Tøts ja Moisés kyutujk xuknija'wa'am sa ja Dios kyutujk; ixyats ja nwindsin'ajtim Jesucristo pøn xuknija'wa'am ja Dios pya'ayo'owin jøts ja tyiy'ajtin yjanch'ajtin. ¹⁸ Nijuuni pøn tka'ijxñim ja Dios; yø'øts midi jam møøt y'ity, yø Dios U'nk, yø' xuknija'wa'am sa ja Dios Teety.

Ku ja Juan Bautista tnigajpxy ku ja nwindson'ajtim Jesucristo myeenwa'añ

¹⁹ Winets ja israelit jaa'dyi midi jam kugajp'ajttip jam Jerusalén, ojts tkaxti ja teetyøjk møøt ja levijit jaa'dyi midi t'ejx'ejttip ja tsaptøjk, jøts ja t'atstiibyøktit ja Juan pøn idø'øn ja'; ²⁰ jøts ja ojts wa'ats tnigajpxy, yide'en ja wyaañ:

—Ka øtsip ja' midi yiktejp Cristo.

²¹ Xjats ja tjaaktyimdyiibyøjktøø:

—¿Pønts mets idø'øni? ¿Mets idø'øñ Dios kyuga-jpxy midi yiktejp Elías?

Jøts ja Juan wyaañ:

—Ka'ap ja y'øtsi.

Jøts ja tjaaktyimdyiibyøjk'adø'øtsti:

—Jøts, ¿metsimts idø'øñ ja' midi dø'øñ menwamp midi ja Dios kyugajpxy'ajtpy?

Jøts ja y'adsøøy:

—Ka'.

²² Winets ja yiknimaay:

—¿Pønimts mets? Kuwanixi øøts ja nnijawit jøts øøts ja ndukmado'ot pøn øø tø xkexy. ¿Sa me m'ukwa'añ ku mga'uknañigajpxyi?

²³ Jøts ja Juan ja t'adsøøy:

—Øts ja' midi yikmadoop y'ayuujk jam abak etjotp, mā niti kya'lity: “Yiktøwdi yiktuda'akti ja mwınmaa'ñ jøts xkupøktit ja nwindson'ajtim”

—nayide'en sam ja Isaias wyaañ, ja Dios kyuga-jpxy.

²⁴ Ja fariseotøjk ja wyınaty tø kyexyidi midi idø'øñ ja Juan jam jade'en møøt ñagyajpxyi. ²⁵ Xjats idø'øñ ja Juan yiktiibyijky jøts ja yiknimaay:

—Pøni ka'adam me mCristo, ni mga'Elías, jøts ni Dios me mgagugajpxy'atyi, ¿tits ku myiknøbety?

²⁶ Jøts ja Juan tnimaay:

—Nøø øts iiy nduktanøbejtpy; jats ya tu'uk midi ka' x'ejkaptinim; ²⁷ oojknim ja mye'ent, ja' tu'uk møj, nugo øts jawyeen nyiktuu'awa'ach. Nijuuni øts ja møøt nganamyibaat'atiyit.

²⁸ Jam idø'øñ ja jade'en yjajty mā ja et jam txøøwi Betábara, midi tãmp xøbidsimy jam nøø

agø'øm midi txøøw'ajtp Jordán, ma ja Juan jam ojts yiknøbety.

Ja Jesucristo yiktamiyoxp ja Dios Teety adømgøjxp

²⁹ Xjats ku kyimjabom'ajty winets ja Juan ojts t'ixy ja nwindson'ajtim Jesús ku ja jam wyinaty ñimiñiyi, jøts ja Juan wyaañ:

—Ejxti, yø' idø'øn jade'en jatwamp kubatwamp sam ja borreek u'nk yikyøxyin adøm nbojkpi køjxp, jøts yø' naḡwii'ñit jaa'y tyikpøkwyat'p. ³⁰ Yø' øts idø'øn ndijpy ku ø nwa'añ: “Ja tu'uk jaa'y myiñ, ja' idø'øn møj jøts kidi øts, jøts jaayim ja'ani.”

³¹ Nika'ap øts yø y'ity nnijawi pøni pøn yø'. Tøts ø nmiñ jøts øts Israelit jaa'y nøø nduktanøbatt jøts nduknijawidit pøn ja'.

³² Nayide'en ja Juan wyaañ:

—Tø øts ja Espíritu Santo n'ixy jøts ku kyida'aky jam tsajpwemp sam tsapakin, jøts ja tø kyøkke'eky yø' kyubajkp. ³³ Ni nganijawi øts yø' pøni pøn yø'; jøts øts idø'øn ja Dios Teety ojts xnøjmi midi øts nøø xukyiktump ku nyiknøbety, yide'en øts ja xnimaay: “Ku x'ext ja Espíritu Santo kyida'akt jøts y'ixa'akt jam tu'uk jaa'y kyubajkp, ja'ats idø'øn ja wyinaty midi ja Espíritu Santo xmø'øyimp ku ja yiknøbatt.”

³⁴ Tøts ø n'ixy, jøts øts testigi jøts ku yø' Dios U'ngi.

Ja jaa'y pøn ojts jawyeen tpabøkti ja Jesús yja'

³⁵ Xjats ku kyimjabom'ajty, ixam ja Juan wyinaty køjmyi møøt namajtsk pyabøjkpi. ³⁶ Jøts ku ja Juan ojts t'ixy jøts ku jam wyinaty ñaxy ja nwindson'ajtim Jesús, winets ja wyaañ:

—Ejxti, yø' idø'øn jade'en jatwamp kubatwamp sa borreek u'nk yikyøxyin adøm nbojkpi køjxp.

³⁷ Ku ja' tmadoodøø midi ja Juan pyabøjkpɪ'ajtpy, midi jam wyɪnaty namajtskti ku ja Juan jade'en wyaañ, xjats ja ojts tpanøjkxti ja nwindson'ajtim Jesús. ³⁸ Winets ja nwindson'ajtim Jesús y'ejxjimbijty, jøts ojts t'ixy jøts ku jam yikpayø'øy, jøts ja ojts tnøjmi:

—¿Ti m'ixaadyip?

Jøts ja ojts t'adsowdi:

—Windsøn, ¿ma me ndsøøni?

³⁹ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús y'adsojimbijty:

—Men x'ejxti.

Xjats ja ojts ñøjkxti jøts ja ojts t'ejxti ma chøøni, jøts ja jam ojts tmøøtkudsuu'idi. Ja dø'øn ja xøøw wyɪnaty jawaani kyagidakni.

⁴⁰ Ja Andrés idø'øn ja', ja Simón Pedro y'uch, midi idø'øn ja jade'en tmadoodip namajtsk ku ja Juan jade'en wyaañ. Jøts nay ja' idø'øn jade'en tpanøjkxtip ja nwindson'ajtim Jesús. ⁴¹ Jøts ja Andrés tyimñayjaty ja ojts t'ats'ixa'ay ja y'ajch Simón, jøts ja ojts t'atsnøjmi:

—Tø øøts ja Mesías nbaaty midi Dios kyejxpy, midi Cristo yiktejp.

⁴² Xjats ja Andrés ojts twaanijkxy ja Simón ma ja nwindson'ajtim Jesús jam wyɪnaty, jøts ku ja ojts y'ijxyi jøts ja ojts ñii'mxyi:

—Mets Simón, ja wa'axi me m'u'nk'ajtip ja Jonás. Cefas inet ixyam mxøøw'atp.

Jade'en ja ñii'mxyi ja nwindson'ajtim. Cefas jade'en tyijpy Pedro sam ja t'ayuujk'atti.

Ku ja Jesús twaadsøøy ja Felipe jøts ja Natanael

43 Jøts ku kyimjabom'ajty, jam ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty ñøjkwā'añ Galilea etjotp, ku ja tminabyaajti ja Felipe jøts ja tniṁaay: —Møødik øts.

44 Jam Betsaida ja Felipe kyugajp'aty nay jam mā ja Andrés kyugajpi møøt ja Pedro. 45 Winets ja Felipe ojts ñijkxy jøts ja ojts t'ats'ixa'ay ja Natanael, jøts ja ojts t'atsnøjmi:

—Tø øøts ja jaay' n'ixy midi ja Moisés ñigajpxpy jap nøkyjøtpy ku ja kutujk ja ojts tja'ay, jøts nayide'en midi ñigajpxtip ja Dios kyugajpxtyøjkti, ku ja ojts tjaadyandi. Ja Jesús ja' midi ja José y'u'nk'ajtpy, midi jam kugajp'ajtp Nazaret.

46 Xjats ja Natanael wyaañ:

—¿Wan ndejin y'øybi jam y'ukpidsømni Nazaret? Jøts ja Felipe y'adsøøy:

—Men xtyimy'ixy.

47 Kuts ja nwindson'ajtim Jesús ojts t'ixy jøts ku ja Natanael jam ñimiñiyi, winets ja wyaañ:

—Ixya net myiñ tu'uk nmigu'uk israelit jaay' midi øyjaay'ajtp, midi ka' tyaayi.

48 Winets ja Natanael ja ojts yiktiyi:

—¿Sudso'ampy me x'ijxy'aty?

Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñi'mxyi:

—Tøyimxi me wyinaty n'ejxni ku mets yø Felipe ka'anin wyinaty m'atswayinim, ku mets ixajp iigi patki'py.

49 Winets ja Natanael wyaañ:

—Windsøn, mets idø'øn Dios U'nk, jøts mets idø'øn mniwindsøn'ajtpy israelit jaay'.

50 Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en y'adsøyi:

—¿Jatyi me xtyimyjanchjawí ja'agøjxp ku me tø nnøjmi jøts ku me tø n'ixy jap iigi patki'py? M'ejxpnim mets ja myøjpi y'øybi midí ø ndu'ump midí ka'ap yjade'eni sam ya'adin ku me tø n'ixy.

⁵¹ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús yjaaktyimwyaañ:

—Meets yam ndyimñimaapy, jøts ku x'ejxtit ja tsajp y'awa'ats, jøts ku Dios y'ankilis pyattit wyinaktit jøts øts ja xnigida'aktit, ja' kuxi øts ja naxwii'ñit jaa'y ngudani Dios Teety wyingujkp.

2

Naxyøduujnidip ja jaa'y jam Galileit etjotp

¹ Kyimdigøøk xøøw wyinaty tø y'ity ku jaa'y y'amajtskidi mā ja kajp txøøwi Caná, jam Galileit etjotp. Íxam idø'on ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tyaak. ² Jøts nayide'en ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø yikwaamidi migaabyi mi'ukpi møøt ja pyabøjkitøjk jøts ja nay jam ñøjkxtit. ³ Xjats ja vino tyimgyijxy, winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tyaak ñimaajyøø:

—Tø tyimgyugøxidi, ka'ap vino ukteeni.

⁴ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús y'adsøøy:

—¿Ti øtsimts taak yø xpatp? ¿Tiku øts yø xukmadøy? Pø ka'anixi øts nja' xpaaty midí ø ndu'ump.

⁵ Jøts ja tyaak wyaañ, yide'en ja tnimaay ja jaa'y pøn jaty jam wyinaty windsø'jkidip:

—Mdu'undip idø'on jade'en tuki'iyi pøni sa wyañ.

⁶ Jamts wyinaty tudujk ja tsaadu'jts midí ja israelit jaa'y yiktundip ku Dios ja twindsø'øgidi jøts ja pyøkwya'atstít. Makta'pxy uk magø'pxy

enteerin ja y'uch tu'uk tu'uk, jade'en nөө ja yikta'adami. ⁷ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja jaa'y pøn jaty jam wyinaty windsø'jkidip:

—Yik'utskøxti yø tu'jts. Adamidi nөө.

Jøts ja ojts yikxon tyimyik'utsti, ⁸ winets nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja jaa'dyi:

—Aja'aptu'uttits inet waani, jøts xaninøjkxiti midi yø xøøw tø tnīwaamuki.

Jøts ja ojts jade'en ttundi. ⁹ Ojts ja tja'gyapy midi ja xøøw tnīwaamujkip jøts ja tsujxk nөө tø ja vino yjajtni, nika'ap ja tnijawi pø mā ja chøøñ; ja'ayi ja nugo tnija'widip pøn windsø'jkidip, pø ja'axi ja nөө wyinaty tø tjaapti. Xjats ja twaadsøøy ja jemyaa'y ¹⁰ jøts ja tnimaay:

—Tum jawyeen øy pøn t'uuky yø vino y'øybi, jøts ku ja mi'ukpi ja kom tø t'uknidi winets ja yu'nkpi yikyakñim. Jøts mets, tø mets ja møk vino ne'egi xjaakyik'awixy, jøts mets yø yamnim ne'egi xyaky oojknim.

¹¹ Yø'øbi milagri'ajtin idø'on ja nwindson'ajtim Jesús tyimijawyeen nanke'ejxøø jam Caná, jam Galileit etjotp, midi yiknigaxø'jk ja myøk'ajtin, winets ja pyabøjkpitøjk ja ojts yjaakjanchjawiyi.

¹² Xjats ku ja jade'en y'ukjajty, winets ja ojts ñijkxy mā ja kajp jam txøøwi Capernaum, møøt ja tyaaak, møøt ja myigu'uktøjk, jøts møøt ja pyabøjkpitøjk. Jøts ja jam tyaa'nidøø ñigyawinaak xøøw.

Ku ja Jesús tpawojpkijxy ja too'kpitøjkti jam tsaptøjk agø'øm

13 Ja paski xøøwts wyinaty tyimbyatnɪp midi ja israelit jaa'y tyundɪp, winets ja nwindson'ajtim Jesús ojts ñijkxy jam Jerusalén. 14 Jøts ja jam tsaptøjk'agi'py tkubajtiyɪi'ñ ja jaa'dyi pøn too'ktip ja tsakaa, pøn too'ktip ja borreek, pøn too'ktip ja pak, jøts nayide'en pøn ja myigu'uk myeeñ tyikwa'kxɪdɪp, ja' jam wyinaty tsinaadyɪp mayim ja jam tunk'atti. 15 Ku ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts jade'en t'ixy, xjats ja tyik'øyiɪi'ñ tu'uk pawojp, jøts ja jam tpawojpkijxy niduki'iyi ja jaa'y jam tsaptøjk agø'øm, møøt ja byorreek møøt ja chakaa. Jøts ja meeñ yikwa'kxpɪdi ojts ja myeeñ ja yik'ixko'odi, jøts ja myesi ja ojts yiktejimbeti. 16 Jøts ja tnimaay ja jaa'y midi paktoo'ktip:

—¡Yikjiwa'akti yø ya! ¡Kidi nDeety tyøjk maadyøjk xyikwa'andi!

17 Winets ja pyabøjkpitøjk nay jatyi tja'myajtsidøø ja nøky ma ja David yide'en wyaañ: “Møk øts nba'ayøy ja mdøjk.”

18 Xjats ja israelit jaa'y ttiibyøjktøø ja nwindson'ajtim, jøts ja tnimaadyøø:

—¿Ti tiy'ajtin øøts xuk'ejxp jøts ku xjagyepy ja kutujk ku jade'en m'adi'ich?

19 Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ojts t'adsøy:

—Yikidawdi yø tsaptøjk, kidigøøk xøøw øts yø jadigojk nyikwa'kukit.

20 Winets ja israelit jaa'y wyandøø, jøts ja ojts ñii'mxyiyi:

—Wixijkxyudujk jumøjt yø tø yiktunk'aty yø tsaptøjk jøts yø tø y'øyi; ¿jøts me mwa'añ jøts ku mets yø kidigøøk xøøw xyikwa'k'øyt jadigojk?

21 Ku ja Jesús ja tsaptøjk tkajpxy, pø kyø'ømne'kx ja jade'en tyijpy. 22 Pø patyxi ku ja nwindson'ajtim Jesús ojts yjujkyjky jadigojk jap oo'kpi jutjøtpy, yø'øts ja pyabøjkpitøjk yja'myatstøø ku ja wyinaty jade'en tø wya'añ. Xjats ja tjantyimyjanchja'widøø ja Dios kyajpxy, jøts nayide'en tmibøjkidøø ja nwindson'ajtim y'ayuujk sa jaty ja wyinaty jade'en tø wya'añ.

Wa'ats ja Jesús tnijawi sa jaty jadu'uk jadu'uk wyinmay

23 Kuts ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty tyiknaxy ja paski xøøw jam Jerusalén, jøts may ja jaa'y ja jam yjanchja'wiyøø tyija'wiyøø ku ja t'ejxti ja myilagri'ajtin midi ja tyumpy. 24 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ka'ap ja nugo tyimñagyiyakyi, kumi wa'ats ja t'ejxkapy ja niduki'iyi sa pønjabøn. 25 Ka'ap ja chøkyiyi jøts ja pøn tyukmadowit sa jaty jaa'y jadu'uk jadu'uk yjaa'y'aty. Wa'ats ja kø'øm tyimñijawi sa pøngapøn y'am yjotp wyinmay.

3

Ja Jesús jøts ja Nicodemo

1 Jamts idøøn tu'uk fariseit jaa'y pøn txøøw'ajtp Nicodemo, jøts ja' idøøn ja israelit jaa'y wyindsøn'ajtip. 2 Ja'ats ojts koots y'atstøk'ayø'øy ma ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty, jøts ja ojts t'atsnøjmi:

—Windsøn, nnija'wip øøts jøts ku Dios tø mguexyi jøts øøts xyik'ixpøkt. Ka'ap me jeexyip jade'en xyiktuñ ja Dios myøk'ajtin

milagri'ajtingøjxp sam icyam xyiktuñin, ku jeexyip mөөт mga'ity ja Dios.

³ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Janch өts idө'өн nwa'añ, jөts ku ka' pөн tpaatt ja Dios kyutujk midi yjaa'y ja tyanitanaapy pөni ka'ap pөн nayide'en kyaxi'iky jadigojk sam тө kye'exyin.

⁴ Winets ja Nicodemo tyiktiiy jөts ja tnimaay ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Sudsots ja möj jaa'y nayide'en jadigojk kyaxө'өkt sam ja тө kye'exyin? ¿Pө sudso'ampy jadigojk tyөkit tyaak yjotp jөts kya'axkojmit?

⁵ Jөts ja nwindson'ajtim Jesús ja yide'en t'adsöoy:

—Janch өts idө'өн nwa'añ, pөni ka'ap pөн jade'en kye'exy ejxim ja jaa'y kye'exyin, jөts nika'ats ja Dios myөk'ajtin myө'öyi, ka'ats pөн mibaat tyөkit ma Dios ja kyutujk ttanitan ja yjaa'y. ⁶ Ku ndeety ndaak xyikaxө'jkyim, nugo yө' xmө'öyim ja jaa'y'ajtin; jөts ku ja Dios x'u'nk'ajtyim, ja'ats ja myөk'ajtin ja y'Espiritu Santo xmө'öyim. ⁷ Kidi nigyumaap xjaw i jөts ku jade'en nnөjmi: “Niduki'iyi jaa'y pyaat'atyidi ja chinaa'yin tyiktigatstit, ka'axigajtstipts ja ñamyayi jade'en.” ⁸ Pojp öy madsoo pyөjy; wa'ats nmadөө'yim sa wyina'añ ja poj, ka'ats nnija'wa'an pөni ma chөөñ jөts pөni ma ñijxxy. Nayide'ents idө'өн ñamyayi ja'adi pөн ja Dios myөk'ajtin yikaxө'jkiydip.

⁹ Winets ja Nicodemo tjaaktiiybyjky:

—¿Sudso yө ndejin jade'en?

¹⁰ Xjats ja y'adsoji ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Pø møj maestrimts mets yā israelit kajpkijxy, jøts mets yø yjade'embī xkanimadø? ¹¹ Janch øts idø'øn nwa'añ, jøts ku øøts ja' nnigajpxy midī øø nnija'wip, jøts nay ja' øøts nīdestigi'ajtpy midī øø tø n'ixy; jøts meets ja xkajanchjawī sā øø njawa'añ. ¹² Nika' xjanchjawīdi ku øts ja'abaat ndyimyjanigajpxy ti jaty yā naxwiiñ, ¿ti ja'ats mee mjaakjanchjawip ja tsajpjøtpyit yja' ku meets njadukmado'ot?

¹³ 'Ka'axi jap pøn y'ats'øch jap tsajpjøtpy, øts idø'øn jap tsoo'mp kumi øts jap'ajtp jap tsajpjøtpy; jøts øts ja naxwiiñit jaay ngudanaapy. ¹⁴ Jøts nayide'en ø nyiktu'unt sam ja Moisés ojts ttuñin ja tsaañ jam abak etjotp ku ja ojts køjxp tiyji'iky, ¹⁵ jøts ja kyawindigø'ødyit pøni pøn ø xjanchja'widip, xemikøjxp ja tpaattit ja kunuu'kxy jujky'ajtin ja kunuu'kxy chinaa'yin.

Pya'ayøøpy ja Dios ja naxwiiñit jaay

¹⁶ Janch møk ja Dios tsojkin tjagyepy, jøts tpikta'aky ja pya'ayo'owin yā naxwiiñ ku ja y'U'nk tkexy midī tu'umchi, jøts ja kyawindigø'ødyit pøni pøn ja tjanchja'widip, jøts ja xemikøjxp ja kunuu'kxy chinaa'yin ja kunuu'kxy jujky'ajtin tpaattit. ¹⁷ Kidi ja'ajip ja Dios y'U'nk tyaniguejpxy yā naxwiiñ jøts ayo'on ja ttukpaatt ja naxwiiñit jaay, jade'en'ampy ja tkexy jøts ja tyiknitso'ok'att ja naxwiiñit jaay.

¹⁸ Pøni pøn tjanchja'wip ja Dios U'nk, ka'ap ayo'on ja yiktaguwani; pønts tkajanchja'wip, ja' y'ayo'on kutujkp xemikøjxp ja'agøjxp ku tkajanchja'wiyidi ja Dios y'U'nk midī tu'ugyi.

¹⁹ Pøni pøn tyimyjade'en'ajttip, tø y'ayo'on

ja kyutujknidi, ku ja myiiñ ya naxwiiñ midi ja jaa'y øy tsuj tyikwinmaa'nbyatp, ka'ap ja yikupijky. Ne'egi ja kube'ets'ajtin kugoots'ajtin ja ne'egi chojktip, ja'agøjxp ku ja tyumjaka'øybi ttunwa'andi. ²⁰ Niduki'iyi pøn ja tyumjaka'øybi ttundip, kawin'ijxyim ja tjawidi ja yik'øwyinmaa'nbyatpi. Niwine'enin ja tkamijotwa'andi ja'agøjxp jøts kyanigaxø'øktit ja kya'ødyu'unindi. ²¹ Pønts ttsinaadyip ja tyiiby i janchpi, ja'ats tmijotwandip midi øy tsuj tyikwinmaa'nbyatp ja jaa'y, jøts ja tyiknigaxø'øktit ja Dios yja' ti jaty ja tyundip.

Kuja Juan Bautista jadigojk tkajpxpaaty ja Jesús yja'

²² Kuts idø'øn ja jade'en y'ukjajty, xjats ja nwindson'ajtim Jesús ojts tmøødi ja pyabøjkpitøjk jam Judeit naxjotp. Niyyjegy ja jam tyaa'nidøø jøts ja jam møøt yiknøbajttøø. ²³ Jøts ja Juan nay ixam ja wyinaty yiknøbatmi ixam Enón midi ja Salimit kajp myiwingon'ajtpy, ja'agøjxp ja jam yiknøbety ku ja nøø jam janch kom; jamts ja jaa'y myendi jøts ja jam y'atsnøbatti. ²⁴ Jawyeenip idø'øn ja jade'en yjaty, ka'anin ja Juan wyinaty yikpikta'aky puxøjkjōtpy.

²⁵ Jøts nay winet ja Juan pyabøjkpi winaagin tnadyamigajpxyidi møøt ja myigu'uk israelit jaa'dyi, ja' ja tnadyamigajpxiyidip sa ja pøky wya'ach. ²⁶ Nay winets ja Juan y'atsyiknimaay:

—Windsøn, ixam ja ixyam yiknøbety pøn mets jam wyinaty møøt xøbidsimy ma ja Jordángit nøø, ja' pøn mets ojts xnigajpxy jøts niduki'iyi jaa'y ja yjanchpabikyiyi.

27 Xjats ja Juan ja tni_maay:

—Ka' pøn ti tniy_jaty pøni ka'ap Dios myø'øyi.
 28 Meetsxi ojts wa'ats kø'øm xtyimyadøy ku ø nwa'añ jøts ku øts ka' nCristo, jøts ku ø nja'aji pøn jawyeen yikajxp nugo. 29 Janch tsuj øts, janch xonda_kp øts, jade'en ejxim ja tø'øxmyiyø'øbyi tyik'amajtski myigu'uk; jade'en øts nnayjawiyi kuts nmadøy ja Jesús y'ayuu_jk. 30 Yø' møj_tøkipnim jøts øts kuwani n'amutskit, kuwani n'ixnøjkxt.

Ja' pøn tsoo'mp jap tsajpjøtpy

31 Ja' pøn tsoo'mp jap tsajpjøtpy, tum ja' tuki'iyi tnitanaapy. Jøts pøn ya naxwiiñ'ajtp, ja naxwiiñits ja ja'ajtip, jøts tum ja'ayi ja ñigajpxpy ti jaty ja ejtp. Pønts tsoo'mp jap tsajpjøtpy, ja' tuki'iyi tnitanaagyøjxp, 32 jøts tum ja' ja ñigajpxpy midi ja tø t'ixy, midi ja tø tmadøy; jøts ka'ap ja pøn tjanchjawi midi ja ñigajpxpy. 33 Kuts øy pøn tjanchjawi, ja'ats wa'ats tyikniga'axp jøts ku Dios tkajpxy ja tyi_ibyi yanchpi; 34 Dios kyajpxy Dios y'ayuu_jk ja kyajpxip pøn ja Dios kajxip, kumi amuum y'Espíritu Santo ja myø'øyi. 35 Chøjkpy ja Dios Teety ja y'U'nk, jøts tuki'iyi tø ttagidøjkigyixy ti jaty ejtp ka'ejtp. 36 Pøni pøn ja Dios U'nk tjanchja'wip, xemikøjxp ja nøj_kx tpaaty ja kunuu'kxy jujky'ajtin ja kunuu'kxy tsinaa'yin; pønts tkajanchja'wip, kawindem xøøw ja nøj_kx tpaaty ja yjade'emb_i jujky'ajtin, ja Dios myøk'ayo'on ja nøj_kx kyupøjk_ip.

4

Ja Jesús jøts ja Samariit tø'øxy

¹ Xjats ja fariseotøjk tñija'widøø jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús may pyabøjkpitøjkni, jøts may jawaani ja jaa'y tyiknøbety jøts nigidi ja Juan jade'en; ² øy idø'on nwindson'ajtim Jesús ja kø'øm tkidyimyiknøbety, ja pyabøjkpitøjkts ja tyiknøbajttip. ³ Xjats ku ja tñimadøøy jøts ku ja fariseotøjk tø ñijawiyi, winets ja chøø'ñ jam Judeit naxjotp, jøts ja ojts ñijkxy jam jadigojk Galileit etjotp.

⁴ Ja Samariit et ja tyanaxp ku dø'on ja jam ñijkxy. ⁵ Xjats ja yja'ljty ma ja kajp jam tu'uk Samariit etjotp midi txøøw'ajtp Sicar, jam wingon ma ja Jacob ja y'u'nk José wyinaty tø tmø'øy ja ñaajx. ⁶ Jamts idø'on tu'uk ja nømu'ut midi yiktejp Jacob nømu'ut. Jøts kumi jotkøjxp ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty ku ja yø'øy, xjats ja y'ixaajky jam nømu'ut agø'øm. Ja dø'on wyinaty ja xøøw kujky. ⁷⁻⁸ Winets yja'ljty tu'uk ja tø'øxyøjk jam nømu'ut agø'øm pøn ku'letip kugajpíp jam Samaria, jøts ja nøø ja tjuutwa'añ, xjats nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyi:

—Møøky øts nøø.

Jøts ja pyabøjkpitøjk, jam ja wyinaty tø ñøjkxti jam kajpjtøp, jøts ja t'atsju'udyit ja kaaky ja jii'kxy.

⁹ Xjats idø'on ja samariit tø'øxy tñimaay ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Sudso mets nøø x'amidøy jøts m'israelitjaa'yits mets jøts øts samariit jaa'y?

(Kumi ka'ap ja israelit jaa'y tñinamyayidi ja samariit jaa'y.) ¹⁰ Winets ja yide'en y'adsojøø ja nwindson'ajtim:

—Kuk xjanchñijawit midi ja Dios yajkpy, uk xnijawit pøn nøø ixa m'amidojyip, ¿ja ti jajik me xka'amidøy jøts me nmo'ot ja øybi nøø ja wa'atspi?

¹¹ Jøts ja tø'øxyøjk ja ñimaajyøø:

—Ni mdanøja'ap paat mets kya'ity, jøts køjnk yø nømu'ut. ¿Mats idø'øn xpøkwa'añ ja nøø midi mdijpy øy wa'ats? ¹² Ja ndeety'ap Jacob øøts yø nømu'ut xukmidaan ma jaa ja y'ijty kø'øm y'uuky, jøts y'u'nk y'una'jk, jøts yjyujk chakaa nayide'en. ¿Ti mjaaktyimbyønts me ndejin?

¹³ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Pøn jaty ya'at nøø t'uktip, tøødsidip ja jadigojk; ¹⁴ pønts t'ukp ja øybi ja wa'ats nøø midi ø nyajkpy, ka'ap tøødsi nijuuni y'ukpaajtniyit. Kumi jade'en ja nøø pyidsø'ømt jam y'anmija'wingøjxp midi øts ja nmøøpy, sam kom nøø pyidsimyin. Ja'ats ja xemikøjxp tukpaadiyip ja jujky'ajtin jøts ja øy'ajtin.

¹⁵ Winets ja tø'øxyøjk ja ñimaajyøø:

—Yø'øbi nøø øts teety xmo'op, jøts ø nga'uktøøjtšiniit nijuuni, jøts ø nga'ukmenit nøgombi ya nømu'utjøøjty.

¹⁶ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay:

—Nøjkx mniyaa'y x'atsway jøts ya mme'ent.

¹⁷ Xjats ja tø'øxyøjk y'adsoojøø:

—Ka' øts nniyaa'y.

Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay:

—Janch tiigyajpxy idø'øn mwā'añ jøts ku ka'ap mniyaa'y pøn; ¹⁸ kumi nimagoxk tø xyiknaxy ja yaa'dyøjk, jøts pøn ixyam møøt, ka'ats ja xniyaa'yi. Jøts ku jade'en tø mwā'añ, janch tiigyajpxy idø'øn yø'.

¹⁹ Kuts ja tø'øxyøjk jade'en tmadøøy, jøts ja wyaañ:

—Mets teety, wa' mets idø'øn yjawī Dios mets idø'øn kyugajpxy. ²⁰ Wine'enin øø nsamariitjaa'y'aty, ya øøts ja n'aptøjk twindsø'øgidi ja Dios ixya kojpkijxy, meetsts wine'enin mee m'israelitjaa'y'aty, jade'en mee mwa'añ jøts øøts ja jam nwindso'øgit Jerusalén.

²¹ Jøts t'adsøøy ja nwindso'n'ajtim Jesús, jøts ja tø'øxyøjk yiknøjmi:

—Øy xkamibøkt, wingomp idø'øn jøts meets xwindso'øgidit øy madsoo ja Dios. Ka' pyaat'aty; jøts kuwani mdyimye'endit ya kojpkijxy uk mnøjkxtit jam Jerusalén. ²² Meets samariit jaa'y, ka' mee xnijawi pøni ti mee mwindsø'jkip; øøts, nnija'wipts øøts midi øø nwindso'jkip; jabi israelit jaa'yts ñikøjxp myiñ ja nitso'ok'ajtin. ²³ Ixyamts ja xøow ja jumøjt tø yja'aty, jøts ku nayi Dios myøk'ajtingøjxp nay ja' tyiy'ajtingøjxp yikwindsø'øgit ja Dios Teety, pøni pøn tjantymwyindsø'jkidip ja Dios. Jade'en ja ttsøky jøts ja jade'en ttu'undit pøni pøn ja windsø'jkiyip. ²⁴ Tu'ugyi tum jade'en Dios jøts myøk'ajtin; jøts pøn ja windsø'jkiyip, nay ja møk'ajtints ja yiktu'undip møøt ja tyiiby; yjanchpi.

²⁵ Xjats ja tø'øxyøjk wyaañ, jøts yiknimaay ja nwindso'n'ajtim:

—Nnija'wip øts jøts ku mye'ent ja Mesías —midi tyippy Cristo, midi memp yiknitsokpi—; jøts ku ja mye'ent, ja'ats tuki'iyi xukmadoogøxim.

²⁶ Jøts nwindso'n'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Øts ja', øtsxi dø'øn, ejx idø'øn ixya nmigajpxy.

²⁷ Winets ja nwindso'n'ajtim pyabøjkpitøjk yja'ttøø, jøts ja ñigyumaap tja'widi ku tø'øxyøjk

ja møøt myadya'aky. Ka'ats pøn ñay'a'ejxiyi jøts ja tyiktø'øt ti chøjkpy uk ti ja tø'øxyøjk møøt ñadyamigajpxyi. ²⁸ Xjats ja tø'øxyøjk jamyi tnikejky ja chiyy, jøts ja ojts ñijkxy jam kajpjotp. Jamts ja jaa'y ja ojts t'atsnøjmi:

²⁹ —Mendi jøts jaa'y tu'uk x'ats'ejxtit pøn ø tø xukmadøy tuki'iyi sã jaty ø tø n'adi'ich. ¿Kidi ja Cristip idø'øn ja ndejin, midi ja Dios tkajxp?

³⁰ Winets ja jaa'y choo'ndøø jam kajpjotp, jøts ja ojts tninøjxkti ja nwindson'ajtim Jesús ma ja jam wyinaty. ³¹ Jøts idø'øn pyabøjkpitøjk ja ixam ñii'mxyiyi møk'ampy:

—Windsøn, øy iyy wine'enin mga'aty.

³² Yide'ents ja ojts ñii'mxyidi:

—Ja øts ngaaky nji'kxy midi øts inet nga'apy njøø'kxp, ka' meets ja xnijawī.

³³ Xjats ja pabøjkpitøjk agø'ømyi ñayiktøøbinaxwã'jkidøø, jøts ja ñawyaajnidøø:

—¿Wan ndejin pøngapøn ja kyaaky tø tyanimiñi?

³⁴ Yide'ents ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Ja' øts idø'øn ngaaky'ajtpy nji'kxy'ajtpy ku øts ja nbaduujnit ja y'ana'amin pøn tø xkexy jøts øts tyunk ja nyik'abajtiyt. ³⁵ Pø yide'enxi mee mwã'añ: “Ja maktaxk po' kya'ity jøts pikta'aky pyidø'økt”; øtsts wamp jøts mee nnøjmi: Ejxti yø kam midi ni'ipy, tø pikta'aky myøjaagøjxni jøts pyidø'øknit. ³⁶ Yikmijuupy ja' pøn ttunk'ajtp ja pikta'aky jøts ja tyikpidi'iky; jøts ja pikta'aky midi yikpidi'kpy, ja' ja wyã'añ jøts ja xemikøjxp tyu'unt. Jøts ja jade'en ni'amuki ttajotkujk'attit pøn neptip jøts pøn tyikpidø'ktip ja pikta'aky. ³⁷ Pø janch tamxi dø'øn ja' ku ayuujk wyã'añ: “Wenkpi

ja pikta'aky tnepp, jøts wenkpi ja tyikpidø'økp.”
³⁸ Jamts meets idø'øn nguexy jøts ja pikta'aky xyikpidø'øktit ma ka'ap tø mne'epti; jabi wenkpi tø yjatundi yjapøkti jøts meets tyunk ja xaxojnyi.

³⁹ Mayts idø'øn ja jamit jaa'y tjanchja'widøø ja nwindson'ajtim Jesús pøn idø'øn jam kugajp'ajttip ja'abi kajp midi jam Samaria, ku ja tø'øxyøjk ja wyinaty tø tyimñii'mxyidi tiy janch, ku ja wyinaty yide'en tø wya'añ: “Tø øts ja tuki'iyi xukmadooguixy sa jaty ø tø n'adi'ich, sa jaty njaa'y'aty.”⁴⁰ Xjats ku dø'øn ja samariit jaa'y jam myendøø, jøts ja møk tnimaadyøø ja nwindson'ajtim Jesús jøts ja jam myøøtaa'niyidit. Winets ja nwindson'ajtim Jesús jam tyaa'niyiñ majtsk xøøw.⁴¹ Jøts ja jaa'y may tjaaktyimyjanchja'widøø ku ja tyimyadowdi sa jaty ja kø'øm ñii'mxyidi.⁴² Jøts ja tnimaadyøø ja tø'øxyøjk:

—Ndyimyjanchja'wipnim øøts inet. Kidi ja'ajip øøts nugo njanchja'wip sa jaty mee tø mwaa'ñ ku øø tø xukmadøy. Pø tøxi øøts yø yam kø'øm njaaktyimyadøy sa yø wya'añ. Tøts øøts nnijawi jøts ku yø janch Cristo, pøn naxwii'ñit jaa'y tyiknitsokp.

Ku ja Jesús tyiktsøøjky tu'uk ja windsøn y'u'nk

⁴³ Xjats ku kyimajtskxøøw'ajty, jøts ja nwindson'ajtim Jesús chøø'ñ jam Samariit etjotp, jøts ja ojts yjaaktyimñijkxy jam Galileit etjotp.⁴⁴ Jøts idø'øn ja jade'en yjajty sam ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty kø'øm tø wya'añin, jøts ku ja Dios kyugajpxy ne'egi ka'ap yikupiky jam kyø'ømgajpkøjxp.⁴⁵ Kuts ja nwindson'ajtim yja'jty jam Galileit etjotp, jøts ja jamit jaa'y,

chojktip ja' ku ja jam yja'jty, kumi tø ja wyinaty y'atsxøbaatniði Jerusalén ku ja paski xøøw jam wyinaty tø ñaxy. Tøts ja wyinaty tuki'iyi t'ejxkøxti ti jaty jam wyinaty tø ttuñ ja nwindson'ajtim Jesús ku ja xøøw jam ñajxy.

⁴⁶ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ojts ñijkxy jadigojk jam Caná midi nay jam Galileit etjotp, mā ja wyinaty ja tsujxk nøø tø t'ukyikvinojaty. Jøts jamts idø'on tu'uk møj windsøn tyumbimi midi nayide'en windsøn, ja'ats idø'on y'u'nk jam wyinaty pøjkip Capernaum. ⁴⁷ Xjats ku ja tñimadøøy jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty tø yja'aty Galilea, jøts ku ja chøøñ Judeit etjotp, winets ja ojts t'ats'ixy jøts ja møk t'atsnojmi jøts ja tmøødit jam tyøkwindum, jøts y'u'nk ja yiktso'ogiyit pøn wyinaty tyimy'ooki'imni. ⁴⁸ Jøts nwindson'ajtim Jesús tñimaay ja jaa'y:

—Ka' meets janchja'win xjagyepy. Yøøyi meets ja'ayi m'ijxpy yø milagri'ajtin.

⁴⁹ Yide'ents ja ñimaajyøø ja jaa'y pøn ja windsøn tyumbi'ajtpy:

—Men teety tsojk, namga'anīm øts n'u'nk y'øøky.

⁵⁰ Winets ja nwindson'ajtim tñimaay ja jaa'y:

—Wimbejni, nøjkxni jam mdøjkwindum. Jujky'ajtp inet ja m'u'nk.

Xjats ja tjanchja'wiyi'ñ ku nwindson'ajtim Jesús ja jade'en ñimaajyøø, jøts idø'on yjanchnijkxy. ⁵¹ Jøts ku ja wyinaty yja'atwani jam tyøjkwindum, winets ja tyumbitøjk ja ojts pyatsøyiyi, jøts ja ojts ñii'mxyiyi:

—Jujky'ajtp m'u'nk.

⁵² Jøts ja tyiktiy ti hori dø'øn ja y'u'nk wyinaty kujk tø myøkpøjk'okwa'añ, jøts ja tnimaadyøø:

—Uxø'øyip ja'ani, ja dø'øn ja xøøw wyinaty waani yjøpta'aky ku ja jøøn wyinajkiixy.

⁵³ Xjats ja u'nkteety ojts tja'myech jøts ku nay ja'abi hori ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø ñii'mxyi: “Jujky'ajtp ja m'u'nk”; jøts niduki'iyi wine'enin y'u'nk ñidø'øxy y'u'nk y'unajk ja jam møøt, jadine'en ja ojts tjanchjawidi ja nwindson'ajtim Jesús.

⁵⁴ Jøts idø'øn jade'en mimajtsk ja milagri'ajtin kujk ttuñ ja nwindson'ajtim Jesús jam Galilea. Tø ja wyinaty chøøñ Judea.

5

Ku ja Jesús tyiktsøøjky tu'uk køxujxpi pakxujxpi

¹ Xjats ku dø'øn jade'en y'ukajty, jamts idø'øn israelit jaay wyinaty ttumidi xøøw, winets ja nwindson'ajtim Jesús wyimbijty, jøts ja ñijkxy jadigojk jam Jerusalén. ² Jam tøjkaaw tu'uk ja'abi kajp midi yiktejp Borreek Tyøjk'aaw, jøts nay jam wingon tu'uk ja pili midi hebreit ayuujk yiktejp Betesda, magoxk ja tøjkaaw ja tmøødi. ³ Jamts ja maabyamaay kyo'knidi; pøn winapti, pøn pakma'atti, pøn køxujxtip pakxujxtip. Jøts ja jam t'aweixti ja nøø kunim ja y'adø'øtst. ⁴ Atskidakpts idø'øn ja ankilis jam tu'uk pili agø'øm, jøts ja t'atsyik'adi'ich ja nøø. Kuts pøn pamaay jawyeen ñidøki, najxpts idø'øn pya'am ja', øy ja ti pa'am yjadyimyjapiky. ⁵ Jøts pamaay jam wyinaty tu'uk pøn wyinaty ee'pxmajktuktujk jumøjtíp ja pa'am pyaadyi. ⁶ Xjats ku nwindson'ajtim Jesús ja ojts

t'ejxpaaty jøts ku ja jam kyo'kni, jøts ja t'ejxkajpy jøts ku pa'am ja wyinaty jadine'en jeky tmi'ejtñi, jøts ja ojts tnøjmi:

—¿Mdsøjkpy tsoojkin?

⁷ Jøts ja pamaa'y ja ojts yide'en y'adsøyi:

—Me teety, tyimñipøn øts pøn ø xnøyiktøkip jap nøøjøtpy ku yø nøø yja'ats'adi'ich. Yam ø njatøkiwyami jøts jatyi wenkpi ñødøki.

⁸ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tñimaay:

—Pidø'øk, wejtsjø'øk yø mmaabajt jøts mnøjkxnit.

⁹ Jøts nay jatyi chøøjky ja jaa'y, ojts tyikpidi'iky midi ja jam tyamaapy jøts ja ojts yø'øcho'oni. Jøts kumi poo'kxin xøøwts wyinaty, ¹⁰ winets ja israelit jaa'y tñimaadyøø ja jaa'y pøn wyinaty tø myøpkiky:

—Poo'kxin xøøwxi yam; jøts ka'ap pyaat'aty: xtsømwidett yø mmaabajt.

¹¹ Xjats ja t'adsøy:

—Ja' ø tø xnøjmi pøn ø tø xyiktsø'øky: “Yikpidø'øk yø mmaabajt jøts mnøjkxnit.”

¹² Jøts ja yiknimaay:

—¿Pøn idø'øn tø mniimxyi: “Yikpidø'øk yø mmaabajt jøts mnøjkxnit”?

¹³ Jøts ja jaa'y pøn idø'øn wyinaty tø chø'øky, ka'ap ja tñijawi pøni pøn idø'øn ja wyinaty tø yiktsø'øgyi. Jøts janch may jaa'yts jam, jøts ja nwindson'ajtim Jesús tøyim ja jam wyinaty cho'oni. ¹⁴ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús jadigojk tpaajty ja jaa'y jap tsaptøjkjøtpy midi ja wyinaty tø tyiktsø'øky, jøts ja tñimaay:

—Øyim yikxon xmado'ot, ejx idø'øn ixa tø mdsø'øky, kidi m'ukpøktyuni jøts kidi ti mjatyi ku jawaani ka'øy mdyimy'ukjajtnit.

¹⁵ Winets ja ñijkxy pøn tø chø'øky, jøts ja ojts ttukmadøy ja israelit jaa'y, jøts kudam idø'øn ja yja'aji ja Jesús, pøn ja wyinaty tø yiktsø'øgyi.

¹⁶ Ja'agøjxp idø'øn ja israelit jaa'y y'ijty tpawidetti ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja ttuku'oogiwya'andi ku dø'øn ja jade'en y'adi'ich poo'kxin xøøw.

¹⁷ Yide'ents nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Yam paat øts idø'øn ndeety tyuñ, paty øts idø'øn nayide'en nduñ.

¹⁸ Yø'øts idø'øn ja israelit jaa'y masi tyuku'oogiwya'andip ja nwindson'ajtim Jesús. Kidi nugo ja kutujkipxi ja kyamøj'ijxpy ku ja poo'kxin xøøw, pø nayide'enxi ja ñabyikta'agyí sam ja Dios, ku ja wya'añ jøts ku Dios ja tyimdyedyi.

Jade'en ja Dios Teety ja kyutujk tmøøy ja Dios U'nk

¹⁹ Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Janch øts idø'øn nwa'añ jøts ku Dios U'nk ka' ti ttu'unt kyø'øm kutujkøjxp. Ja tyeety ja pyaduuñip yja' pøni sa ja kø'øm tnajtstuni. Tuki'iyi pøni ti tyumpy ja Dios Teety, nay ja'ats tyumpy ja Dios U'nk.

²⁰ Pø yjantymchøjkpyxi ja Dios Teety ja y'U'nk, jøts ja tuki'iyi ttuk'ixy pøni ti jaty ja kø'øm tyumpy. Jøts yjaaktyimdyuk'ejx'adø'øtspnim ja' ja myøjpi ja y'øybi, midi meets ñigyumaap mjawidip.

²¹ Kumi nayide'en sam ja Dios Teety tyikjukkpyiky ja oo'kpi jadigojk, nayide'ents ja Dios U'nk tyaky ja jujky'ajtin pøni pøn ja tyamidsøjkpy. ²² Jøts

ka'ap Dios Teety tpayø'ø y pøn, ja Dios U'nk ja tø ttaguwani jøts ja' ja tø tmø'ø y ja møk'ajtin jøts ja pyayø'øty, ²³ ja'agøjxp nayide'en ja windsø'jkin yikmo'ot sam ja Dios Teedyin. Pøn tkamøjpiktakp ja Dios U'nk, nay ja Dios Teety ja kyamøjpiktakpy pøn tkajxp ja Dios U'nk.

²⁴ 'Tyiiby i yjanchpi øts idø'øn nwa'añ: Pøni pøn øts ngajpxy n'ayuujk xyikmøjyiyip sa jaty ø nwa'añ, jøts ku ja tjanchjawi pøn ø xkajxp, pyaap ja xemikøjxp ja kunuu'kxy'ajtin; jøts ka'ap ja yiktaguwani jøts ja y'ayo'ot, tø ja ttanaxy ja o'jkin jøts ja tpaaty ja kunuu'kxy juky'ajtin ja kunuu'kxy tsinaa'yin. ²⁵ Janch øts idø'øn nwa'añ, jøts ku ixyam y'horipaaty ku ja jaa'y tmadojdit ja Dios U'nk kyajpxy pøn jaty tkajanchja'widipnim; jøts kuts tmimado'odit, pyaattips ja kunuu'kxy juky'ajtin ja'adi. ²⁶ Ja ku Dios Teety tjagyepy ja møk'ajtin jøts ja kø'øm tyaky ja'abi juky'ajtin, jøts nayi tøts møk'ajtin ja tmø'ø y ja y'U'nk jøts ja tyakt nay ja'abi juky'ajtin. ²⁷ Jøts tø ja tkutujkmø'ø y jøts tiidyu'unin jøts payø'øyin ja ttu'unt, ja'agøjxp ku ja naxwii'ñit jaa'dyi tkudani. ²⁸ Kidits ya'at ñigyumaap xjawidi, pø ja'atpxi dø'øn ja xøøw ja jumøjt ku ja jaa'y tmadojdit Dios U'nk y'ayuujk pøn windigø y ejtnidip, ²⁹ jøts ja pyidsø'ømdit jap oo'kpi jutjotpy. Pøn ø y tø y'atsnaxwiiñ'aty, pidsø'ømdipts ja' jøts ja tpaattit ja kunuu'kxy juky'ajtin; pønts tø kyanaxwiiñ'aty ø y, jukpyøktipts ja nayide'en jøts ayo'on ja yiktaguwaniidit.

Y'ejxi tyiyi sa Jesús kyutujk tjagyepy

³⁰ 'Niti nguidyimdyuñ ngø'ømwinmaa'ngyøjxp. Jade'en ø nduñ pøni sã nyik'ane'emy, jøts nima kyadigøy øts ja ndiidyu'unin, øts ja nbayø'øyin. Jøts niti nguidyimdyuñ ngø'ømsojkingøjxp, ja' øts idø'øn ndumpy pøni sã ttsøky ja Dios Teety midi ø xkajxp. ³¹ Kuts ø kø'øm nnañitestigi'atit jøts ø kø'øm nnañkmyøjiwya'aníyit pøni sã ø njawa'añ, ka'ap yø ti tiy'ajtin tjagyepy. ³² Jaaxi ja' pøn ø xnitestigi'ajtp, jøts øts ja xpudøki; jøts pøni sã ja wya'añ, nniija'wípts øts ja' jøts ku tiy janch ja wya'añ. ³³ Meetsxi ojts xiibyiky ja Juan, jøts tiy janch ja' sã ja wya'añ ku ja y'adsøøy. ³⁴ Kidits ja'ajip ø nmøk'ajtpy øy pøn jaa'y ja tiy'ajtin tjayaky; jade'en'ampy øts idø'øn jade'en nwa'añ jøts mnitso'ok'ajtin xpaattit. ³⁵ Jade'en idø'øn ja Juan y'ijty sam jaj yjajyin, jøts meets yjaj ja waani tø x'uktaxonda'kojyi. ³⁶ Njagyejpyts øts tiy'ajtin jawani ka'pxy sam øts ja Juan ojts xkanigajpxyin. Tuki'iyi ti jaty ø ndumpy, nay ja' idø'øn yø' midi øts Dios Teety tø xa'ane'emy jøts øts ja ndu'unt, yø'øts tyani'gaxø'kp jøts ku tyiyi yjanchi ku øts Dios Teety tø xkexy. ³⁷ Ñayi yajkpy ja Dios Teety tiy'ajtin nayide'en jøts ku øts ja xkexy, øy meets ja nijuuni xka'ijxñim, øy meets ja nijuuni xkamadøynim. ³⁸ Jade'ents ja y'øgyajpxy ja y'øy'ayuujk ka' xja'gyukidinim, ja'agøjxp ku ja ka' xjanchjawidi pøn ja Dios Teety tø tkexy. ³⁹ Janch ni'ejxi nibaadi meets Dios kyajpxy x'ixpøjkiyi, kumi jap meets ja xtyimyjapaatwa'añ ja kunuu'kxy jujky'ajtin midi xemikøjxp; jøts øts Dios kyajpxy jap xnimadya'aky, ⁴⁰ jøts meets ka' xpabøkwa'añ ku njadukpaatwa'andi yø'øbi jujky'ajtin.

41 'Ka' øts naxwii'ñit jaa'y y'agujkwindsø'jkin ngupøjkiyi. 42 Jøts njaaktyimñija'winip meets jøts ku meets Dios ka' xtsøky. 43 Ja Dios Teety ø ngudanaapy ku ø nmiñ, jøts meets xkagupiky; kuts mye'ent jadu'uk kyø'ømdsojkingøjxp, mgupøkpts meets ja ne'egi. 44 ¿Ma meets ja janchja'win xmøøt'ajtñit, kumi mnagyupøjkkip meets ja windsø'jkin xem yam, jøts ka'ap ja tu'ukpi Dios yja' y'ixajyidi jøts ja xyiktu'undit? 45 Jøts kidi mwa'andi jøts ku mee nni'øønit jam Dios Teety wyingujkp; ja Moisés ja' mee kø'øm mni'øø'niyip, pøn mee møk mjøp'ijxpy. 46 Kuk meets ja jeexyip xjanchjawi sa wya'añ ja Moisés, nayi tøts meets jeexyip nayide'en xjanchjawi, pø ja'axi ja Moisés ojts tjā'ay jøts øts ja xnigajpxy. 47 Pøni ka'ats ja xjanchjawidi midi ja yjaay, ¿mats meets ja xjanchja'winit midi mee ndukmadøøpy?

6

Ku ja Jesús tyikaay ja nimagoxk milbi jaa'y

1 Xjats ku dø'øn ja wyinaty jade'en tø yjaty, winets ja nwindsøn'ajtim Jesús ojts ñijkxy jam Galileit mejy pya'am, jam jaduktamajñ. Nayyø'øbi mejy idø'øn yiktejp Tiberias. 2 Jøts may jaa'y ja jam ojts myøødiyi, kumi tø ja wyinaty yik'ixy ja myilagri'ajtin ku ja tyiktsø'øky ja pa'amjaa'y. 3 Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús pyatøjkiyiñ mā ko-jpk jam, jøts ja jam tmøøt'ixaajky ja pyabøjkipitøjk. 4 Pyaätwanipst wyinaty ja paski xøøw midi ja israelit jaa'y xyø'ajttip. (Ja' xøøw yja'myajtstip sam ojts y'awa'atspidsømdi jam Egipto y'etjotp.) 5 Jøts ku nwindsin'ajtim Jesús ojts t'ixy jøts ku may jaa'y

ja pyamiñiyi, winets ja tnimaay ja pyabøjkpi Felipe:

—¿Mamts inet jadine'en njuu'yindit ja kaaky ja jii'kxy jøts yø jaa'y niduki'iyi kya'adyit?

⁶ Jade'en'ampy ja jade'en wya'añ jøts ja t'uk'ijxy sa ja Felipe yjatyimy'ukwa'ant; jøts kumi Jesús, ñija'wipts ja kø'øm pøni sa dø'øen ja ttu'unt. ⁷ Xjats ja Felipe ja y'adsoojøø:

—Ku tsapkaaky majtsk magø'pxy denario juyin, niwine'en ja kyidyimñibaadit øyik pøn wine'enin yiin waan tyaja'adiyit.

⁸ Winets ja pyabøjkpi jadu'uk wyaañ pøn Andrés'ajtp, ja Simón Pedro y'uch:

⁹ —Ixyaadam tu'uk mutsk mixyu'nk, magoxk cebadi tsapkaaky tmøødi jøts ajkxu'nk majtsk. ¿Ti windem yø mayjaa'y yø ndapaajtnam?

¹⁰ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Nøjmidi niduki'iyi yø jaa'y jøts wan t'ixa'akti.

Janch miyjoojt idø'øn jam ja et, jøts ja yaa'dyøjk nimagoxk milin y'ixaktøø. Nika'ap ja tø'øxyøjk yikmachøy møøt ja y'u'nk y'una'jk. ¹¹ Winets ja nwindson'ajtim Jesús tnixajiyi'ñ ja tsapkaaky, jøts ku ja ojts jawyeen ttukmøjawwi ttukunuu'kxyjawwi ja Dios Teety, jøts ja ojts tmø'øñim ja pyabøjkpitøjk. Ja'ats ja ojts tyikwa'kxti, jøts ja ojts tmo'odi niduki'iyi ja jaa'y pøn jam wyinaty tø y'ixa'akti. Nayide'en ja ojts tyikwa'kxti ja ajkx, jøts ja ojts tmøøgyøxti wine'enin ja kø'øm ttsokti. ¹² Jøts ku y'abajtidøø kyujxidøø, jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja pyabøjkpitøjk:

—Pøkmukti tuki'iyi yø abu'xk midi jaty tø wyindañ, jøts kidi nugo ti wyindigøy.

13 Winets ja tpøkmuktøø, jøts ja makmajtsk kach ujts t'abøjkidyøø ja kaaky abu'xkunajk, midi wyinaty tø wyindañ ja magoxkpit cebadi tsapkaaky. 14 Xjats ja jaa'y wyandøø ku ja t'ejxtøø jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en wyinaty tø ttuñ ja milagri'ajtin:

—Janch yø' tam idø'on Dios kyugajpxy'ajtpy pøn yiktejp me'emp ya naxwiiñ.

15 Jøts kumi yja'wiyii'ñts ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ku ja jaa'y ja wyinaty aguwani yiknøjkxwa'añi, jøts ja yiktøkiwya'añi møj windsøn, winets ja ojts nadyu'uk yjiwa'aky jøts ja ojts ñijkxy jam kōjpkøjxp.

Ku ja Jesús ojts yø'ø y jam mejwyingøjxp

16 Xjats ku ja et wyinaty tø kyoodsiñi, winets ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpitøjk kyidaktøø jam mejy agø'øm. 17 Jamts ja ojts tyøkidi barkijotp, jøts ja ojts ttanaxwa'andi ja mejy, jam idø'on ja nyøjkxti Capernaum. Jøts janch xaachkootsni dø'on, jøts ka'anims wyinaty ja nwindson'ajtim Jesús wyimbejtni. 18 Winets janch møk pyojpinaxwa'knøø, janch jadi'iñi ja nøø pyidø'kni.

19 Jøts ku dø'on ja jam wyinaty ñaxti, magoxk uk tudujk mil xajkin tø yø'øñidi, winets ja t'ejxpattøø ja nwindson'ajtim Jesús jøts ku jam wingon ja barki tnimiñ. Yø'øpy ja nøø wingøjxp, jøts ja yjantyimchø'jkidøø. 20 Yide'ents ja ñimaajyidøø:

—jØts idø'on, kidi mdsø'øgidi!

21 Xjats ja yjotkukidøø, jøts ja ejtni xoni tyiktøjkidøø jap barkijøtpy, jøts ja pojin ojts yja'atti ma dø'on ja wyinaty ñøjkxti.

Ku ja Jesús ja mayjaa'y ojts y'ixa'ayi

22 Jøts ku kyimjabom'ajty, jøts ja jaa'y pøn jam wyinaty tø tyandi jam mejy'am, jøts ja ojts tnijawidi jøts kudam ja nwindson'ajtim pyabøjkpitøjk wyinaty tø cho'onidi, jøts ku ja barki ja wyinaty tø ttanøjkxti midi jam wyinaty tu'ugyi, jøts ku nwindson'ajtim Jesús ja nika'ap tmøødidyøø. 23 Jøtsnim ojts yja'atti wenkpi barki midi jam tso'ondip mā ja kajp jam txøøwi Tiberias, jam wingon mā ja jaa'y jam wyinaty ja tsapkaaky tø yikmo'odi, ku ja nwindson'ajtim wyinaty jawyeen tø ttukmøjawi tø ttukunuu'kxyjawi ja Dios Teety. 24 Xjats ku ja jaa'y t'ejxtøø jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam ka'ap pøn, jøts ni ja pyabøjkpitøjk jam kya'etti, winets ja ttatøjkidøø ja barki midi jam wyinaty tø yja'atti, jøts ja ojts ñøjkxti jøts ja t'ats'ixa'awa'andi jam Capernaum.

Ja Jesús amuum xyikjujky'ajtim

25 Jøts ku ja ojts yja'atti jam mejy agø'øm, jøts ja ojts tpaatti ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ttiibyøjktøø:

—Windsøn, ¿windii mja'aty ya?

26 Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Janch øts idø'øn nwa'añ, jøts ku meets ja'agøjxp x'ixa'ay ku mee ku'uxyi ojts mgay, jøts nigidi meets xja'gyukidi tigøjxp øts ojts ja milagri'ajtin nduñ. 27 Køjxp najxp kaaky jii'kxy y'ity, jøts kidi ja'abi xnidundi. Ja' ne'egi mnidu'undip midi xemikøjxp jajkp midi mmo'ojidip ja kunuu'kxy jujky'ajtin. Yø'øbi kaaky yø'øbi jii'kxy øts idø'øn nyajkpy, pø øtsxi ja naxwii'ñit jaa'dyi ngudanaapy.

²⁸ Winets ja jaa'y tyiktøødøø jøts ja tnimaadyøø ja nwindson'ajtim:

—¿Tits øøts idø'øn ndu'ump jøts ja yiktu'unt pøni midi dø'øn ja Dios chøjkpy jøts øøts ja ndu'unt?

²⁹ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja y'adsoojidøø:

—Midi mdu'undip, ja' Dios chøjkpy jøts ja xjanchjawidit pøn ja tøkexy.

³⁰ Jøts ja tjaaktyimdyiibyøjktøø, yide'en tnimaadyøø ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Ti ejxa'ants mbikta'akp midi øø n'ejxp jøts myikjanchjawit? ¿Ti dø'øn mdu'ump? ¿Ti dø'øn myik'øyip? ³¹ Ojtsxi adøm ja n'aptøjk tjøø'kxti ja jii'kxy jam abak etjotp sam ja Dios kyajpxy wya'añin ku ja ñimy: “Ojts Dios ja tsapkaaky ja tyukayidi midi tso'omp tsajpjøtpy.”

³² Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en y'adsøyidi:

—Janch øts idø'øn nwa'añ ku mee nnøjmi: Jøts kidi ja Moisésip ja', kidi ja'ajip ja ojts myø'øyidi ja tsapkaaky midi tso'omp jap tsajpjøtpy, pø ja Dios Teetyxi ja' pøn tyajkp tyimya'abi tsapkaaky midi tso'omp tsajpjøtpy. ³³ Ja tsapkaaky midi Dios yajkpy, ja' idø'øn tøkya'akya jap tsajpjøtpy. Ja'ats yajkpy ja kunuu'kxy jujky'ajtin pøn jaty ya naxwiiñ'ajttip, pøn ya yjanchja'widip.

³⁴ Winets ja tnimaadyøø ja nwindson'ajtim:

—Teety, møøy'ejtik øøts yø'øbi tsapkaaky.

³⁵ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyidi:

—Øts idø'øn ja' sam ja tsapkaaky midi tmøøpy ja jaa'y ja kunuu'kxy jujky'ajtin. Pøni pøn ø xnimemp, pøn ø xpabøkp, nijuuni yuuj xøøw ja tka'ext; pøni pøn ø xjanchja'wip, nijuuni tøødsi

ja tkagupøkt. ³⁶ Jade'ents sam tø nnøjmidi, ka' mee xjanchjawī øy mee tø xja'ixy. ³⁷ Niduki'iyi øts ja xnimendi pøn øts ja Dios Teety xagøðøjkp; jøts ja'adi pøn øts idø'øn jade'en xnimendip, ka' øts ja mibaat ngajxpidsimy. ³⁸ Kaja'ajip øts jap tsajpjøtpty tø nnidsøñ jøts øts ja ngø'ømwinmaa'ñ nyiktu'unt, pø ja' Dios Teetyxi øts ja yja' nduujnip pøn ø xkajxp. ³⁹ Jøts ja' idø'øn ja chøjkpy jøts ø ni tu'ugin nga'ejxigø'øty pøn jaty øts ja tø xagøðøki, jøts øts ja nyikjujkpyøktit ku wyinaty ja naxwii'ñit kyøjxnit. ⁴⁰ Jøts nay ja' ja chøjkpy jøts niduki'iyi tpaattit ja jujky'ajtin midi xemikøjxp pøni pøn t'ejxtip tnija'widip, pønts tpabøktip ja Dios U'nk, jøts øts ja ñiyikjujkpyøktip ku naxwii'ñit kyøxt.

⁴¹ Winets ja israelit jaa'y tyabagajpxpinaxwa'akti ja nwindson'ajtim Jesús ku dø'øn ja wyaañ: “Øts idø'øn ja', ja tsapkaaky midi kidakp jap tsajpjøtpty.”

⁴² Jøts wyandøø:

—¿Kidi ja Jesúsip yø' pøn José myajnk'ajtpy? Pø nnija'wimts adøm tyeety tyaak yø'. ¿Sudso yø jade'en wya'añ jøts ku yø tsajpjøtpty kyida'aky?

⁴³ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Majtstu'utti yø pagajpxk. ⁴⁴ Ka'ap øts pøn nugo ajawī xtyimñimiñ pøni ka'ap øts Dios Teety ja kø'øm xagøðøki pøn ø xkajxp; jøts øts ja jaa'y nyikjujkpyøkt ku wyinaty ja naxwii'ñit kyixy.

⁴⁵ Yide'en ja Dios kyugajpxy ñøky wya'andi: “Dios ja niduki'iyi yik'ixpøkidip.” Jade'ents øts ja xnimendi pøn jaty ja Dios Teety y'ixpøjkin tmadojidip, pøn jaty ja tnija'widip.

⁴⁶ 'Ka'axi pøn t'ixy ja Dios Teety; pø ja'ayixi ja nadyu'ugyi t'ejxp pøn nay jam tso'omp ma Dios.

⁴⁷ Jøts tyiibyï øts idø'øñ nwa'añ jøts mee nnøjmi, pøni pøn ø xjanchja'wip, ja'ats idø'øñ tpatp ja tsinaa'yin midi xemikøjxp. ⁴⁸ Øts idø'øñ ja' sam ja tsapkaaky. Øts nyajkpy ja kunuu'kxy tsinaa'yin ja kunuu'kxy jujky'ajtin. ⁴⁹ Ojtsxi ja m'aptøjk tkaydi ja tsapkaaky jam abak etjotp, jøts ja jade'enbaat y'o'jkøjxtøø niduki'iyi; ⁵⁰ ja tsapkaakys midi ø ndijpy ja tsajpjøtpy kidakp, jøts ku ja pøn tka'adyit, ka'ats ja y'anmija'win wyindigø'ødyit. ⁵¹ Øts idø'øñ ja kø'øm yø'øbi tsapkaaky midi tø kyida'aky jap tsajpjøtpy; jøts ku pøn tka'aty yø'øbi tsapkaaky, xemikøjxp ja yujky'att. Ja'abi tsapkaaky øts idø'øñ ñamyayi nyakp, ku øts ja nne'kx ku øts ja nni'jpy ndagømøøyt ja naxwii'ñit jaa'y jøts tpaattit ja nitso'ok'ajtin.

⁵² Winets ja israelit jaa'y agø'ømyi tkajpxy'ajtpinibøjkidyøø, jøts ja ñawya'añidi:

—¿Sudso ñe'kx sudso ñi'jpy yø xmøøwya'añin jøts ja nga'ayin njøø'kxin tsapkaagyin?

⁵³ Winets ja nwindsøn'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyidi:

—Øts idø'øñ wamp, pøni ka' øts nne'kx xjøø'kxidi nni'jpy x'uukti, ka'ats ja nitsoojkin xpaattit. ⁵⁴ Pøni pøn nne'kx xjøø'kxip nni'jpy x'uukip, ja'ats ja kunuu'kx jujky'ajtin tpaattip; øts nyikjujkpyøktip ja' ku naxwii'ñit kyøxt. ⁵⁵ Kumi jade'en'ampy ja møk'ajtin xjagyaptit øts nne'kxkøjxp nni'jpkjøjxp. ⁵⁶ Pøni pøn øts nne'kx xjøø'kxip nni'jpy x'uukip, xemikøjxp øts nmøøtt n'ett. ⁵⁷ Ja Dios Teety pøn ø xkajxp, ja' tmøøt'ajtp ja jujky'ajtin, ja'agøjxp øts njujky'aty; jøts nayide'en pøn øts nne'kx nni'jpy xjøø'kxip, nay øts køjxpxi y'etti. ⁵⁸ Ja'abi tsapkaaky

øts idø'øñ nnigajpxpy midi kidakp jap tsajpjøtpy. Ka'ap yø ñayide'eni sam ja tsapkaaky midi meets ja m'aptøjk ojts tkaydi, jødsyim ja ojts niduki'iyi yjadyimy'ookti; pønts tkaapy yø'øbi tsapkaaky midi ø ndijpy, pyaapts ja jujky'ajtin ja' xemikøjxp.

⁵⁹ Jam idø'øñ ja nwindson'ajtim Jesús yø yjade'embixpøjkin tyajky ma ja jaa'y ñamyukyidi tsapøjkjotp, jam Capernaumit kajpkøjxp.

Ya'at ayuujk xuknija'wimp ja øchinaa'yin midi xemikøjxp

⁶⁰ Kuts ja pyabøjkpøtk jade'en tmadowdi ja ixpøjkin pøn jam wyinaty tpawidejttip ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja wyandøø:

—Ku yø jade'en wya'añ, janch tsep yø' jøts yø yikupøkt; ¿pøn yø jade'en tijy ukmøjpikta'akip?

⁶¹ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús tja'wiyii'ñ, jøts ku ja jade'en tjanch'ayoji ku ja wyinaty jade'en tø wya'añ, winets ja tyiktiy:

—¿Yø' m'ayoojidip? ⁶² ¿Sa mdejtit winets jøts ku ø nbatøjkinit nay jap ma øts jap ijty ndsøøni? ⁶³ Ja anmija'win ja' idø'øñ jujky'ajtp; ¿ti yø ne'kx?, ka'ap yø ti wya'añ. Jøts ti jaty ø tø ngajpxy, yø' idø'øñ ja Dios tyiy'ajtin'ajtpy, jøts yø' idø'øñ yikjujky'ajtp xemikøjxp. ⁶⁴ Jøts ja meets ixa winaagin pøn yø tkajanchja'wip.

Tø dø'øñ ja nwindson'ajtim Jesús ja wyinaty tnija'wiñ pøn jaty ja'adi pøn tkajanchja'widip, jøts ja' pøn ja køyakiyip. ⁶⁵ Jøts ja yide'en yjaakwaañ:

—Ja'agøjxp meets jade'en nnøjmi jøts ku ø ka'ap pøn nugo ajawi xnimiñ, pøni ka'ap Dios Teety ja kø'øm xagidøki.

66 Winets may jaa'y myajtstuujtiniyi ja nwindson'ajtim Jesús, ka'ap ja t'ukmøøtwidejtnidi.

67 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ojts tyiktiy jøts ojts tnøjmi ja ñimakmajtskpi jaa'y pøn ja pyabøjkpi'ajtpy:

—¿Mnøjkxwamip meets nayide'en?

68 Jøts ja Simón Pedro ja ojts yide'en y'adsøyi:

—¿Pønimts øø teety njaaktyimñinøjkxp? Tum ja'ats me mgajpxpy midi xemikøjxp yikjujky'ajtp.

69 Tøts øøts yø njanchja'wiñi jøts nnija'wip øøts jøts ku me Cristo, ja Dios U'nk, midi juky midi kunuu'kxy.

70 Winets ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøyi:

—¿Ti kidi mee tø nwi'ixy nimakmajtsk? Ixats mee nidu'ugin miku'aty.

71 Ku dø'øn ja jade'en wyaañ ja nwindson'ajtim Jesús, ja Judas Iscariote dø'øn ja jade'en tyi-
jpy pøn ja Simón myajnkíp, pø ja Judasxi ja wyinaty køyakwajnip, øy idø'øn ja nimakmajtsk møøt yjaka'pxy ja pyabøjkpitøjk.

7

Ka'ap ja Jesús ja myigu'uk yjanchjawiyi

1 Xjats ku dø'øn ja jade'en wyinaty tø y'ukjaty, jøts ja nwindson'ajtim Jesús jam ja wyinaty wyidity Galileit etjotp. Judeit etjotp idø'øn kyawidetwā'añ ku ja ja'it jaa'y jam wyinaty yik'ookwā'añiyi.

2 Jøts kumi ja xøøwts wyinaty tymbyatpy midi ja israelit jaa'y tyundip ku ja tyik'øyiidi ja waxnaky, nayide'en sam ojts y'etti y'apteety jam abak etjotp, 3 winets idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús ja myigu'uktøjk ñimaajyiyøø:

—Ka'ap ya mda'ant; jam mnøjkxt Judea, jøts ja mbabøjkpitøjk nayide'en jam m'ejxmiyit sa jaty mduñ. ⁴ Ku pøn ttsøky jøts yiknijawit, ka'ap ja ti amaa'tsk ttuñ. Ejx mets yø jade'en xuñ. Tunts mets yø jade'en øy maḍsoo, jøts mets yø øy pøn xuk'ext.

⁵ Niwine'eninxi dø'øñ ja myigu'ukti ja kya-janchjawiyi. ⁶ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Ka'aním øts ndiempí tpaaty jøts ø nnøjkxt; jøts meets, øy meets øy juuni mnøjkxt. ⁷ Ka' meets ya pøn mmi'ekiyi; øts, yikmi'ajkip øts ja'agøjxp ku øts ja tuki'iyi nnigajpxy sa jaty kya'øyjaa'y'atti. ⁸ Nøjkxts mee m'atsxøbaaty; ka'ap ø nnøjkxt, kumi ka'aním øts njujky'ajtin pyaat'atynim.

⁹ Kuts ja jade'en wyaañ, jøts ja jamyi Galilea tyaañ.

Ku ja Jesús ojts ñijkxy xø'ajtpi

¹⁰ Xjats ku ja myigu'uk wyinaty tø choondi, jøts ja nwindson'ajtim Jesús nayide'en ñijkxy ma wyinaty jam ja xøøw, øy idø'øñ ja ka'ap yjadyimñanky'ijxyi jam mayjaa'yjotp. Yu'uch idø'øñ ja wyidity. ¹¹ Jøts idø'øñ ja israelit jaa'y ja yjadyimy'ixa'ayyi ku ja xøøw tyuñi, yide'en idø'øñ ja wya'andi:

—¿Ma net ja jaa'y midi Jesús nadyejip?

¹² Jøts jam mayjaa'yjotp jam ja may pøn ja nimadyajkiyip. Pømbi jam nømp: “Øy jaa'yxi ja!”; jøts jadu'uk wyamidi: “Ka'ap ja y'øyjaa'yi, nugo jaa'y ja twin'iññ.”

¹³ Jøts ka'ap pøn nugo ajawi møk tnimadya'akti ja'agøjxp ku ja israelit jaa'y wyindsøn jamdi, ja' ja chø'jkidip.

14 Kujkwa'kxnip ja xøøw wyinaty ku ja nwindson'ajtim Jesús tyøjkiyiñ jam tsaptøjkjotp, jøts ja jam yik'ixpøjk'okwaañ. 15 Jøts idø'on ja israelit jaa'y ja ñigyumaap tyimyjawidi, yide'en ja wya'andi:

—¿Sudso yø jadine'en tjaty, jøts ka'ats y'ixpiky?

16 Xjats ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—Yø ixpøjkin ka' øts yø nja'aji, ja' yø' yja' pøn ø xkajxp. 17 Pøni jam pøngapøn, pøn jade'en ja tsojkin tjagyajp jøts tpadunwa'añ sa Dios ttsøkyin, ñijawipts ja' pøni kidi jamip øts n'ixpøjkin chøøñ ma Dios, uk kidi ngø'øm ja' øts jade'en ngajpxpy. 18 Pøn kyø'øm ja' nugo tkajpxp, jade'en'ampy ja jade'en ttuñ jøts ja jaa'y ja yikmøjtøkiyt; pøni pøn ttsojkip jøts tyikmøjtøkit ja Dios Teety yja' midi ja tø tkexy, tiy janch ja wya'añ, ka'ap ja tyaayi.

19 '¿Ti kidi ja yjanchi jøts ku meets ja Moisés ojts mmø'øyi ja kutujk? Jøts ka'ats niwine'enin xpadundi ja kutujk. ¿Tigøjxp ku xyik'ookwa'andi øts?

20 Jøts ja mayjaa'y ja y'adsoøjyi:

—Pø tø mets miku' mdatøkiyi; ¿pøn idø'on myik'ookwajnip?

21 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Tyimya' idø'on ku tuk'ojkyi ojts jade'en n'adi'ich yam yjapoo'kxinxøøwi, ja'ats mee mga'øyja'wip. 22 Ojts meets ja Moisés mdanigutujk'aty i jøts meets mutsk una'jk ja chuujku'nk xjøptsuktuujtit midi yiktejp circuncisión (øy ja tyeety'aptøjk ja tjayiktso'onda'aky, pø nigidi ja'ajipxi ja kø'øm tyiktso'ondakp), ¿tigøjxp

meets ja mutsk mixyuna'jk xuujni ja circuncisión wan tjapoo'kxinxøøwi? 23 Jabi mduujnipts

meets ja mutsk mixyuna'jk ja circuncisión øy ja poo'kxinxøøwi, ¿ti kuts øts ja xami'ambiky ku øts ja jaa'y amuum tø nyiktsø'øky ku poo'kxin xøøw? ²⁴ Kidi meets øy sagasa mbayø'øy pøni sa øy tigati x'ejxti. Ku mbayø'øwya'andit, yikxon xu'undit tiy'ajtingøjxp.

Ku ja Jesús tnigajpxy pøn ja kajxip

²⁵ Xjats winaagin pøn wyinaty tø choondi jam Jerusalén, jøts ñay'amidoojiñaxwaj'kidøø:

—¿Kidi ja'ajip yø' midi yik'ixaapy, midi yik'ookwandip? ²⁶ Ixats yø kyajpxy mayjaa'y agujky, mats yø pøn sa kyanima'añiyi. ¿Wan ndejin kudunktøjk tjantyimyjanchjawidi yø'øbi jaa'y jøts ku yø Cristo? ²⁷ Jabi wā'atsxi adøm yø nnija'wam mā yø chøøñ; kuts ja Cristo mye'ent, ka'ats ja yiknijawit pøni mā ja choont.

²⁸ Ja'ayi ja nwindson'ajtim Jesús ja jade'en ojts tmadøy, pø ixamxi ja wyinaty tsaptøjkjotp yik'ixpiky, xjats ja møk wyaañ:

—¡Aaa wā'ats tam meets x'ijxy'aty, jøts mnija'wip tam meets yø' pøni mā ø ndsøøñ! Kidits ngø'ømwinmaa'ngyøjxpipxi ø nmiñ, ja' ø xkajxp jøts øts ja ngudanit midi dø'øn tyimyjanch'ajtp, midi mee mga'ijxy'ajtpy. ²⁹ Wā'ats øts ja n'ijxy'aty kumi jam ø ndsøøñ, ja'ats ø xkajxp.

³⁰ Winets ja ojts tjadyimya'ukmatswā'andi jøts ja ttsu'umdit; nika'apts ja ojts pøn ñixajiyi kumi ka'anin ja wyinaty xyøga'pxy. ³¹ Jamts ja maydi pøn ja janchja'wiyøø, pøn wandip:

—Ku ja mye'ent ja Cristo, ¿ti milagri'ajtin ja jawaani yjaaktyimdyu'unt, ti ti yø jaa'y yam kya-tumpy?

Ku ja fariseotøjk t'ana'amdî ja chaptøjk jøts ja Jesús yikmatst

³² Xjats ja fariseotøjk tmadowdi sa jaty ja nwindson'ajtim Jesús ja jaa'y ñimadya'agyiyi; winets ja t'ana'amdøø ja tsaptajk pøn tump jap tsaptøjkjøtpy, jøts tyimyikmatst ja nwindson'ajtim. Ja teetywindsøn idø'on ja jade'en møøt y'adø'øtsti.

³³ Winets ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Tyimyjawaani meets yam njaakwindsøoni, jøts øts ja n'awimbejtyinit pøn ø tø xkexy.

³⁴ Xjadyimya'ixa'ap meets, ka'ats mee ma xpaatt. ¿Ja ti ja meets jap mnøjkxt mats jap n'ett?

³⁵ Xjats ja israelit jaa'y agø'omyi ñayiktøøbinaxwa'jkidøø:

—¿Ma dø'on yø ñøjkxwa'añ, sudso dø'on yø wya'añ jøts ku adøm yø nga'ukpaajtna'ant nima? ¿Wan yø ndejin jam tninøjkxwa'añ ja israelit jaa'y pøn jadi'iñi tø yø'øwya'kxnidi, møøt tø ñamyidøjkniyidi ja griegit jaa'y? ¿Ja' ndejin yik'ixpøkwampy? ³⁶ ¿Ti dø'on yø jade'en tyijpy ku yø jade'en tø xnima'ayin ku wya'añ: “Xjadyimya'ixa'ap meets, ka'ats mee ma xpaatt, ja ti ja meets jap mnøjkxt mats jap n'ett”?

Ja kunuu'kxy jujky'ajtin midi ja Jesús yajkpy

³⁷ Ja yjadu'ukpi xøøw midi ja xøøw tyamigugøjxinip, ja' idø'on ja tyimy'ukmøjnajxnip, winets ja nwindson'ajtim Jesús wya'kukiyiñ, jøts ja møk'ampy wyaañ:

—Pøni pøn ja kunuu'kxy jujky'ajtin ttsojpk jade'en sam ndøøjtsant, wants ø xnimiñ jøts ø nmo'ot. ³⁸ Pøni pøn ø xjanchja'widip, jade'ents ja yjattit sam wya'añ ja nøky jøts ku ja jam

y'anmija'winjotp jade'en myu'ut ja nøø midi yikjujky'ajtp xemikøjxp.

³⁹ Jade'en idø'øñ ja nwindson'ajtim Jesús tjatijy, pøni pøn ja janchja'wiyip, ja'ats ja Espíritu Santo pyaattip; ka'anim idø'øñ ja Espíritu Santo wyinaty myiñ, kumi ka'anim ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tmimadaqixy ja ayo'on jøts chajpatt.

Ku ja jaa'y ojts ñawyanwa'kxniyidi ja nwindson'ajtim Jesús køjxp

⁴⁰ Xjats jam mayjaa'y agujkp winaagin wyandøø, ku ja jade'en ojts tmadowdi:

—Tyimyjanchja'adam idø'øñ yø jaa'y ja Dios kyugajpxy midi idø'øñ yik'awejxp.

⁴¹ Jøts jadu'uk wyamidi:

—Ja Cristo yø'.

Jøts wyenkpi wyamidi:

—¿Sudso ndejin ja Cristo jam kyaxø'økt Galilea?

⁴² Yide'ents jap nøkyijxpy jaabyety wya'añ jøts ku ja rey David ja' y'apjaa'y Cristo'atp, jøts ku ja jam choont Belén, nay jam mā ja David y'ijty kyugajpi.

⁴³ Xjats idø'øñ ja jaa'y jade'en ñawyanwa'kxniyidi ja nwindson'ajtim Jesús køjxp. ⁴⁴ Jam winaagin pøn ja tjadyimy'ukmatswandøø, nika'apts jade'en pøn y'adijch.

Ku ja windsøndøjk ojts tkajanchjawidi ja Jesús y'ayuujk

⁴⁵ Jøts ja tsaptajktøjk ojts wyimbejtñidi ñøjkxnidi mā ja fariseotøjk jam wyinatyi møøt ja teetywindsøndøjkti, ja'ats ja ojts ñii'mxyidi:

—¿Tigøjxp ku tø xkayikmendi?

⁴⁶ Jøts ja tsaptajktøjk y'adsowdi:

—¿Ka'aním ma pøn jade'en kyajpxy sam yø jaa'y kyajpxyin!

⁴⁷ Winets ja fariseotøjk ja ñimaajyidøø:

—¿Meebaat nayide'en tø myikwin'øø'nidi? ⁴⁸ ¿Ti tø adøm winaagin ja nwindson t'ukjanchjawidi, uk tø ja yjawí tu'ugin ja fariseit t'ukpabøkti? ⁴⁹ Yø mayjaa'dyi pøn tkamøja'widip ja kutujkin, yø' kawindiy'ajttip ku ja tpabøkti.

⁵⁰ Ja Nicodemo pøn ja nwindson'ajtim Jesús ojts koots ñinijkxyi, nay ja fariseit ja', ja'ats ja myigu'uk ojts tnøjmi:

⁵¹ —Jade'en sam adøm ja ngutujk tyikutujkyim, ka' pyaat'atyí jøts adøm jaa'y ja ayo'on ndy-imdyanigajpxkojin ku ja ka'aním nmadø'øyindi jawyeen pøni ti dø'on ja tyumpy.

⁵² Jøts ja ojts yide'en yik'adsøy:

—¿Nayi Galileit jaa'y mets? Ixpøk waani ja Dios kyajpxy jøts xnijawit jøts ku ni tu'uknim ja Dios kyugajpxy jam kyayiknijawinim Galilea.

Ja ka'ødyø'øxy

⁵³ Jøts ojts ñøjkxnidi ma jaty pøn tyøjk.

8

¹ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús jam ja ojts ñijkxy Olivos kojpkøjxp, ² xjats ku yajtaajky kyimjabom, winets ja ojts ñijkxy jam tsaptøjkjotp. Jøts ja jam øy pøn ñimejniyøø, winets ja y'ixaajky jøts ja yik'ixpøjktøjkiyii'ñ. ³ Jøts ja kajpxwejpitøjkti møøt ja fariseotøjkti, ja' ojts twaamendi tu'uk ja tø'øxyøjk pøn ja myigu'uk ñiyaa'y myøøt'ajtip.

Jøts idø'øn ja jam ojts yikpikta'aky mayjaa'y agujkp pøn jaty jam wyinaty, ⁴ jøts ja tnimaadyi ja nwindson'ajtim Jesús:

—Windsøn, jap ya'at tø'øxyøjk tø tyimyikubaadi ku ja myigu'uk ñiyaa'y tmøøt'ajti. ⁵ Yikutujkpy ja Moisés kyutujk jøts adøm yø'øbi tø'øxyøjk nga'tspa'oo'kint. ¿Sā me m'ukwa'añ?

⁶ Jade'en'ampy idø'øn ja ojts jade'en wya'andi jøts ja tkajpxy'ejxwa'andi, jøts ja jade'en tigati ttukpøky'atwa'andi. Winets ja nwindson'ajtim Jesús wyindaajky, jøts ja ojts ja kyøtsa'jx ttajaabyina'xwa'jky ja naajx. ⁷ Jøts kumi yiktiibyøjk'adøtsp ja', winets ja kyookukiyi'ñ jøts ja tnimaay:

—Pøni jam pøn kapøkmyøøt, wan ja jawyeen tkonji'iky ja tsaa jøts ttaka'atst yø tø'øxyøjk.

⁸ Jøts ja nayide'eñim ñaxkoogojmi, ja naajx ja yjay'adichpy. ⁹ Jøts ku ja ojts jade'en tmadowdi, jøts ja yjanchnabyøkyjawi'idøø, jøts ja ojts wya'kpidsømnidi nidu'uk jaty. Ja møjaa'dyøjk jawyeen pidsømnidøø; xjats ku ja wyinaty tø pyidsømgøxti, jøts ja nwindson'ajtim Jesús nadyu'uk tyaañ møøt ja tø'øxyøjk. ¹⁰ Winets ja nwindson'ajtim Jesús kyookukiyi'ñ jøts ojts t'ixy ku ka' pøn, ja tø'øxyøjkyi jap wyinaty, jøts ja tnimaay:

—¿Ma net ja'adi pøn mni'øø'nnyidip? ¿Ka' pøn sa tø mduniyi?

¹¹ Jøts ja ñimaajyøø:

—Ka' windsøn'ajtim pøn.

Jøts nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Ni øts mets sā ngatu'unt. Nøjxni, kidi m'ukpojkituni.

Ja Jesús xyikujajimp xyikudøø'kximp

¹² Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ojts jadigojk tmigajpxy ja mayjaa'y, jøts ja tnimaay:

—Øts tu'uk tu'uk ja na_xwii'ñit jaa'y nyikujajtaajkip nyikudøø'kxaajkip; pøni pønts ø xjotmay'ajtp, pøni pøn øts ja nja' xpabøjkp, ja'ats idø'on yikmo'op ja wejin ja kajin jøts ja tyukpaadit ja kunuu'kxy juky'ajtin, nijuuni ja wimbeets kugoots kyajattit.

¹³ Winets ja fariseotøjk ja ñimaajyøø:

—Kø'øm mets jam øy mnanktyiidyøkiiyi, ka'ap yø ma tyuñ.

¹⁴ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Jade'en sa ø nwa'añ, tump yø' øy ø kø'øm nnanktyiidyøkiiyi. Øts ja nnija'wip ma ø ndsøøñ jøts ma ø nnøjkxt. Meets, ka' xnijawidi pøni ma ø ndsøøñ uk pøni ma ø nnøjkxt. ¹⁵ Jade'en meets øy ti xpayø'øy sam ja na_xwiiñ'ajtin ja kyutujkin. Ka'ap øts øy pøn ti ndabayø'øy; ¹⁶ jøts kuts nbayø'øty øts, tiy øts ja ndiidyu'unin nbikta'akt, kumi ka' ø nadyu'uk ndiidyu'unt, nayide'en øts ja møøt ndiidyu'unt ja nDeety pøn ø xkajxp. ¹⁷ Jade'en jap kyøxja'ayi jap nøkyøtpy midi mee mgutujk'ajtpy, ku ja testigi'ajtpi namajtsk tum jade'en wya'andi, ja'ats idø'on yja' yikjanchjawidip. ¹⁸ Jade'ents øts yam kø'øm nañidestigi'ajtip, jøts jadu'uk ja nDeety pøn ø xkajxp, ja' ø xnidestigi'ajtp.

¹⁹ Winets ja nwindson'ajtim yiktiibyijky:

—¿Ma dø'on ja mDeety?

Jøts ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—Meets, ka' mee xnijaw_i, jøts ni ja nDeety mee xkanija'wiyi; ku øts jeexyip xnijawidi, mnayinija'widipts meets jeexyip ja nDeety.

²⁰ Jade'en idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ ku ja ixam wyinaty yik'ixpiky jam tsaptøjkjotp, ma ja limunsi meñ wyinaty ja ñigajuun. Nika'apts ja ojts pøn myachi, kumi ka'anim ja wyinaty xyøga'pxy.

Nømp ja Jesús: “Ka'ap meets jap mibaat mnijkxy pøni ma ø nnijkxy”

²¹ Jøts idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús tnimaagyojmi ja mayjaa'y:

—Nøjknip øts, øy mee xja'ixa'at mi'lookpts meets yø mbøky; jap ma ø nnijkxy, ka'ap meets jap mibaat mnøjkxt.

²² Winets ja israelit jaa'y wyandøø:

—¿Wan yø ndejin ñankpya'ookwa'aniiyi, patyts yø wya'añ ku adøm jap nganøjkxin ma yø ñijkxy?

²³ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Meets, ya mee mdsøøñ, ya mee mgaxi'iky; øts, jam ø køjxp ndsøøñ. Ya mee mnaxwiiñ'aty, øts ka'. ²⁴ Paty meets idø'øn nnøjmi jøts ku mbøky xmi'ooktit; ku ka' xjanchjawidi pøni pøn øts, mmi'ooktipyimts idø'øn ja mbøky jade'en.

²⁵ Winets ja nwindson'ajtim Jesús yiktiibyijky:

—¿Pøn mets idø'øn?

Jøts nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—Jaayim øts yø nnigajpxy ity ku nyik'ixpøjktøjkii'ñ. ²⁶ May øts ja winmaa'ñ njagyepy midi ø ngajpxwampy, jøts mee nbayø'øwya'añ nayide'en. Tiy'ajtingøjxp ja kyajpxy pøn ø xkajxp, jøts pøni sa ø nnøjmi ja

naxwii'ñit jaa'y, jade'en øts idø'ø'n ja tø nmadøy jøts ku ja jade'en wya'añ.

²⁷ Ka'apts ja tja'gyukidi jøts kudam ja ja'yiknigajpxy ja Dios Teety. ²⁸ Ja'agøjxp ja ojts ñii'mxyidi:

—Ku meets jam kruskøjxp xpikta'akt, jaanims meets x'ejxkapt jøts ku øts idø'ø'n ja wyinaty sa tø nwa'añ, jøts ku ka' ja ngø'ømwinmaa'ñ nyiktuñ; ja'ayi øts idø'ø'n ngajpxy midi øts ja nDeety tø xuknijawi. ²⁹ Pøn øts xkajxp, møøt øts ja n'ity; ka' øts ja nDeety nadyu'uk xmajtstu'uty, pø tum ja'axi ø ndumpy midi ja tyajotkujk'ajtpy.

³⁰ Ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en ojts wya'añ, winets may jaa'y ja ojts yjanchjawiyi.

Ka' nduknaxa'amp, jaa ja Dios yja' jøts ja miku' yja'

³¹ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja israelit jaa'y pøn ja wyinaty tø yjanchjawiyi:

—Pøni mnadyamiyojxidip tu'ugyi sa ixa nnøjmidi, meetspits idø'ø'n tiy xjantymbyabøjkpi'atp; ³² winets ja tyiiby yjanchpi xnijawidit, jøts ja myik'awa'atspidsømidip.

³³ Jøts ja ojts yide'en t'adsowdi:

—Ja Abrahamxi øøts ndeety'amøjip, jøts ka'anims øy pøn winti xyiktuñ nugo ajawi. ¿Sudsots me mnimy jøts ku øø n'awa'atspidsø'ømt?

³⁴ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Janch øts idø'ø'n nwa'añ ku mee nnøjmi, niduki'iyi pøni pøn pøkyundip, ja pøky ja ñamyayi yja'bøjknip. Pøkyatki'py ja ñamyayi y'ejtnidi.

³⁵ Tu'uk ja tumbi pøn yikøjø'ømit'ajtnip, ka'ap ja nayide'en ja kutujk tjagyepy sam ja jaa'y ja y'u'nk

y'una'jk tjagyepyin. ³⁶ Jade'ents øts ja Dios Teety x'U'nk'aty jøts ku mee nyik'awa'atspidsø'ømt, xemikøjxpts ja jade'en. ³⁷ Øy meets ja Abraham xja'aadsì xjakojpki, xyik'ookwampsts meets nayide'en winaagin, ja'agøjxp ku meets ø n'ayuujk xkagupøjki pøni sa njawa'añ. ³⁸ Pø ja'ats ø ngajpxpy midi øts nDeety tø xukjaty; jøts ku meets, pø ja'axi mee nayide'en mbadumpy midi meets mdeety mdani'ana'amip.

³⁹ Jøts ja ojts yik'adsøy:

—Ja Abraham øø ndeety'amøjip.

Yide'ents ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyidi:

—Ku meets jeexyip ja Abraham mjanch'u'nk'atyiyi mjanch'una'jk'atyiyi, nayide'en meets jeexyip mjaa'y'aty sam ja ojts yjaa'y'atyin. ⁴⁰ Ni jade'ents, o meets ja tyiibyì yjanchpi tø njadukmadøy sam øts Dios Teety ja tø xjaduknijawin, ne'egi xyik'ookwamp meets. iNi ja Abraham ojts jade'en kya'adi'ich sam meedsin! ⁴¹ Nayide'en mee m'adi'ich sam ja mdeety y'adi'ichin.

Winets ja wyandøø, jøts ja nwindson'ajtim Jesús yiknimaay:

—Ka'ats øøts jadi'iñi ngaxi'iky; ja Dios øø tu'ugyi nDios Teety'ajtpy.

⁴² Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Ku jeexyip ja Dios Teety xDios Teetyjawidi, xtsojpk meets jeexyip, pø jamxi ø ndsøøñ mā ja Dios jam ku øts ixyam nyaa'aty. Kidi ngø'ømwinmaa'ñipxi ø nmimimpy, pø ja Diosxi ø xkajxp. ⁴³ ¿Tiku wine'enin mguidyimyja'gyukidi sa ø njawa'añ? Ka' xtyimyadoowajnidì ja ngajpxy

ja n'ayuujk. ⁴⁴ Ja miku' ja' mee mdeety'ajtpy; ja' mee mgøjð'ømit'ajtip jøts ja' mdunwandip ti jaty ja ñanktyunwajnip. Tso'onda'agyip ja miku' yikjaa'y'oo'knibøjkini. Nijuuni ja tkayiktuñ ja tyiiby i ja yjanchpi, jøts nijuuni tiy janch kyakajpxy. Ku ja tyaay'aty, jade'eñi ja kyajpxy sayim idø'on ja myiku'atyin, ja'agøjxp ku yjantyimdyaayi, jøts ja' idø'on tniwindsøn'ajtp ja taay'ajtk ja win'øønk. ⁴⁵ Kuts øts yam tiy janch njawa'añ, ka'ats meets ø xmibiky. ⁴⁶ ¿Pøn jam winaagin ukwa'anwamp jøts ku øts pøky nmøødi? Kuts tiy janch nwa'añ, ¿tigøjxp ku ø ka' xjanchjawidi? ⁴⁷ Pøn Dios ja'ajtip, myadoowajnip ja' ja Dios y'ayuujk; jøts kumi ka'ats meets Dios mja'aty i, patyts meets ja ka' xpatmadoowajni ja y'ayuujk.

Jaayim ja Cristo ku ja Abraham yja'ajty

⁴⁸ Xjats ja israelit jaa'y ja ojts ñii'mxyiyi:

—Tyimdyiyimxi øøts idø'on njadyimyjawa'añ ku øø nnimy jøts ku me msamariitjaa'yi, jøts ku ja miku' tø mdatøkiyi.

⁴⁹ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en t'adsøy:

—Niwine'enin øts miku' xkadatøki. Ja' øts ja'ayi ndumpy jøts øts Dios Teety nwindsoøgi, ja' mee xkadamøjejxp. ⁵⁰ Ka'øtsip ngøømj a' n'ixaapy, øyi ja yjajaa'aji pøn øts nja' x'ixaajyip. Ja'ats tpayøøpy pøn ødyump ka'ødyump. ⁵¹ Jøts janch øts idø'on nwa'añ, pøni pøn tmøjpiktakp sa ø nwa'añ, nijuuni ja kya'ooktit kyawindigøødyit.

⁵² Winets ja israelit jaa'y ja y'adsoojyøø:

—Tønimts øøts inet yam ndyimyjanchjawinim jøts ku ja miku' tø mjanchtatøkiyi. Sa ja Abraham

tø y'øøky møøt niduki'iyi ja Dios kyugajpxtyi, jøts me mwa'añ: “Pøni pøn tmøjpiktakp sa ø nwa'añ, nijuuni ja kya'ookit kyawindigø'ødyit.” ⁵³ ¿Ti me ndejin mjaaktyimdyajinajxpy jøts ku ka' mya-jada'aky øøts ja ndeety'amøj Abraham? Sa ja y'ø'jky jøts sa nayide'en y'oo'ktøø ja Dios kyugajpxy, ¿pønts mets idø'øñ mdsaañadyiyi?

⁵⁴ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Ku ø kø'øm nnankmyøjtøkwy'añit, ka' ma tyuñ øts ja ngø'ømja'. Ja Dios Teetyts ja' ø xyikmøjtøjkp midi mdejtip jøts ku ja' xDiosidi. ⁵⁵ Meets, ka' meets ja xnijawidi. Øts, wa'ats øts ja nnijawi, jøts ku ø nwa'ant jøts ku øts ja ka'ap nnijawi, janchtyimdyay øts idø'øñ wyinaty nayide'en sam meedsin. Njanchtyimñija'wipts øts ja' jøts nmimadøøpy øts ja' pøni sa ja wya'añ. ⁵⁶ Jøts ja Abraham, pøn meets idø'øñ m'aadsidip mgugojidip, xaxondaajk øts ja' ku tnijaw'aty kuts nmenwa'añ ya naxwiñ; x'ejx øts ja' jøts janch øy tsuj ja ñayjawiyi.

⁵⁷ Winets ja israelit jaa'y tnimaadyøø ja nwindson'ajtim Jesús:

—Ni kyaja'atynim ja mjumøjt wixijkxmyajk, ¿jøts mjanch'uknimy jøts ku ja Abraham tø x'ixy?

⁵⁸ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—Tiy janch idø'øñ nwa'añ, jøts ku øts jaayim wyinatyni ku ja Abraham kyaxi'jky.

⁵⁹ Winets ja tnixajidi ja tsaaj jøts ja ttaka'atswa'andi ja nwindson'ajtim Jesús; nayu'jtsi ja', jøts ja ojts pyidsømmi jam tsaptøjkjotp, jam ja mayjaa'y ja ttanajxy, jøts ja ojts jade'en cho'oni.

9

Ku ja Jesús ojts tyikwin'ejxwa'kxy ja winap jaa'y

¹ Xjats ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty ñaxy, winets ja ojts t'ixy tu'uk ja yaa'dyøjk pøn wyinaty winap, jade'en ja tyimgye'exy.

² Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja pyabøjkpitøjk ñimaajyiyøø:

—Windsøn, ¿sudso yø jaa'y jade'en winap tø kye'exy? ¿Jade'en idø'øn n'ukwa'anint, ja tyeety idø'øn ndejin jantymbyøkmyøøtti, uk kyø'ømbøky idø'øn yø jade'en tuujnip?

³ Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyidøø:

—Kidi kyø'ømbøkyip yø jade'en kyuwanjajtip, jøts nigidi ka'ap tyeety yø tpøkyi; jade'en'ampy idø'øn yø jade'en yjaty, jøts yø' ñikøjxp yiktuk'ejxtit øy pøn midi ja Dios tyu'ump. ⁴ Wants øts ja tyunk tjaaktyimdyuujni jaaktsojknim; jotmøn ø n'ukugoodsiñit kuts ja wyinaty ja tyunk ngatungøjxi pøn ø xkajxp. ⁵ Pøni wine'enin ø njaaktsøøni ya naxwiiñ, njaaktyimdyu'umbyimts øts jade'en sam ja jaj kyujajy kyudii'kxy. Jade'en øts ja naxwii'ñit jaa'y ñamyayi nyikujajtaagidit nyikudøø'kxaagidit.

⁶ Kuts idø'øn ja jade'en wyan'abajtyii'ñ ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja ojts chujy tyiknaxkida'aky jam naxkøjxp, jøts ja naajx ja yii'nim ojts ttamimo'otsyø'øyi ja chujy. Mo'ontsu'nk tyik'øyyii'ñ, ja'ats ja ojts yiktawinjaaxy ja winap jaa'y. ⁷ Jøts ja tnimaay:

—Nøjkx m'atsnawyimbujyi jam nømu'utjotp midi yiktejp Siloé —jade'en idø'øn ja Siloé y'ayukpidsimy: ja' pøn tø yikexy.

Xjats ja winap jaa'y jam ojts ñijkxy jøts ja ojts ñawyimbujyi, jøts ku dø'øn ja ojts wyimbijty, win'ejxnip ja'. ⁸ Winets ja jaa'dyi pøn ja jam myigujøønip myigudøjkip, jøts ja'adi pøn jaty ja wyinaty tø y'ijxyiyi jøts ku ja wyinapi, ja'ats idø'øn wandø:

—¿Kidi ja'ajip yø' pøn ja y'ijty xumi'ixakp, pøn ja y'ijty xumilimunsi'amidoop?

⁹ Jam winaagin wyandi:

—Janch ja' yø'.

Winaagin ja wyamidi:

—Ka'ap ja yø'øji, jantymñayide'en tam tyimy'ixy.

Kø'ømts ja jaa'y yide'en wyaañ pøn wyinaty tø wyin'ejxwa'kxy:

—Pø øtsimpts ja'.

¹⁰ Winets ja yiktiibyijky:

—¿Sudsomts yø mween tø yjaty, pø mw'in'ejxnipts yjawi?

¹¹ Jøts ja t'adsøoy:

—Yø jaa'y midi Jesús txøøw'ajtp, yø' mo'onst tø tyik'øyi jøts øts ja tø xawinjaaxy, yide'en ø xnimaay: “Nøjkx m'atsnawyimbujyi jam nøø'agø'øm midi yiktejp Siloé.” Xjats ø tø njanchnijky jøts kuts ø tø nnawyimbujyi, jøts øts yø nween tø y'ejxwa'kxy.

¹² Jøts ja ojts tjaakyiktøwdi:

—¿Ma net ja jaa'y?

Jøts ja tnimaay:

—Ka' nnijawi.

Ku ja fariseotøjk tyiktøwdi ja winap jaa'y sudso wyin'ejxwa'kxy

13 Winets ja ojts twaanøjkxti mā ja fariseotøjk jamdi. 14 Tyimbyoo'kxin xøøwts idø'øñ wyinaty ku ja nwindson'ajtim Jesús tyik'ø'yiyi'ñ ja mo'onts midi wyinaty tø ttuktatsø'øky ja winap jaa'y, 15 paty ja fariseotøjk jam ttiibyøjkojmidi ja jaa'y sudso'ampy idø'øñ ja wyeen ja wa'ats y'ejxni. Jøts ja y'adsojimbijty ja':

—Mo'onts øts ja tø xawinjaaxy, xjats ø tø nwimbuju, paty øts ixyam wa'ats n'ejxni.

16 Winets winaagin ja fariseotøjk wyandøø:

—Ja jaa'y pøn jade'en tø y'adi'ich, ka' inet Dios ja tja'aji, kumi ka'ap ja twindsø'øgi ja poo'kxin xøøw.

Jøts winaagin wyaamid:

—¿Sudso milagri'ajtin ja ndejin jade'en ttu'unt, pøni janch pojkpitumbi jaa'y tam ja wyinaty?

Jøts agø'ømyi jade'en ñawyanwa'kxniyidi ku kyanagyupikyidi, 17 jøts ja jadigojk tyiktøøgojmidi ja jaa'y pøn wyinaty winap uk'ejt:

—¿Jøts mets, sa mets idø'øñ mwa'añ, pøn idø'øñ yjawī ja jaa'y midi tø myikwin'ejxwa'kxyiyi?

Jøts ja wyaañ:

—Øts wamp, Dios ja' kyugajpxy.

18 Jøts ja israelit jaa'dyi ka'ap idø'øñ ja tjanchjawīwya'andi ku dø'øñ ja jaa'y y'ijty wyinapi, jøts ku ja tø wyin'ejxwa'kxni. Yiknajtswaa'wiyibaat ja tyeety ja tyaak, 19 jøts ja ojts tnøjmidi:

—¿Meets idø'øñ ya'at mmajnk? Janch winap idø'øñ yø tø kyaxi'iky, pø mnømdipxi. ¿Sudso'ampyts yø wa'ats wyin'ejxni?

20 Winets ja u'nkteety y'adsoodøø:

—Sudsomts øøts yø n'u'nk nganijawit, pø winapxi dø'øn yjanchke'exy. ²¹ Ni øø nganijawi sudso'ampy yø tø wyin'ejxwa'kxy, jøts nija' øø nganijawi pøni pøn yø tø yiktsojkkxyi yø wyeen. Yiktøwdi jade'en kø'øm; pø møjaa'ñixi yø', wan kø'øm mdukmadøyidi.

²² Jade'en'ampy idø'øn ja tyeety tyaak ojts jade'en wya'andi, tsø'jkidip ja', pø tøxi ja israelit jaa'y wyindsøndi wyinaty tkajpxy'ajtnidi, ku ja abiky yikpikta'aktit pøni pøn wamp jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús Cristo'aty, midi ja Dios tkajxp. ²³ Paty ja møjaa'y wyandøø: “Yiktøwdi kø'øm, pø møjaa'ñixi yø', wan kø'øm tnigajpxy.”

²⁴ Winets ja israelit jaa'y twaadsowdi jadigojk ja jaa'y pøn idø'øn y'ijty winap, jøts ja ojts tnøjmidi:

—Tukmadoo k øøts tiy janch sam Dios t'ijxyin; jade'en øøts yø nnijawi jøts ku yø pyojkpitumbijaa'yi pøn tø myiktsø'øgyi.

²⁵ Jøts ja t'adsøøy:

—Ka'ap øts yø nnijawi pøni pøn yø', pøni pojkipitumbi jaa'y uk kapojkipitumbi jaa'y yø'. Yø'øyi øts nnija'wip jøts ku øts y'ijty nwinapi, ixyam wa'ats ixyam nwin'ejxni.

²⁶ Jøts ja tyiktøøgojmidi:

—¿Sa ja tø mduñi? ¿Sa ja tø ttuñ jøts ku ja tø myikwin'ejxwa'kxyiyi?

²⁷ Jøts ja yide'en t'adsøøy:

—Tø meets ja njadukmadøy jøts meets ja ka'xmøjpkita'aky; ¿winaak ojk nnigajpxt? ¿Uk ja' mdsojktip jøts ja yja' xpabøkwajnididi?

²⁸ Winets ja y'amyiknimaay chaachyiknimaay, yide'en ja wya'andi:

—Yø jaa'y me mbabijkpy, øøts ja Moisés øøts yja' nbabøjkp. ²⁹ Nnija'wipxi øøts ja' ku ja Moisés ojts myigajpxyi ja Dios; yø jaa'y, nguidyimñija'wip øøts yø' pøni ma yø chøøñ.

³⁰ Jøts ja t'adsøøy, yide'en ja tnimaay:

—iYø' idø'øñ tiy janch nima'at yikja'wip, ku meets yø xkanijawi pøni ma yø chøøñ, jøts tøts øts yø xyikwin'ejxwa'kxy! ³¹ Wa'atsxi yiknijawi jøts ku Dios ka' ja' tmadøy pøn pojkpõtumbijaa'y'ajttip; ja'ayi ja myadooip yja' pøn ja windsø'jkiyip, pøn ja padu'unxiyip ja yja'. ³² Ka'axi yjawi ma pøn nmadøynim ku tu'uk ja winap jaa'y ja jaa'y tyikwin'ejxwa'kxy midi winap tyimgya'jx. ³³ Ku yø jeexyip Dios tkaja'aji, niti yø jeexyip tkatuñ.

³⁴ Xjats ja yiknimaay:

—Jøts mets, ku mets pøkyjøtpy tø mgue'exy, ¿jøts mets idø'øñ jade'en xyik'ixpøkwa'añ?

Jøts ja jap ojts yik'ixkajxpidsimy.

Pøñ tkania'widip ja Dios yja'

³⁵ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús tnimadøøy jøts ku ja winap jaa'y jap wyinaty jade'en tø yika-jxpidsimy; jøts ja ojts tminabyaadyi, winets ja ojts tnøjmi:

—¿Mmøja'wip mjanchja'wip Dios U'nk?

³⁶ Jøts ja ojts ñii'mxyi:

—Windsøn'ajtim, tukmadook øts pøn ja', wan ø tmøjawi tjanchjawi.

³⁷ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Tø mets ja x'ejxni; pø øtsxi dø'øñ ja', ixya kø'øm møøt mmadya'aky.

38 Winets ja jaa'y ñagyuxendyaajkøø, jøts ja twinguxanaay ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja tnimaay:

—Windsøn'ajtim, nmøja'wip njanchja'wip mets.

39 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Ja' øts ya naxwiiñ tø nnimiñ jøts ja payø'øyin tyunit tiy'ajtingøjxp; pøni pønts wimbeets kugoots, win'ejxwa'kxtipts ja' jøts ja t'ejxtit tnijawidit; pønts tja'ejxtip tjanija'widip jøts tkamibøkti, ja'ats tandip wimbeets kugoots ejxim winap jaa'yin.

40 Winets winaagin ja fariseotøjkti pøn jaty jam wyinaty, ku ja jade'en tmadowdi, winets ja ojts tnøjmidi ja nwindson'ajtim Jesús:

—¿Uk wan øøts idø'øn nayide'en nwimbeedsì?

41 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøpy:

—Ku meets jeexyip mwimbeedsì kugoodsì, ka' meets jeexyip myiktapøky'ejxti ja mbøky. Kumi mnømdip jøts ku x'ejxti xnijawidi, mdaja'atidipts meets ja mbøky.

10

Jade'en ja Jesús n'ukpiktaajkint ejxim tu'uk ja øybi kurajt n'ejxint

¹ Janch øts idø'øn nwa'añ, pøn jap katøjkip ma ja borreek ja kyemy'aaw, pøn abiky'ampy tøjkip, ja maa'tspi dø'øn ja'. ² Jøts ja jiyujk'ejxpi, ja' jap najxp ma ja kemy'aaw jap. ³ Ja yiktøjk'awatspi, ja' ja yik'awajtsxiyip ja tøjka'aw jøts ja tyøki, jøts wa'ats ja byorreek ja yukmadøyi. Xyømøøpy ja tu'uk jaty jøts ja tyikpidsimy jap kemyjøtpy. ⁴ Kuts ja tø tyikpidsømguixy tuki'iyi ja yiyujk jøts ja jawyeen twinway, payø'øyip ja' kumi wa'ats ja yukmadøyi.

⁵ Ka'apts ja nugo ajawi tpanøjkxti ja wyenkpi; ne'egi yjaaktyimkyajkidip ja', kumi ka'ap ja tyuk-madowdi ja wenkjaa'y.

⁶ Ja'agøjxp ja nwindson'ajtim Jesús ojts jade'en tmimadya'aky ja jaa'y, jøts ja ttuktamimadowiwyaañ sa ja yja' yjaa'y'atti, ka'apts ja ojts tmadoodowdi pøni ti dø'øn ja jade'en yjatijpy ku ja jade'en ñii'mxyidi.

Jade'en ja Jesús n'ukpiktaajkint ejxim tu'uk øybi borreek'ejxpi

⁷ Winets ja nwindson'ajtim Jesús jadigojk tnimaagyojmi ja jaa'y:

—Janch øts idø'øn nwa'añ: Jøts ku øts idø'øn jade'en ñamyayi nnabyikta'agyí sam tøjk'aawin, ma ñaxtit øts ja nja', sam ja borreek ja tyøjk'aaw t'ayø'øyidi. ⁸ Jøts ja win'øø'mbi pøn tø y'atmendí jøts wya'andi ku Dios tø kyexyi, jade'en idø'øn yjamendi ejxim ja maa'tspín; øts njaa'y, ka'ap ja ñagyiyajkidi nugo ajawi. ⁹ Øts idø'øn jade'en sam ja tøjk'aaw; pøni pønts jap tøjkidip, ja'ats idø'øn nitso'ok'attip. Jøts øts ja ndanitanit ja nja', ejxim ja borreek u'nk yiknitani jap kyemyjøtpty.

¹⁰ 'Ja'ayi ja maa'tspi ñimimpy jøts ja myeech, jøts ja yikjaa'y'øøky jøts ja yikudigøy; øts, ja' ø ñimimpy jøts meets øy yikxon xpaattit ja kunuu'kxin ja juky'ajtin. ¹¹ Jade'en øts idø'øn sam ja jaa'y pøn øy borreek'ejxp. Ku dø'øn ja øy t'ixy ja byorreek, øy sa tmiwanjaty ja kø'øm, nugo ku byorreek ja kya'øøky. ¹² Pøni pøn mijuy tump, ja'ayi ku ja t'ixy jøts ku ja myiñ ja awa'añ miy'uk, jøts ja japyi tnike'eky ja byorreek jøts kyakni, kumi ka'ap ja tyimyja'aji midi ja jiyujk ñi'ejxpi'ajtpy,

jøts nika'ats ja tkø'ømja'aji. Xjats ja miy'uk tmajtsni ja borreek, jøts ja jadi'iñi tyik'ayø'øbyaky. ¹³ Jade'en'ampy ja'abi jaa'y kye'eky kumi mijuy ja tyuñ, patyts ja ka'ap tkwenti ja borreek.

¹⁴⁻¹⁵ 'Øts idø'øn øy jiyujk'ejxpi'ajtp. Sam øts ja Dios Teety xnijawin jøts wa'ats øts ja nnijawi; nayide'ents øts idø'øn ja njaa'y wa'ats nnijawi, jøts øts ja nayide'en wa'ats xnija'wimiyidi. Øts yø nguwanjatip. ¹⁶ Jøts jap øts ja borreek abiky njaakmøødi midi kajap'ajtp ya kemyjøøjty; nyikme'empts øts jaa ja nayide'en. Jøts xmimado'odip øts ja', jøts tu'ugyi ja ñi'ejxpi yjagyajpniyit.

¹⁷ 'Ja'agøjxp øts ja Dios Teety xtsøky kuts ngu'oogidit yø'ødi, jujkpyøkpts øts jadigojk. ¹⁸ Nipøn ø mibaat xkayik'øøky, kø'øm øts ja nnajtsjawit jøts ø nnagyøyakit ngø'ømdsojkingøjxp. Tiy'ajtingøjxpts øts nnagyøyakiyit, jøts nay tiy'ajtingøjxpts øts nujukpyøkt jadigojk. Tøxi øts ja Dios Teety jade'en x'ane'emy.

¹⁹ Xjats ku ja israelit jaa'y jade'en ojts tmadowdi ja kajpxy ja ayuujk, jøts kø'ømyi ñawyanwa'kxkojmiyidi. ²⁰ May ja jamdi pøn wandip:

—¿Tiku yø xtsaamyøjpikta'akti, pø miku'ts yø tø tyatøkiyi, pø loki jajtpts yø'?

²¹ Jøts wyenkpi wyamidi:

—Ka'ap jeexyip pøn jade'en kyajpxy, ku jeexyip pøn ja miku' tø tyatøkiyi. ¿Ti ma ja miku' tø t'ukyikwin'ejxwa'kxy ja winap jaa'y?

Ku ja israelit jaa'y ojts twindsowdi ja Jesús

²² Yu'aats nep'aats idø'øn wyinaty pyatpy, jamts idø'øn Jerusalén ja xøøw wyinaty tyuñi, ku ja yikja'myech yikxøduñ ja tsaptøjk. ²³ Jøts idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús jap wyinaty wyidity tsaptøjkjøtpy, ma ja tøjkaaw jap midi yiktejp Salomón ja Tyøjkwimbo'kx. ²⁴ Jøts ja israelit jaa'y ja ojtš ñawya'k'awidityiyi, jøts ja yiknimaay:

—¿Ejtp øøts idø'øn jade'en xyik'etwa'añ maapy tajp? Pøni mets tam idø'øn janch Cristo midi Dios tkajxp, ixyaamyits øøts xtyimdyukmado'ot.

²⁵ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Tø mee njadukmadøy, jøts meets ja ka' xmibiky. Tuki'iyi ti jaty ø ndumpy, ti jaty ø xanigutujk'ajtp ja Dios Teety, yø'øts ja wa'ats tyimyjayikniğaxø'kp; ²⁶ meets, ka' meets xjanchjawi, kumi ka' mee mnayja'aji midi ø nja'ajtpy, sam aamyi tø nnøjmidi. ²⁷ Jade'en øts ja nja' xyukmadøy sam ja borreek ja ñi'ejxpi tyukmadøyin, jøts wa'ats øts ja nnijawidi. Xpaduujnidipts øts nja' ja'adi. ²⁸ Øts ja nmøødyip ja kunuu'kxy jujky'ajtin midi xemikøjxp, jøts nijuuni nøjkx kyawindigøydi, jøts nipøn øts ja xkapøjkxit ku øts ja ngøjø'ømit'atti. ²⁹ Ja Dios Teety øts ja xagøðjøkip, ja' tu'uk møj, ka' pøn jade'en, pønts ja mibaat uk kønaxip jøts ja yikpøjkxit. ³⁰ Øts møøt Dios Teety tu'ugyi øøts.

³¹ Winets ja israelit jaa'y jadigojk tkonjø'øktøø ja tsaa, jøts ja ttaka'atšwa'andi. ³² Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Tø mee kawinaak ojk ja mwingujky nduujni ja ødyu'unin Dios Teety myøk'ajtingøjxp. ¿Ja'ats

meets yam xagubatwamp ku meets yam xka'atswa'añ?

³³ Winets ja israelit jaa'y y'adsoodøø, jøts ja nwindson'ajtim yiknimaay:

—Kidi ja'ajip mets yam myiktaguga'adsiwyamp, ku mets ja ødyu'unin tø xjadyimyjabikta'aky, pø ja'axi yam myiktagubatwamp ku ja Dios kajaa xty-imyigajpxigøy. Pø nugo jaa'yxi mets, jøts jade'en mnabyikta'agyi sam Dios.

³⁴ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay:

—Jade'en meets ja mgutujk jap yja'ayi jøts ku Dios yide'en wyaañ: “mDios meets.” ³⁵ Janch yiknija'wip jøts ku Dios kyajpxy jap yide'en wya'añ, ka'ap ja pøn tkagupiky; ja' ja Dios ojts diostij ja jaa'y pøn ja ojts tyiknaxy ja kyajpxy ja myadya'aky. ³⁶ Jøts kuts øts Dios tø xwiwich abiky, jøts øts ja ya tø xkexy naxwiiñ, ¿sudsots meets jade'en mwa'añ jøts ku øts ja tø nmigajpxigøy, ku tø nwa'añ jøts ku ø nDios U'ngi? ³⁷ Pøni ka' øts ja' nduñ midi ja Dios Teety tyumpy, kidits mee xjanchjawi. ³⁸ Kuts øts ja nduñ, øy mee xjagajanchjawi janchja'widik øts ja ndunk, jøts jade'en xnijawidit jøts ku øts ja Dios Teety xmøøt'ity, jøts øts ja nayide'en nmøøt'ejtmi.

³⁹ Winets ja jadigojk tjadyimyjatsumwandøø, kajkts ja nwindson'ajtim Jesús.

⁴⁰ Jøts ja ojts wyimbejtnimi ñøjknimi jam xøøbidsimy'ampy, mā ja møj nøø midi yiktejp Jordán, jøts ja jam tyaañ mā ja Juan y'ijty yiknøbety. ⁴¹ Janch namay ja jaa'y ja ojts t'ats'ejxti jam, jøts ja wya'andi:

—Tyimdyiy tyimyjanch tam idø'øn, øy idø'øn ja Juan Bautista ojts tkatuñ ja milagri'ajtin, ka'pxts ja y'ayuujk pyidsimy sa tñimadyaajky ya'atpi jaa'y.

⁴² Jøts ja'abi etjotp janch namay ja jaa'y ojts tmibøkti ja nwindsøn'ajtim Jesús.

11

Ku ja Lázaro y'ø'jky

¹ Ja dø'øn tu'uk ja jaa'y, yaa'dyøjk, midi pøjkip. Lázaro ja xyøøw, jam ja Betania kyugajpi, nay jam mā ja María jøts ja y'uch Marta jam kyugajpidi.

² Yø María dø'øn ja' pøn yø Lázaro chø'ø'jip, ja pamaa'y, ja'ats idø'øn ojts ja aceite pa'aqxuu'kpi tpihtaajkxiyi ja nwindsøn'ajtim Jesús tyeky, jøts ja wyaay ja ojts ttuktati'ich jadigojk. ³ Ja'ats idø'øn møøt ja y'uch tkajpxy ñigajxidøø ja nwindsøn'ajtim Jesús:

—Windsøn'ajtim, janch pøjkip ja mmigu'uk.

⁴ Xjats ku ja nwindsøn'ajtim Jesús ja jade'en tñadøøy, winets ja wyaañ:

—Ka'ap yø pa'am myajada'akt jøts ja tyimyk'ookt; jade'en'ampy idø'øn ja jade'en yjaty jøts ja Dios myøk'ajtin wyingaxø'økt, jøts yø'øbi pa'amgøjxp yiktuk'ejxtit ja jaa'y jøts ku ja Dios U'nk nayide'en tmøøt'aty ja møk'ajtin.

⁵ Øy ja nwindsøn'ajtim Jesús tjanchjaba'ayøy ja jaa'dyi, ja Marta, ja María, jøts ja Lázaro, ⁶ ku ja yiktukmadøøy jøts ku ja Lázaro pøjkniyi, jøts ja jam majtsk xøøw yjaaktyimdyā'aniiyñ mā dø'øn ja jam wyinaty. ⁷ Winetnims ja tñimaay ja pyabøjkpitøjk:

—Wan jam tjaa'myindi jadigojk jam Judeit naxjotp.

⁸ Jøts ja pyabøjkpitøjk ja ñimaajyiyøø:

—Windsøn, pø jamts ja israelit jaa'y jawaani mgaka'ats'o'jkøø; ¿jøts nay jam mnøjkxwa'añ jadigojk?

⁹ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús wyaañ:

—Ka' pøn sa xu'unt ku ka' kya'pxñim. Niti tsø'øgi ngamøøt'aty sam nwidejtin xinaxy, awa'ats ja nøø' ja tuu' ja' ku tyuk'ejxpaaty ja ya'it naxwii'ñit jaj;
¹⁰ kuts ja koots'ajtin yja'aty, janchjøptsø'øgi jøpjawi nwidejtint, pø ja jajxi xka'ejtxa'am.

¹¹ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús wyaañ:

—Maanip ja nmigu'uk Lázaro; n'atsyuxpts øts inet ja'.

¹² Winets ja pyabøjkpitøjk ja ñimaajyiyøø:

—Windsøn'ajtim, pøni tø tam idø'on ja mya'oo'kni, pø møkpøkwani idø'on ja'.

¹³ Jade'en'ampyts ja nwindsøn'ajtim Jesús ja tijy, jøts ku ja Lázaro wyinaty tø y'oo'kni, jøts ja pyabøjkpitøjk jade'en ja wya'andi, jade'en ja tijy wya'añ jøts ku ja nugo mya'ay. ¹⁴ Xjats ja ojts wa'ats tyukmadøyidi ja nwindsøn'ajtim Jesús:

—Tø ja Lázaro y'oo'kni. ¹⁵ Ne'egi xondaqp øts jade'en jøts ku ø tø ngajam'aty, tyimy'øy'ajtp ne'egi jade'en jøts mee xjanchjawit. Wants tjaa'myindi jøts n'ats'ejxint.

¹⁶ Winets ja Tomás, pøn yiktejp xeeñ'u'nk, ja'ats tnimaajy ja myibabøjkpitøjk:

—Wan adøm nayide'en tjaa'myindi, jøts yø nmøøt'oo'kint.

Ja Jesús tyuk'awimbejtíp ja jaa'y ja jujky'ajtin jøts ja jujky'ajtin'ajtp kø'øm

17 Jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam yja'jty, jøts ja tpaajty ja Lázaro, jøts ku ja wyinaty myaktaxk xøøwíp tø ñajxøjkiñi. 18 Wingon ja Betaniit kajp tyañ mā ja Jerusalén jam, majtsk kilometro jagujkpin ja yjagami. 19 Jøts namay ja israelit jaa'y jam wyinaty tø y'atstøjk'ayø'ødyi mā ja Marta jam møøt ja María, jøts ja tkajpxjot'amøjkidi ja agøjxp ku ja myigu'uk ja wyinaty tø y'ookni. 20 Xjats ku ja Marta tñimadøøy jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty yja'atwa'añ, winets ja chø'jñ jøts ja tjøpkubajtiyi'ñ; jøts ja María jap ja tyøjkjøtpy tyaañ. 21 Jøts ja Marta tñimaay ja nwindson'ajtim Jesús:

—Windsøn'ajtim, kuk jeexyip tø mya'aty, ka'abik øts jeexyip ja nmigu'uk tø y'øøky.

22 Jade'ents ø nnijawi jøts ku mets ja Dios Teety mmo'ojit pøni ti mets ja m'amidøøpy.

23 Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyi:

—Jujky'atp ja mmigu'uk jadigojk.

24 Xjats ja Marta wyaañ, jøts ja tñimaay:

—Janch jade'en, nnija'wíp øts jøts ku ja jadigojk t'awimbetit ja jujky'ajtin, ku ja pyidsø'ømt jadigojk mā oo'kpi, jaanimts ja'abi xøøwnim ku Dios tyika'pxt.

25 Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tñimaay:

—Øts idø'on ja' pøn ttuk'awimbejtíp ja jaa'y ja jujky'ajtin, jøts øts jujky'ajtin'ajtp kø'øm. Pøni pøn ø xjanchja'wíp, øy ja yja'øøky, jujky'ajt kunaxpts ja ejtp. 26 Jøts pøni pøn ja jaakjujky'ajttíp jøts pøni

xjanchja'widip øts, ka'ats ja y'anmija'win nøjcx wyindigø. ¿Mjanchja'widip?

²⁷ Jøts ja tnimaay:

—Windsøn'ajtim, njanchja'wip øts. Ndyimy-janchja'wip øts ku me mCristo, ja Dios U'nk, midi'iyip idø'on y'ity yā naxwiiñ menwamp.

Ku ja Jesús ojts twinya'axy ja Lázaro ku tø y'øøky

²⁸ Xjats ku ja Marta jade'en y'ukwaañ, winets ja ojts t'atsyajxi ja chø' María, jøts ja ojts amaa'tsk tnøjmi:

—Ixa ja windsøn yā, jøts ixap mwaadsøyi.

²⁹ Ja'ayi ja jade'en tmadøøy, jøts ja María jatyi pyidi'jky jøts ja ojts t'ats'ixy ja nwindsøn'ajtim Jesús. ³⁰ Ka'anım ja nwindsøn'ajtim Jesús wyinaty kyajptøki; nay ixjamnim ja wyinaty mā ja Marta ja møøt tø ñabyaadyi. ³¹ Jøts ku ja t'ejxtøø ku ja María pyidi'jky ku ja wyinaty putyi tø pyidsimy, jøts ja israelit jaa'dyi midi jam wyinaty tøjkjotp tkajpxjot'amøkidip ja ku'oogi, xjats ja tpadso'ondøø, jade'en ja wyinmaydi jam ja tijy yaxpi ñijkxy mā ja oo'kpi jam wyinaty tø ñaxøki.

³² Winets ja María, ku ja yja'jty mā ja nwindsøn'ajtim Jesús jam wyinaty, jøts ja ojts ñagyuxendya'agyi nwindsøn'ajtim tyekyjø'm, jøts ja tnimaay:

—Windsøn'ajtim, kuk jeexyip tø mya'aty ka' øts jeexyip ja nmigu'uk tø y'øøky.

³³ Xjats ku ja nwindsøn'ajtim Jesús ojts t'ixy jøts ku ya'axy ja María jøts ja israelit jaa'y nayide'endi midi ja María jam wyinaty tø pyadsøøñiyi, winets ja nwindsøn'ajtim ja jotmay ojts pyaadyiyi jøts ja ojts tyimchaachjawi. ³⁴ Winets ja tyiktiiy:

—¿Ma t̄o xyiknax̄okidi?

J̄ots ja yiknimāay:

—Windsøn'aj̄tim, men x'ats'ixy.

³⁵ Xjats ja n̄windsøn'aj̄tim Jesús yjanchyaj̄xy.

³⁶ J̄ots ja israelit̄ jaa'y winet wyand̄ōo:

—Ejxti yjantyimch̄ojkpy tam ȳo t̄o y'ity.

³⁷ J̄ots ja jade'en wināagin wyand̄ōo:

—P̄o ȳo'̄oxi ja winap̄ jaa'y t̄o tyikwin'ejxwa'kxy,
¿sudso ȳo n̄iwine'enin̄ sa t̄o tkatuñ ja Lázaro j̄ots ja
jeexȳip t̄o kya'̄ōoky?

Ku ja Lázaro yjuj̄kpyiky jadigojk

³⁸ J̄ots ja n̄windsøn'aj̄tim Jesús ojts ja jotmay
jadigojk tyat̄okiyi, j̄ots ja ñijkxy ma ja oo'kpī jam
wyinaty t̄o ñax̄oki. T̄ojk'aawin̄ ja tsaā jam, j̄ots
nayī tsaā ja t̄o yjāaktyimyikta'agi'iy. ³⁹ J̄ots ja
n̄windsøn'aj̄tim Jesús wyaañ:

—Jiḡo'̄odi ȳo tsaā.

Winets ja Marta, midi ja oo'kpī y'uchip̄, ja'ats ja
ojts ñii'mxyi:

—Windsøn'aj̄tim, p̄o janchxuu'knip̄ inet ȳo', p̄o
myaktax̄k x̄ōowipts ȳo y'oo'kni.

⁴⁰ J̄ots ja n̄windsøn'aj̄tim Jesús ñimāajȳōo:

—¿Ti kidī ō t̄o nnigaj̄pxy j̄ots p̄onī ku xjanchj̄awi,
winets x'ejxit̄ ja Dios mȳok'aj̄tin?

⁴¹ Winets ja tjigīidyī ja tsaā. J̄ots ja
n̄windsøn'aj̄tim Jesús jam tsaj̄pwemp̄ ojts pyat'ixy,
j̄ots ja wyaañ:

—Dios Teety, dioskujuyip̄ ku ōts ja n'ayuuj̄k t̄o
xmadoj̄iyi. ⁴² Nnija'wip̄ ōts j̄ots ku mets ejtp̄ ja
nja' xmadoj̄iyi, j̄ots ja' ōts jade'en xyikwamp̄ j̄ots
ȳo jaa'y ja ōy'aj̄tin̄ tpaattit̄ p̄on̄ jatȳ ixaadi, j̄ots
tjanchj̄awidit̄ j̄ots ku mets xkexy.

⁴³ Xjats ku ja jade'en wyan'abajtiyih'ñ, jøts ja møk wyaañ:

—¡Lázaro, pidsøm jap!

⁴⁴ Jøts ja oo'kpi pyidsiimy køpity pakpity, jøts ja wyeen y'aaw twinwets'aty ja wet. Winets ja nwindson'ajtim tnimaay ja jaa'dyi:

—Køkajti pakajti jøts xmajtstu'uttit, wan tnijkxy.

Ku ja jaa'y tkajpxy'ajttø jøts yikmatst ja Jesús

⁴⁵ Ja'agøjxpts ja israelit jaa'y namay tjanchja'widøø ja nwindson'ajtim Jesús midi ja María jam wyinaty myøøt, jøts ja' ojts t'ejxti ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en ttuuñ. ⁴⁶ Winaagin tninøjkxtøø jøts ja ojts t'ats'ejxti ja fariseotøjk, jøts ja ojts ttamimadya'akti sa ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø y'adi'ich. ⁴⁷ Winets ja fariseotøjk jøts ja teetywindsøndøjk møøt ñamyujkidi ja kutujk adsinaabyidi, jøts ja ojts ñømdi:

—¿Sudso ndaabyajtindit? Janch kawine'en yø jaa'y milagri'ajtin tjantunyi jøts ja ejxa'an tpikta'aky. ⁴⁸ Ku yø jade'eñi n'ixmajtsindit, janch niduki'iyi jaa'y yø yjanchja'winiyit, jøts ja romit kudunktøjk myenidit, jøts ja tyikudigøøñidit adøm yø ndsaptøjk jøts adøm yø ngajp.

⁴⁹ Nay ja'abi jaa'y txøøw'ajtp Caifás, pøn wyinaty teetywindsøn'ajtp ja'abi jumøjt, ja'ats ja ojts ñii'myxidi:

—Mguidyimñija'wip mee ti, ⁵⁰ ni xkanijawidi kudam adøm njayik'ødyunwa'añindi ku tu'ugyi ja jaa'y tku'oogit ja ñaajx ja kyajp, jøts kidi tuki'iyi kyudigøøgyøxt wine'en ja naajx ja kajp.

⁵¹ Kidi kyø'ømwinmaa'ñipts ja Caifás yiktumpy ku ja jade'en wyaañ: jade'en'ampy idø'on

ja', kumi ja' wyinaty teetywindsøn'ajtp ja'abi jumøjt, xjats ja Dios ja ojts yikwa'añi jøts ku ja nwindsøn'ajtim Jesús y'ookt tkudanit ja israelit kajp ja israelit naajx; ⁵² jøts kidi tyimy ja kajp tyimy ja naajx, ja'ayip nayide'en jøts ja niduki'iyi ja Dios y'u'nk y'una'jk tyikyøømyukwängøjxi pøn wyinaty tø yøøwya'kxnidi. ⁵³ Winet ets ja israelit kudunktøjk tniwinmaa'yidøø jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús tyimy'ookt.

⁵⁴ Ja'agøjxp ja nwindsøn'ajtim y'ijty ka' nugo ajawi y'ukwidejtni jam may israelit jaa'yjotp, ojts ja jam cho'oni Judeit etjotp, jøts ja ojts ñijkxy mā jam wingon ja abak et midi nugo tsayjoojt. Jam ja ñijkxy mā ja kajp txøøwi Efraín, jamts ja ojts tmøøtsøøni ja pyabøjkpitøjk.

⁵⁵ Tyimdyøts jøts tpatnit ja paski xøøw midi ja israelit jaa'y tyundip, jøts idø'øni ja mayjaa'y yjantyimñøjkxti Jerusalén, jøts ja jam ttunwa'andi tpadunwa'andi ja kostrumbri, jøts pyøky ja wya'atstit ku ka'anim ja paski xøøw tpaaty. ⁵⁶ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús jam yjanchyik'ixa'ay ku ja jap tsaptøjkjotptyi, jøts ja xem yam ñawya'añidi:

—¿Sa mee m'ukwa'añ? ¿Me'emp ja jawi xøbatpi uk ka'?

⁵⁷ Jøts ja fariseotøjk, jøts ja teetywindsøndøjk, tø ja wyinaty tni'ana'andi jøts ku pøn t'ext tnijawit ja nwindsøn'ajtim Jesús jøts ja jatyi tniğajpxt, winets ja nwindsøn'ajtim Jesús yikmatst jøts ja yiktsu'umt.

12

Ku ja Jesús ojts yiktagujaaxy ja pa'akxuu'kpi

¹ Xjats ku wyinaty ja paski xøøw tkapaatynim jadudujk xøøw, winets ja nwindson'ajtim Jesús ojts ñijkxy jam Betania ma kyugajpi ja Lázaro, pøn ja wyinaty tø tyikjujkpyiky jadigojk. ² Jamts ja a'ux y'øyyiñ jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja yiktawindsø'øgi; ja Marta ja jam ojts wyingi'iyi, jøts ja Lázaro ja tmøøtkay møøt pøn jaty jamdi. ³ Winets ja María tyikmiiñ kujkwa'kxy lyitrin ja aceite midi pa'akxuu'kp, jøts janch tsowi ja', ja'ats ja ojts ttaja'jxiyi ja nwindson'ajtim Jesús tyeky, jøts ja ñajyawyaayi ttuktatijch. Amuum ja tøjkjoojt pya'akxuu'kpøjkijxy. ⁴ Jøts ja Judas Iscariote, midi ja Simón myajnkíp, midi ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpi'ajtpy, jøts midi ja wyinaty køyakwajnip, ja'ats jade'en waan:

⁵ —¿Tiku yø pa'akxuu'kpi ne'egi tø kyayiktøøky? Tígøøk magø'pxy denariin jeexyíp tsow'aty, jøts ayoobi jaa'y ja jeexyíp yiktabudøki.

⁶ Kaja'agøjxpíp ja Judas jade'en wya'añ ku ja tpa'ayø ja ayoobi jaa'y, pø ja meeñxi ja ne'egi pya'ayøøpy. Ja winmaa'ñ ja yikyøøpy ku ja myeech, jøts kumi jam ja wyinaty tkøjøøm'aty ja meeñ'abøjk'i'ñ midi'ibi ja myibabøjkpitøjk myøøt'ajttíp, jøts ja amaa'tsk tyukpiky tyukøñ ja meeñ midi yik'ejttíp. ⁷ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay:

—Majtstu'ut, ja' yø ixa tø tpikta'aky midi tump ku ø nnaxøjkiñit. ⁸ Ja'atpyim ayoobi jaa'y, øy juuni jaty xmay'attit xpudøkidit; jøts øts, ka' meets ja xumiwin'ejxkunaxt.

Ku ja Lázaro yikajpxy'aty ku tyik'ookwa'andi

9 Jøts ja israelit jaa'y may tñimadowdi ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty Betania, jøts ja ojts tñinøjkxti, kidi ja nwindson'ajtim Jesús nadyu'uk yik'ejxwamp, nayide'en ja t'ejxwa'andi ja Lázaro pøn ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø tyikjujkyiky. 10 Winets ja teetywindsøndøjk tka-jpxy'ajtti jøts ja nayide'en tyimyik'ooktit ja Lázaro, 11 kumi ja' ñamyayi ja pøky tjagyajp ku ja israelit jaa'y ñawya'kxyidi, jøts ja may pyuwajtsniyidi jøts ja tjanchja'wiñidi ja nwindson'ajtim Jesús.

Ku ja Jesús kyajptøjkiy#ñ jam Jerusalén

12 Xjats idø'øn ja jaa'dyi may ja jam wyinaty tø yja'atti Jerusalén, jøts ja xyøbaatwa'andi ku ja paski xøøw; jøts ku kyimjabom'ajty, jats ja ojts tñijawidi jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty yja'atwa'añ ja'abi kajpkøjxp. 13 Winets ja tixy ja ojts tpootti, jøts ja ojts ttapatsowdi ja nwindson'ajtim Jesús, yide'en ja wyandøø:

—iMøj Dios kyunuu'kxin! iØy wa'ats yø' midi ixyam Dios Teety kyejxpy, midi israelit jaa'y wyindsønip!

14 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús tpaajty tu'uk ja buur jøts ja ojts ttawa'atspety, tyimbyatpy idø'øn jade'en sam jap jaabyety nøkyijxpy:

15 Meets Sión kajpjotpit, kidi mjotmay'ookti; ejx, pø ixats myiñ ja mwindsøn, yikxon buuru'nk ttaku'xni.

16 Ka'ap ja pyabøjkpitøjk ja jaty tja'gyukidøø yø'øbi winmaa'ñ, østi jaanim ku ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø chajpajtni. Jaanimts yø tja'myajtstøø jøts kudam yø tñigajpxy ja

nwindsøn'ajtim ku ja jap jade'en yja'ayi, jøts tyimjade'ents ja wyinaty tø yjaty kyubety.

¹⁷ Jøts ja jaa'dyi midi ja nwindsøn'ajtim Jesús jam wyinaty møøt, ku ja tyaxpidsiimy ja Lázaro jap oo'kpi jutjøtpy, ku ja wyinaty tø tyikjukpyiky jadigojk, ja'ats idø'on jam tñimadyaktip sa jaty ti jaty ja wyinaty tø t'ejxti. ¹⁸ Patyts idø'on ja jaa'y ojts tpaatsowdi ja nwindsøn'ajtim Jesús, kumi tø ja wyinaty tñijawidi ja milagri'ajtin midi ja nwindsøn'ajtim wyinaty tø ttuñ. ¹⁹ Xjats ja fariseotøjk agø'ømyi ñawyajnidøø:

—Tøxi ixa xja'ejxti sa yø yjawi ñityu'unint. Ejxti, ejx niduki'iyi jaa'y pyanijkxyiyi.

Ku ja griegit jaa'y t'ejxwa'andi ja Jesús

²⁰ Jøts ja jaa'dyi midi jam wyinaty tø ñøjkxti xøbatpi Jerusalén, jam ja winaagindi pøn griegit jaa'dyi. ²¹ Ja'ats jam tñimendi ja Felipe pøn kugajpip Betsaida jam Galileit etjotp, jøts ja ojts tñøjmidi møkta'aky:

—Ja Jesús øø teety n'ejxwampy.

²² Xjats ja Felipe ojts tñinijkxy ja Andrés jøts ja ttukmadøøy; winets ja namajtsk tñinøjkxti ja nwindsøn'ajtim Jesús, jøts ja ojts ttukmadowdi.

²³ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús ja ojts ñii'mxyidi:

—Tø tpaaty ku nxøga'pxy ma øts yikxon nyikwinjawit nyikwindsø'øgit, pø Dios Teety ø xkajx jøts ja naqxwii'ñit jaa'dyi ngudanaapy.

²⁴ Tiy janch ø nwa'añ ku mee nnøjmi, jøts ku tu'uk ja ariinbajk kyaka'ay naxjøtpy jadi'iñi ja ñaxy; pøni midi'its ka'ap naxjøtpy, ne'egi may ja wyimbijty ku ja wyindigøy. ²⁵ Nayide'en idø'on meetsmi. Pøn kasajatyim nay'ejxip, pøn

nabya'ayojip, ka'ap ja mibaat ja nitso'ok'ajtin tpaaty; pønts kanabya'ayojip, wan tjaty sa yjaty øts køjxp, ja'ats idø'øn tpaatp ja nitso'ok'ajtin. ²⁶ Pøni pøn øts xpabøjkpi'atwamp, wan ya tmiñ jøts ø xmøøtwidettit xmøøtsøønidit. Yikajxa'akpts idø'øn ja' jam Dios wyingujkp.

Ku ja Jesús tnigajpxy ja y'o'jkin

²⁷ Janch tø øts icyam ndyimyjotmaadyøki; ¿jøts ti sa ø nwa'ant? ¿Ja ti ja ø nwa'ant: “Dios Teety, ka' øts jade'en xyikjatt xyikubatt sa øts icyam njatwa'añ ngubatwa'añ”? Pø ka'axi øts ja' tø nnimiñ jøts øts jade'en ngajatt. ²⁸ Metsts Dios Teety tu'ugyi ja mja' majada'akp.

Winets yikmadøoy ja ayuujk jøts ku jap yjawi tsajpjøtpy wya'añ:

—Tø øts ja jade'en nduñ, jøts ndunwampy øts ja jade'en jadigojk.

²⁹ Jøts ja jaay midi jam wyinaty amidoodujktip, yide'en ja wya'andi jøts ku ja y'anaawi midi jade'en wyinaty tø wyina'añ, jøts pømbi wamidip:

—Ja ankilis yø tø myigajpxyi.

³⁰ Winets ja ñimaajyidi ja nwindson'ajtim Jesús:

—Ka' øts køjxpip yø ayuujk jade'en tø yikmadøoy, meets køjxp yø jade'en wya'añ. ³¹ Ixyats idø'øn tø tyimya'aty ja xøøw ja jumøjt ku ya'atpi naxwii'ñit jaay yiktiidyu'undit, jøts ku nayide'en yikpawopt ja miku' midi ya naxwiiñ tnigubajk'ajtp ja kya'øybi. ³² Jøts ku øts jam nøjx nyikpikta'aky jam kruskøjxp, ñijawidip ja øy pøn jøts øts xjanchjawidit.

³³ Ja'ats idø'øn ja jade'en yjatijpy sudso ja wyinaty y'ookwa'añ. ³⁴ Xjats ja mayjaa'y ja yide'en y'adsoojøø:

—Tø øø nnimadøy ku pøngapøn tkajpxy øøts ja ngutujk, jøts ku ja Cristo yjujky'att xemikøjxp. ¿Sudsøts me mwa'añ jøts ku mets myikpikta'akt jam kruskøjxp? ¿Pøn idø'øn ja' midi tsoo'mp tsajpjøtpy, midi ja naxwii'ñit jaa'y tkudanaapy?

³⁵ Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Mjaakujajidip mjaakudøø'kxidip meets ja jaj, tyimdyøts jøts ja kya'uk'ejtñit. Jaakyiktundits ejx yjaakja'atynim, jøts kidi kube'ets kugoots mjätti; ja jaa'y pøn jade'en jajttip, ka'ap ja tnijawidi pø sa ja yjattit kyubattit. ³⁶ Janchja'widik øts nja', pø øtsxi dø'øn ñamyayi jade'en sam ja jaj, jøts jaaktyimñayamnims øts x'ejxti xnijawidi jøts mee njaakja'bøkt.

Ja'ayi ku ja nwindson'ajtim Jesús ojts jade'en y'ukwani, jøts ja cho'onaa jøts ja jadi'iñi yø'ødyigøøñi.

Ya'at tnigajpxp tigøjxp ja israelit jaa'y ojts tka-janchjawidi ja Jesús

³⁷ Øy idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty kawine'en tø tjatuñ ja milagri'ajtin jam mayjaa'y wyingujk, jøts ni jade'en ja kyayikjanchjawi. ³⁸ Ja ti jats ja jade'en kyajatt sa wyinaty tø wya'añ ja Dios kyugajpxy Isaías, ku ja yide'en tjaadyaañ:

Dios Teety, ¿pøn adøm ja ngajpxy ja n'ayuujk tø x'ukupøjkya'am?

Øy ja Dios Teety ja myøk'ajtin tø tnanky'ijxyi, ka'ap ja pøn tmøjpikta'aky.

39 Jøts idø'øn ja jade'en ka'ap tjanchjawidi, nayide'ents ja Isaías wyinaty tjaadyaami:

40 Dios ja jade'en tuujnidip, jøts ja jade'en wimbeets kugoots yik'ityidi, jøts ja ka' tkupøkti,

jøts ja wyeen ja tkada'ejxtit øy ja wa'ats ty-
imyja'ejxti,

jøts ja nika' ja ja'gyukin tjagyaptit,

jøts ja nika' ñabyøkjawiyidit øy øts ja wine'en
njayikpøkwyā'atswa'andi.

41 Jade'en'ampy ja Isaías jade'en wyaañ, kumi tø ja wyinaty jekyip Dios Teety tyuk'ijxyi jøts ku jade'en ja Jesús ja y'øy'ajtin xuk'ejxint, jøts ja ojts jade'en patki'jyi tniagjpxy.

42 Jøts øy idø'øn ja yjajade'eni, may ja israelit jaa'y tjanchja'widøø ja nwindson'ajtim Jesús, østi windsøndøjk paat winaagin tjanchja'widøø; ja'ayi ku ja pøn ka' ttukmadowdi, ja'agøjxp ku ja ttsø'øgidi ja fariseotøjk jøts ja ka'ap tyukmajtstu'udit ja tyunk. 43 Ja jaa'y yja' ja ne'egi yikmøjtøjkidip, jøts ka'ap Dios yja'.

Ja Jesús y'ayuujk payø'øyiyip ja jaa'y pyøky

44 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús møk wyaañ:

—Ja' pøn ø xjanchja'wip, kidi øtsip ja tu'ugyi xjanchja'wip, nayide'en ja ñamyayi tjanchjawi ja Dios Teety midi ø xkajxp. 45 Jøts pøn øts ixa x'ejxp xnija'wip, nayide'ents ja t'ixy tnijawip pøn ø xkajxp. 46 Jøts ku øts ñamyayi jade'en sam ja jaj, ja' ø tø nnimiñ ya naxwiiñ pøni pøn ø xjanchja'widip, jøts kidi øts ja wimbeets kugoots nyiktandi. 47 Pøni pøn ø xmadojip ja n'ayuujk jøts ka' tmøjpikta'aky, kidi øtsip ja ndabayø'øpy ja

pyøky; kaja'ajip ø tø nnimiñ jøts øts ja naxwii'ñit ja'a'y ndabayø'øyt ja pyøky, pø ja'axi ø nnimimpy jøts øts ja nyiknitso'ok'attit. ⁴⁸ Pøni pønts øts nja' xkatsojkip jøts ka' tmøjpikta'aky sa ø nwa'añ, jats ja' pøn ja ttabayø'øyt ja pyøky, nayø'øyt ja nøjkx kø'øm ni'øøniyip sa jaty ø tø nwa'añ, ku kyøxt ja naxwii'ñit. ⁴⁹ Kidi ja'ajip ø ngajpxy sa ø kø'øm nwinmay; ja' midi ø xkajxp, ja Dios Teety, ja' øts yø xanigutujk'ajtp jøts øts jade'en ngajpxt, jøts øts jade'en nyik'ixpøkt. ⁵⁰ Jøts wa'ats ø nnijawi, jøts ku ja' wya'añ ja Dios Teety y'ana'amin sudso yikpaatt ja jujky'ajtin xemikøjxp. Jade'ents idø'øn, pøni sa jaty ø tø nwa'añ, jade'en øts idø'øn ja tø ngajpxnaxy sam øts ja Dios Teety ja tø xanigutujk'aty.

13

Ku ja Jesús pakpujy ja pyabøjkpitøjk

¹ Tyimdyø jøts ja paski xøøw tpatnit, jøts ja nwindson'ajtim Jesús wa'ats ja tnija'wiñi jøts ku tø kya'pxy ja hori jøts ku ja tmajtstu'utt ja naxwiiñ'ajtin, jøts ja Dios Teety ja tniñøjkxnit. Ejtp ja tpa'ayøøy ja pyabøjkpitøjk, xjats ja jade'en tpikta'aky møk ja ejxa'an, jøts ja tnanky'ijxyi mabaat ja pa'ayo'owin ja tjagyepy.

²⁻⁴ Jøts ja Simón myajnk, ja Judas Iscariote, tø ja miku' ja wyinaty tyatøkiyi, jøts ja tyukwinmaa'ñ'atyi sudso ja tka'ødyu'unt ja nwindson'ajtim Jesús. Wa'ats ja tnijawi ja nwindson'ajtim Jesús jøts ku ja nay jam ñijkxy mā ja Dios Teety ja tø yiktsøøñi, jøts ku ja amuum tø kyutujkmø'øyt. Xjats ku dø'øn ja jam

wyinaty y'a'ux'atti, winets ja tyanaagyukiyi'ñ jam kyaadyaajk jøp'am, jøts ja twejtstaajky ja wyet, jøts poop wet ja ojts ñadyatenwøø'niyi. ⁵ Xjats ja nøø t'ada'amiyi'ñ jam købuj'i'ñjotp, jøts ja pyabøjkpitøjk ja ttapakpujpinaxwa'jky, jøts ja nay jatyi ttuktati'ich ja poop wet midi ja jam wyinaty tyenwøø'najtpy.

⁶ Jøts ku ja wyinaty tpakpujwa'añ ja Simón Pedro, winets ja ojts ñi'mxyi:

—Windsøn'ajtim, ¿mets ne'egi ndeky xpuijip?

⁷ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Ka' mets yø ixyam xja'gyuki, mja'gyukipnimts mets yø nøjkx.

⁸ Jøts yide'en ja ñi'mxyi ja Pedro:

—Ka' me mibaat ndeky xpuijit.

Winets ja nwindøn'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Pøni ka' øts yø mdeky nbujy, ka'ats me n'ukmigu'ukwanit.

⁹ Winets ja Simón Pedro wyaañ, jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús yiknøjmi:

—Winets ø windsøn'ajtim amuum xpuiyit ja ngø' ngubajki; jøts ka' nugo ja ndeky.

¹⁰ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Øy ku ja'ayi tyeky tpujt pøn tse'abajtipnim, kumi wa'ats ja amuum. Nayide'ents meets m'anmija'win wya'adsidi øy kidyimñiduki'iyi.

¹¹ Jade'en'ampy ja wyaañ ku ja ñimy: “Øy ka' niduki'iyi mdyimwya'adsidi”, ja'agøjxp ku ja wa'ats tnijawi pøn ja wyinaty køyakwajnip.

¹² Xjats ku ja jade'en y'abajtiyi'ñ tpujkøjxyi ja pyabøjkpitøjk tyeky, winets ja ñadyani'ajni ja wyet

jadigojk, jøts nay jam y'ixaajky ma ja mesi jøts ja tni_{ma}ay ja pyabøjkpitøjk:

—¿Mnija'widip tigøjxp jade'en tø ndundi?
¹³ Meets, xmaestri'ajtp meets, xwindsøn'ajtin'ajtp meets, janch tii_{gy}ajpxy kumi janch jade'en.
¹⁴ Pøni øts tamts maestri, jøts pøni øts tamts windsøn'ajtim, tøts ja mdeky nbujidi, nayide'ents meets idø'øn xuumit xem yam. ¹⁵ Tø nduk'ejxti jawyeen, jøts nayide'en xu'undit sam ø tø ndunjøpi. ¹⁶ Jøts janch øts idø'øn nwa'añ, jøts ku ka' pøn tumbi tjina_{xy} ja wyindsøn; uk ja ja_a'y pøn kexy yø'øpy, ka'ap ja tjina_{xy} pøn ja kajxip. ¹⁷ Jøts pøni mja'gyukidip yø'øbi winmaa'ñ jøts jade'en xu'undit, jotkujkts x'ejxtit.

¹⁸ Jøts kidi niduki'iyip meets jade'en ndi_{ij}; nnija'wip øts ja' pøn jaty ø tø nwi'ixy. Kuwanits jade'en yjatt sam jap jaabyety nøkyijxpy: “Jats ja tu'uk tø x'ukmidsepøjkni pøn ø møøt ngay n'uuky.”
¹⁹ Patki'iyi øts ya'at yam nnigajpxy jøts ku jade'en nøjkx yjaty, jøts xi_yjawidit xjanchjawidit jøts pøni pøn øts. ²⁰ Janch øts idø'øn nwa'añ, jøts ku øts ja xkupiky pøni pøn ø xkupøjkp ja ngudanaabyi; jøts pøni pønts øts jade'en xkupøjkp, ñayi kyupijkpys ja nayide'en pøn ø xkajxp.

Ku ja Jesús tni_gajpxy sa ja Judas kyøya_kiyit

²¹ Xjats ku ja wyinaty jade'en tø wy'añ, jøts ja tyimchaachjotmaadyøjkii'ñ, jøts ja ojts yikxon wa'ats tni_gajpxy:

—Tiy janch mee nnøjmi, jøts ku meets ja nidu'ugin pøn ø xka'ødyunwamp.

²² Winets ja pabøjkpitøjk xem yam ñawyin'ejxjø'jkidøø, jadi'iñi tkamidaabyaatti pøni

pøn idø'øn yiktejp. ²³ Winets ja tu'uk, midi ja nwindson'ajtim Jesús janchminamyajyip, jam ja wyinaty pyukø'øm tmøøt'a'ux'aty. ²⁴ Ja'ats ja Simón Pedro amaa'tsk ñimaay jøts tyiktø'øt pøn idø'øn yiktejp. ²⁵ Winets ja wingon tpuwa'adsiyi'ñ ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja tnimaay:

—Windsøn'ajtim, ¿pøn idø'øn mdijpy?

²⁶ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en y'adsøyi:

—Wan øts tsapkaaky tukpidasi t'uknimuji, jøts pøni pøn øts inet ja nmøøpy, ja'ats idø'øn ja wyinaty.

Xjats ja ojts jade'en tnimuji ja tsapkaaky, jøts ja ojts tmøøy ja Judas Iscariote midi ja Simón myajnkíp. ²⁷ Jøts ku ja Judas ja'ayi t'axajiyi'ñ ja tsapkaaky, jøts ja miku' ja ojts tyatøkiyi. Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Jatyí dø'øn xungojt midi mdunwampy.

²⁸ Jøts nipøn ja tkamadooguki tigøjxp idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús jade'en tnimaay ja Judas. ²⁹ Ja Judasts idø'øn wyinaty tkøjø'ømit'ajtp ja meeñ abøjk'i'ñ, jøts winaagin jade'en wyinmaydi pø ja'ajik idø'øn tijy ja nwindson'ajtim Jesús tyi-ipy, jøts ja Judas t'atsju'uty ti jaty tsojkíp ti jaty tunwamp ku ja xøøw, uk tmo'ot tigati ja ayoobi jaay. ³⁰ Xjats ku ja Judas wyinaty tø tkaagyixy ja chapkaaky, jøts ja ojts chøøñ. Koodsni wyinaty.

Ja jemy ana'amin

³¹ Xjats ku ja Judas wyinaty jade'en tø chøøñ, winets ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Yamnimts inet tiy yik'ext yiknijawit ja nmøk'ajtin, jøts nay ja Dios Teetyts myøk'ajtin nanky'ejxip. ³² Jøts kumi nanky'ejxip øts ja Dios

Teety myøk'ajtin, nayide'ents ja tnanky'ejxmíyit øts ja nmøk'ajtin, jøts tsojk ja jade'en ttu'unt.
³³ Ka' meets u'nk jeky n'ukmøøtsinaañit. Nayide'en meets yam ndukmadoowa'añ sam adøm ja nmigu'uk israelit jaay' nnimaadyøø, jøts ku ja jap ka'ap ñøjkxtit mā ø nnijkxy øy øts wine'en xja'ixa'ay. ³⁴ Ixyamts nmo'odi ja jemy ana'amin: jøts ku xem yam mnamyi'øy'atidit mnamyiyujy'atidit. Nayide'en sam mee njanchøkyin, nayide'ents idø'øn mnachokidit xem yam. ³⁵ Pøni mdundip jade'en, tyumnijawidipts jade'en øy pøn jøts ku mee ø xpabøjkpi'aty.

Ku ja Jesús ojts tnigajpxy jøts ku Pedro kyanigajpxiyit

³⁶ Xjats ja Simón Pedro tyiktíy ja nwindson'ajtim Jesús:

—Windsøn'ajtim, ¿mā dø'øn mnøjkxwa'añ?

Jøts nwindson'ajtim Jesús ja y'adsoojøø:

—Jap mā ø nnijkxy, ka'ap ø mibaat icyam jap xpanøjkxt; xpanøjkxp øts, ja' ku jaanim.

³⁷ Winets ja Pedro wyaañ, jøts ja nwindson'ajtim Jesús yiknøjmi:

—¿Tigøjxpiimts windsøn'ajtim ku øts ka' icyam ndsoont? Ixyats øts, øy me ngu'oogit.

³⁸ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús t'adsøøy:

—¿Janch idø'øn mwa'añ jøts ku ø xku'oogiwy'a'añ? Øts wamp, ka'anim wyinaty tsapni'aaw y'aya'axy ku mets wyinaty tigøøk ojk tø xkagupiky ku me x'ijxy'aty.

14

Jesús køjxp ja Dios Teety yikpaatt yik'ext

1 'Kidi mmaydi mdajti, ajot'atti Dios Teety, jøts ajot'ajttik øts nayide'en. 2 Ma chøøni ja Dios Teety may tsinaadyaajk ja jap tmøødi; ku jeexyip ka' yjade'eni, tø meets ja jeexyip ndukmadooni. Jøts wants ø tnijkxy jøts øts ja n'a'ejxit ma mdsøønidi. 3 Jøts kuts øts wyinaty tø nnijkxy, jøts kuts øts ja wyinaty tø n'a'ejxi ja tsinaadyaajk, winets ø nme'ent jadigojk jøts mee nmøødiñit, jøts nay jap mjuky'attit ma øts idø'on jap ndsinaawya'añ. 4 Mnija'widipxi pøni ma ø nnijkxy, jøts mnija'widipts ja tuu'.

5 Winets ja Tomas tnimaay ja nwindson'ajtim:

—Ka'ap øø windsøn'ajtim ja nnijawi pøni ma me mnøjkxwa'añ; ¿sudso'ampy øøts ja tuu' nnijawit?

6 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Tum øts amuum ja tuu', ja tyiiby yjanchpi øts nayide'en, jøts ja kunuu'kxy juky'ajtin nyajkpy. Øts køjxp ja Dios Teety yikpaatt yik'ext. 7 Kuk øts jeexyip xnijawidi pøni pøn øts, nayi mnija'wipts meets jeexyip nayide'en ja Dios Teety; jøts tøts idø'on ja ixa xjanija'wiñidi, mja'ejxtipts idø'on ja'.

8 Winets ja nwindson'ajtim ñimaajyøø ja Felipe:

—Windsøn'ajtim, ja'ayi ku øø xtyimdyuk'ext ja Dios Teety, wan øø t'ijxy.

9 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja yide'en t'adsøøy:

—Windi'ixyip mee Felipe nminabyaajtniyidi, ¿jøts ni jade'embaat me xka'ijxy'ajtni? Pøni pøn ø x'ejxp, ñayi y'ijxpy ja nayide'en ja Dios Teety; jøts, ¿sudso'ampyts me x'amidøy jøts mee nduk'ext ja Dios Teety? 10 ¿Ka' xmibiky ku øts Dios Teety møøt n'ity, jøts ku øts ja nayide'en xmøøt'ejtmi? Tuki'iyi sa jaty nnøjmidi, kidi ngø'ømwinmaa'ñjotpyip øts

yø njuuty. Ja Dios Teety midi ø xmøøt'ejtp, ja' kò'øm tyunk tump. ¹¹ Jøts janchja'wik øts jøts ku øts Dios Teety møøt n'ity, jøts ku øts ja nayide'en xmøøt'ejtmi; uk pøni ka'ats, øyts øts ja'ayi xa-janchjawit, pø m'ijxpyxi ti jaty ø ndumpy. ¹² Jøts tiy janch mee nnøjmi, pøni pøn ø xjanchja'wip, ñayi yjātp ñayi tyu'ump ja nayide'en ti jaty ø njajtpy, ti jaty ø ndumpy, jøts ja tyikne'egidit tyikaja'adit ja'agøjxpts kuts ja Dios Teety nmøøt n'ett. ¹³ Jøts tuki'iyi pøni ti jaty mee m'amidøøpy ku ø xkajpxpaattit, øtsts ja kò'øm jade'en ndu'ump, jøts øts jade'en nyikwingaxø'jkit ja Dios Teety myøk'ajtin y'øy'ajtin. ¹⁴ Ndu'ump øts jade'en pøni ti jaty mee m'amidøøpy jøts ku øts xakajpxtit.

Ku ja Jesús wyā'añ jøts ku ja Espiritu Santo tkaxt

¹⁵ 'Pøni xtsojqp tam meets, paduujnidik meets ja n'ana'amin. ¹⁶⁻¹⁷ Jøts nnøjmip øts ja Dios Teety jøts ja mdanigaxidit tu'uk pøn mbudøkiyidip, pøn myikjot'amøkpøkiyidip, pøn ja tyiiby yjanchpi myøøt'ajtpy. Jøts ja'ats meets møøt m'ett kunaxt. May jaā'y ja kyagupøkit ja'agøjxp ku ka' t'ejxti tnijawidi. Jøts meets, tø meets ja xnijawi, pø ixaxi ja xmøødidi, jøts ja'ats mee møøt m'ett. ¹⁸ Ka' mee nadyu'uk nyiktañ, nniwimbett meets jadigojk. ¹⁹ Wingtonip ja xøøw ku ø ka' mā n'ukyik'ejxnit; jøts meets, x'ejxp meets; kumi jujky øts, mjujky'atpts meets. ²⁰ Jaanimts xja'gyukidit jøts ku øts ja Dios Teety møøt n'ity, jøts meets xmøøt'ejtmi, jøts mee nayide'en nmøøt'ejtmi. ²¹ Pøn tø tnijawi jøts pøni xpaduujniyip øts ja n'ana'amin, jade'en ja tyiknigue'exy jøts ku øts ja xjanchøky. Jøts ja'ats

ja Dios Teety chokp pøni pøn ø xtsojkp, jøts nd-sokp øts ja nayide'en, jøts ja'ats ø x'ejxp, ja'ats ø xnijawip ku nnanky'ejxit øts nja'.

²² Winets ja yjadu'ukpi Judas ja ñimaajyøø (nigidi Iscariotibi wamp midi ja Jesús køyakp):

—Windsøn'ajtim, ¿tigøjxp ku øøts ja ja'ayi n'ext ku mnanky'ejxit, jøts nika'ap niduki'iyi ja naxwii'ñit jaa'y?

²³ Jøts nwindsøn'ajtim Jesús y'adsøoy:

—Pøn ø xtsojkp, pyadumpy ja' sa ø nwa'añ, jøts ja'ats idø'øn tsokip ja Dios Teety; jøts ja'ats ø nnime'emp møøt ja Dios Teety, jøts øøts ja xemikøjxp nmøøt'ett. ²⁴ Jøts pøn ø xkatsojkp, ka'ap ja tmøjpikta'aky sa ø nwa'añ. Yø kajpxy yø ayuujk ixa xmadowdi, ka'øtsip yø' nja'; ja' yø' yja' midi ø xkajxp, ja Dios Teety.

²⁵ 'Ndukmodoogøjxtip yam tuki'iyi, njaaktyimyøøtsinaadyipnim yam; ²⁶ ja Espíritu Santots midi ja Dios Teety mdanigaxiyidip jøts øts ja xkudanit, ja' idø'øn mbudøkiyidip, ja' idø'øn mgajpxjot'amøjkiyidip jøts ja mdukjajtkøxidit tuki'iyi, jøts nay ja' mdukja'myajtskøxiyidip tuki'iyi sa jaty mee tø nnøjmi.

²⁷ 'Jotkujk nnawya'kxa'andit. Nyajkpy øts ja øy'ajtin tsuj'ajtin. Ka'ap øts jade'en nyaky sam øy pønin nugo wyā'añ. Kidits mmaydi mdajti, ka' mee mdsø'øgit. ²⁸ Tøxi xmadowdi ku ø nnimy jøts ku ø nnijkxy, jøts ku ø nme'ent jadigojk jøts mee nmøøtsøønit. Kuk meets jeexyip xjanchoy, mjanchxondakp meets jeexyip ku tø xnijawidi jøts ku nninijkxy ja Dios Teety; kumi ja' idø'øn jawaani møj jøts nigidi øts. ²⁹ Patki'jyi ya'at jade'en

ndukmadowdi jøts ku wyinaty jade'en yjaty jøts xjanchjawidit.

³⁰ 'Ka' mee møøt jeky n'ukmøøtnagyajpxniyit; ja'agøjxp ku ja wyingøñ ja Satanás pøn yikutujkp ya naxwiiñ. Øy øts nmøk'ajtin ja xjagamimajadaajkiyi, ³¹ jatpts jade'en jøts jade'en tñijawit ja naxwii'ñit jaaj'y jøts ku ø ndsøky ja Dios Teety, jøts ku øts ja nbaduñ sa øts ja tø x'ane'emy. Tanidits jøts wan ya ttsøø'ñindi.

15

Ja uvi tsa'am kipy

¹ 'Jade'en øts idø'øn ñamyayi sam uvi tsa'am ñiguipy, jøts ja Dios Teety jade'en sam ja jaaj'y midi ja uvi kipy t'ejx'ejtp. ² Jøts ja tyikwinajki ja y'awaj ja y'axeeñ midi katøømip; jøts midi tøømyip, yikxon ja tyikwa'ach twibøøty twibiky ma ja jam t'ijxy sa yjatwa'añ, jøts ja jawaani may yjaaktyimdyøømit. ³ Nayide'ents meets idø'ønmi; tø mee mwatsni, ja xpxjkin mee tø myikwa'achi midi mee tø nmøøy. ⁴ Kidi mee xmajtstutni, kumi ka'ap mee nmajtstu'uty. Ka'axi kipy awaj tyøømi jadi'iñi ku ja kya'ity ja ñiguipy; nayide'ents meets idø'ønmi, çti mee nadyu'uk mnityu'ump ku mee wyinaty ja nja' tø x'ixmajtsniyi?

⁵ 'Øts idø'øn jade'en sam ja ujts ñiguipyin, jøts meets jade'en sam ja' y'awaj y'axeeñin. Pøni pønts ø xkamajtstutp, jøts ku øts ja nayide'en ka' nmajtstu'uty, ja'ats idø'øn ja yja' møj wingaxø'økp; jøts ka' mee ti nadyu'uk mayi ku ø nga'ett. ⁶ Pøni pønts ja nja' xkaminamyajjiyip, ja'ats jade'en

yik'ixjibep sam ja kipy awaj midi ka'øy, jøts kuts ja tyø'tst jøts ja jønjøtpy yikpikta'akt, japts ja tyø'øty.

⁷ 'Pøni ka' mee xmajtstu'uty, pøni ka' meets ja n'ixpøjkin xja'dyigøjyidi, amidowdits pøni ti mdsojktip jøts meets ja myikmo'ot. ⁸ Ku yikxon xpadundi ja Dios Teety yja' sa ttsøkyin, jade'en'ampyts ja y'øy'ajtin myøk'ajtin yikpa'ixy, jøts nayide'en idø'øn yiknijawit ku meets idø'øn xjanhpabøjkpi'aty. ⁹ Jade'en mee ndsøky sam øts Dios Teety xtsøkyin; tun'ejtik meets yø nja' ku meets ja tsojkin ndami'ity. ¹⁰ Pøni xpaduujnidip øts ja n'ana'amín, jade'en'ampyts mee møøt m'ettit øts ja ndsojkin, nayide'en ñamyayi sa øts ja nDeety y'ana'amín nbaduujniyi, jade'ents øts idø'øn ja chojkin nmøøt n'ity.

¹¹ 'Jade'en'ampy meets jade'en nnøjmi, jøts mjotkujk'attit nayide'en sam øts, jøts ejtni xoni x'ejxtit. ¹² Ya'at øts idø'øn n'ana'amín'ajtpy: øy yikxon xem yam mnamyayidit mnachokidit, nayide'en sam øts ja tsojkin nbikta'aky sa mee ndsøky. ¹³ Jade'en idø'øn ja tsojkin møj yikjagyepy pøn amuum nayojxip, jøts ja myigu'uktøjk tkudani jøts jujky'ajtin ja tpaattit. ¹⁴ Meets idø'øn nmigu'uk'ajtpy pøni mdundip jade'en sa ixa n'ana'amdi. ¹⁵ Ka' mee ndijy jøts ku mee mdumbi, kumi ka'ap ja tumbi tnijawi pøni ti jaty tyumpy ja wyindsøn. Nmigu'uktijpyts meets yam, ja'agøjxp ku tuki'iyi tø nduknija'wigyøxti sa jaty øts ja Dios Teety tø xnøjmi. ¹⁶ Kameedsipxi tø xpikta'aky; pø øtsxi mee kø'øm tø nwi'ixy, jøts mee tø ndanipiky jøts nøjkx ja mdunk yikxon xyikwingaxø'økti, jøts wan tmøji wan tkaja'aji.

Jade'ents ja Dios Teety mmo'ojidit pøni ti jaty m'amidoodip ku ø xkajpxpaattit amumjoojt. 17 Yø' idø'øn nda'ana'amdip, jøts xem yam mnabya'ayowidit jøts ja tsojkin xjagyaptit.

Ku ja ka'øyjaq'dyi tkatsokti ja Jesús møøt ja pyabøjkpitøjk

18 'Pøni mmi'ajkiyidip ja' pøn ya naxwiiñ, mnija'widipxi jøts ku øts ja jawyeen nayide'en tø xuñ. 19 Ku meets jeexyip nayide'en m'adi'ich sam pøn ya naxwiiñ wyinmaydi, nayide'ents meets ja jeexyip mdsøkyiyi sam ja ttsøkyin pøn nayide'endi sam ja'ajindi. Øts meets ya tø nwi'ixy ya naxwiiñ ma nayide'en chøønidi pøn jade'en winmaadyip, jøts ja'agøjxp myikmi'ekyidi kumi ka'ap ja'abi winmaa'ñ x'ukyikyø'øñidi sam o pøn naxwiiñ. 20 Ja'myatstits sa tø nnøjmidi, jøts ku ka'ap ja tumbi ñamyøjiyit sam ja wyindsønin. Tøbaats ø nyikpawidity ku ngayikupiky, nayide'ents meets idø'øn myiktumit; jøts pøni xpaduujnidipts øts ja n'ixpøjkin, nayide'ents meets ja m'ixpøjkin yikpadumit. 21 Øts køjxp idø'øn jade'en myiktu'undit ja'agøjxp ku ka' tnijawidi pøn ø xkajxp.

22 'Ka'ap ja jeexyip ti pøkyi, kuk øts jeexyip ngamiñ, kuk øts ja jeexyip ngaduknijawidi. Ixyam ti ñikyajpxtip jøts ja pyøky kyayiktagubatit; 23 ja' pøn ø xmi'ajkip, ñayi myi'ajkip ja nayide'en øts ja nDeety. 24 Ka'ap yø jeexyip ti pøkyi kuk øts yø jeexyip ka' ti nduk'ejxti midi ø tø nduñ yø' wyingujktyi, sam ka'ap pøn jade'en tø tyuk'ijxyidi; tø yø t'ejxnidi, ja ti ja'ats yø myija'widip, pø xmi'ajkidipxi øts yø', jøts ñayi myi'ajkidip yø

nayide'en ja Dios Teety. ²⁵ Ja'agøjxpts ya'at jade'en yjaty kumi ka'pxy jade'en yjatt sa ya'at kajpxy ayuujk wya'añ, midi jap køxja'ay yø' kyutujkjøtptyi: "Nadøki øts yø xmi'ekyidi."

²⁶ 'Paty øts ja Dios Teety xukaxt ja Espíritu Santo jøts øts ja nja' xkajpxiyit, pøn pudøjkíp kajpxjot'amøjkíp, pøn nayide'en tmøøt'ajtp ja tyiibyí yjanchpi. ²⁷ Jøts mee nayide'en ja nja' xkajpxmiyit, pø tøxi meets ja x'ixy sa jaty y'ejxi tyiyi, sa jaty tø ngajpxwa'kxtso'ondaajkyim østi ixyambaat.

16

¹ 'Jade'en'ampy jade'en nnøjmidi jøts kidi nugo winmayjimbetti winmay'adøjti. ² Myikwojpidso'ømp myikajxpidsø'ømp meets jap tsaptøjkjøtpty, østi yja'at paat ja xøøw ku ja ja'a'y wya'andit jøts ku Dios yja' ja tpaduujnidi ku meets ja myik'oogiyit. ³ Ja'agøjxp ja jade'en y'adø'øtstit ku ja nijuuni tkanijawidinim pøni pøn ja Dios Teety, jøts pøni pøn øts. ⁴ Jøts ja'agøjxp ya'at jade'en ndukmadowdi ku wyinaty jade'en yjatwa'añ, jøts xja'myatstit jøts ku yø tø ndukmadoonidi.

Ti dø'øn ja Espíritu Santo tyumpy ya naxwiin

'Ka' meets yø jade'en patki'jyi ndukmadøøy, kumi ja'ajt øts kø'øm.

⁵ Ixyamts ø nnøjkxwani tsinaabyi ma ja jap midi ø xkajxp; jøts øts ja nmøøtsinaamyit jøts nipøn tamts mee nidu'ugin tkayiktiy pøni ma øts idø'øn nnijxxy. ⁶ Jotmay mee ne'egi jinaxy tø mjaaktyimdyatøkiyi, ja'agøjxp ku yø jade'en tø ndukmadowdi. ⁷ Janch idø'øn nnøjmidi jøts ku ne'egi jade'en m'øy'ajtxidit

jøts ku nnøjkxt. Ku ø nganøjxt, niujuunits ja kyamiñ midi mbudøkiyidip midi mgajpxjot'amøjkiyidip. Ku nnøjxt, kø'ømts øts ja ngaxt. ⁸ Jøts ku dø'øn ja nøjkx myiñ, ja' ja tyu'ump jøts ja naxwii'ñit jaa'y ja ttukjawit ja pyøky jøts ku yjanchpo-jkpitumbijaa'yidi, jøts ku ja tu'ugyi ja winmaa'ñ sudso tyø'ødit sudso tyuda'aktit, jøts ku Dios ja pyayø'øyidit. ⁹ Ja'agøjxp pyojkpitumbijaa'y'atti ku ø ka' xjanchjawidi; ¹⁰ ñija'widipts nøjkx sa y'ejxi tyiyi midi'ibi øy midi'ibi paat'ajtidip, kumi jam ø nnijkxy ma Dios Teety, jøts ka' mee x'uk'ejxnit, ¹¹ jaanimts tja'gyukidit ja Dios pyayø'øyin jøts ku tyiy'ajtingøjxp yikutuky, pø tøxi wyinaty ja tiy'ajtin tyaky, jøts ja miku' yikastigimo'ot midi møy'yity ya naxwiiñ.

¹² 'Jap øts may ja madya'aky njajagyepy midi ndukmadoowandip, ka' inet xja'gyukidit ixymyi. ¹³ Kunim mye'ent ja Espíritu Santo, ja'ats ja tuki'iyi mduk'ixpøjkøxidip sudso tyiyi yjanchi; ka'axi kyø'øm ja' ja tyiktu'unt pøni sa jaty ja wya'añ, ja' ja kyajpxp pøni sa jaty pøni ti jaty ja myadøøpy, jøts ja mdukmadowidit ti jaty tunwajnipnim. ¹⁴ Jade'en'ampyts øts ja winja'win windsø'jkin nbaatt, kuts ja ngajpxy ja n'ayuujk xpadu'undit sa mduknijawiyidi ja Espíritu Santo. Øts ja ngajpxmyo'op. ¹⁵ Nayide'ents ja Dios Teety kyajpxy ja y'ayuujk sam øts nja'ajin, paty øts jade'en nwa'añ jøts ku nayide'ents nmo'ot ja ngajpxy ja n'ayuujk, nayide'ents yø mduknijawiyidit.

Xondaajkin ja nøjkx wyimbidsimy ku njotmay'o'jkindit

16 'Ka' y'ukjajknit ku mee ka' x'uk'ejxnit, ku wyinaty waani tō ñaxy ja tiempi jaanims ø x'ejxtit jadigojk, pø jamxi ø nniikxy ma ja Dios Teety.

17 Winets ja pyabøjkpitøjk winaagin nixem niyam ñawyajnidøø:

—¿Ti yø jade'en tyijpy ku yø xnimaayin jøts ku ka' y'ukjajknit, ku yø ka' n'uk'ejxna'ant, jøts ku waani ñaxt winetnimts ja n'ejxindit jadigojk ja'agøjxp ku ñiikxy jam ma ja Dios Teety? 18 ¿Ti dø'øn yø jade'en tyijpy jøts ku “ka' y'ukjajknit”? Ni kyayikja'gyuki niwine'en pøni ti dø'øn yø jade'en tyijpy.

19 Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús ojts ja t'ixy jøts ku ja pyabøjkpitøjk yjawit tyiibyøkwa'añiyi, jøts ja tniimaay:

—Tøxi nnøjmidi jøts ku ka' y'ukjajknit ku mee ka' x'uk'ejxnit, kuts wyinaty waani tō ñaxy ja tiempi jaanims ø x'ejxtit jadigojk. ¿Kidi yø'øjip meets ixja mnayiktøjyidip? 20 Jøts tiy janch øts idø'øn nwa'añ ku mee nnøjmi, jøts ku nøjkx ja yajxin x'ejxti, ku nøjkx ja jotmay'o'jkin xpaatti yam ja naxwii'ñit jaa'y xyonda'akti. Jøts ka'ats yjade'eni, øy mee mabaat mjantyimyajotmay'øøky, xondaajkin ja nøjkx wyimbidsimy ku jade'en mjotmay'ookti. 21 Jade'en idø'øn ñamyayi yjaty sam ja tø'øxyøjk ku ja kya'axwa'añ, janch winmay jotmay yjaty ku tø tpaaty ja tiempi ku ja y'u'nk pyøjkjø'økni; ku tø tminawya'kxniyi ja maxu'nk nika'ap ja t'ukja'myajtsni jøts ku y'u'nk ja tø pyiky, ja'agøjxp ku ja xyonda'aky ku ja tø tyikaxi'iky tu'uk maxu'nk ya naxwiiñ. 22 Nayide'ents meets idø'øn mjajtnimi, mjanchjotmay'oo'ktip ixyam; wimbetp øts jøts mee nminabyaadit jadigojk,

winetnimts ja xondaajkin xpaattit yikxon, jøts nipøn ja mgapøjkxiyidit.

²³ Jøts ja'abi xøøw ka' ø ti x'ukyiktøønidit. Janch meets idø'øn nnøjmidi, jøts ku ja Dios Teety tuki'iyi mmo'ojidit pøni ti jaty ja m'amidoodip øts køjxp.

²⁴ Østi ixyambaat ka'anin ti x'amidowdi øts køjxp; amidowdi pøktsowdi, mbaattip ja' jøts jade'en mx-onjattit.

Tøts ja Jesucristo tmimajada'aky midi ja naxwii'ñit jaa'y yikwindigøøpy

²⁵ 'Madya'akyøjxp ya'at yam nugo tø ndukmadowdi jøts xamimadoodowidit; ja'atp ja xøøw ku ka'ap jade'en nøjkx n'ukmigajpxnidi abiky madya'akyøjxp, wa'ats meets ja ndyimdyukmadoonit nøjkx pøni sa ja Dios Teety y'lejxi tyiyi.

²⁶ Jøts ja'abi xøøwts øts køjxp ja Dios Teety x'amido'odit xpøktso'odit ja øy'ajtin; jøts nika'ap øts yam ndyimwya'añ jøts ku øts n'amido'ot ja Dios Teety jøts mee nni'amidowit. Ka'ap chøkyi jøts kø'øm n'amido'ot,

²⁷ pø mdsojkip meets ja Dios Teety. Jade'engøjxpts ja mdsøkyidi kumi xtsojqp meets nayide'en, jøts tøts xjanchjawidi jøts ku øts Dios Teety xkexy.

²⁸ Jam ø tø ndsøñ mā Dios Teety jøts øts ya tø nmiñ ya naxwii'ñ, ixyamts øts inet nmajtstu'utwangojmi ja naxwii'ñit, jøts ø n'awimbetiwya'añ jadigojk ja Dios Teety.

²⁹ Xjats ja pyabøjkpitøjk wyandøø:

—Ixymnim inet tiy janchwa'ats xnigajpxñim, ka' x'ukyiktuni ja abiky myadya'aky midi kayiktamimadodøø'wip.

³⁰ Ixymnimts øøts inet njanch'ixy njanchnijawi jøts ku tuki'iyi

xnija'wigyixy, jøts ku ka' chøkyi jøts ku øy pøn kuwani mdyimdyiibyøkiyit. Ja'agøjxp øø njanchjawì jøts ku jam mdsøøñ ma Dios Teety.

³¹ Jøts nwindson'ajtim Jesús yide'en t'adsøøy:

—Jøts xjanchja'wiñidip øts ixyam? ³² Ja wyingøñ jøts tø yja'aty ja xøøw ja jumøjt, jøts tyimñay'ixyamyi, ku meets inet m'agakpaktit pø ma pønjabøn ñøjkxt, jøts øts inet nadyu'uk xnika'aktit. Ka'ap ø nadyu'ugi, jats ja Dios Teety xmøøt'ity. ³³ Ndukmodoogøjxtip ya'at yam tuki'iyi, jøts ja øy'ajtin jotkujk'ajtin xpaattit ku ø x'ajot'attit. M'ayo'ombaattip ya naxwiiñ; jotmøkts mnabyikta'agidit, tøts øts inet nmimajada'aky midi ya naxwiiñ yikwindigøøpy.

17

Ku ja Jesús tni'amidowi tni'bøktsowi ja pyabøjkpitøjk, jøts ja ttukmadøy ja Dios Teety

¹ Xjats ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en wyan'abajtyi'iñ, jøts ja ojts jam tsajpwemp pyat'ixy, winets ja wyaañ:

—Dios Teety, tø ja hori kya'pxy. Yikmøjtøjkikts øts, kunuu'kxyja'wikts øts, jøts me nayide'en nyikmøjtøkit, jøts me nayide'en myikunuu'kxyjawit. ² Metsxi tø xmøøy ja kutujk jøts øts naxwii'ñit jaa'y ja ni'ijtyi nda'ana'amdit, jøts ja tpaattit ja jujky'ajtin xemikøjxp pøn jaty me tø xkømoøy. ³ Jøts jade'en'ampy yikpaaty ja jujky'ajtin xemikøjxp ku tu'ugyi mets Dios Teety myikjanchjawì, sam nayide'en ja Jesucristo, pøn mets ya tø xkexy naxwiiñ.

4 'Tø øts ja ndunguixy jade'en midi me tø xa'ane'emy, jade'engøjxpts myikmøjawi myikunuu'kxyjawi ya naxwiiñ. 5 Møøkyts øts jam mwingujky nay ja'abi møk'ajtin midi øts y'ijty nmøøt'ajtpy møøt mets ku ka'anim wyinaty naxwii'ñit y'øyinim.

6 'Jøts ja jaa'dyi midi me kø'øm tø xwiwich ya naxwiiñ midi me tø xagødøki, tøts øts ja nduknija'wigyøxti pøni pøn mets. Jøts mets ja y'ijty mjaa'y'ajtpy, jøts mets ja tø xagødøki. Tøts ja tpadundi mets ja m'øgyajpxy mets ja m'øy'ayuujk.

7 Nija'winidip ja ixyam wa'ats ti jaty me tø xmø'øy jøts ku mets ja xja'aji. 8 Tøts øts ja ndukmadowdi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky midi me tø xukmadøy, jøts tøts ja tkupøkti, tøts ja tnijawidi jøts ku ja yjanchi jøts ku øts jam ndsøøñ mā mets jam. Tø ja tjanchjawidi jøts ku me tø xkexy.

9 'Yø'øts ø nni'amidoo'widip pøn jaty me tø xmø'øy ja'agøjxp ku ja xja'aji; jøts nigidi ja'abi nni'amidoo'wip pøn øts tø xkabadundi. 10 Midi jaty ø nja'ajtpy, nayi mets mja' ja', jøts nay ja'ats ø nja'ajtmip; jøts nayi øts nmøk'ajtin nay øts ngunuu'kxin ja xyiktuujnidip.

11 'Øts, ka'ap øts n'ukyaajajtnit ya naxwiiñ; yø'øts ja tandip, jøts me nninøjkxniit møøtsinaabyi. Kunuu'kxy Dios Teety, agø'øduk axajtuk mmøk'ajtingøjxp pøn jaty ø tø xagødøki jøts ni'amuki ni'aga'pxi y'ettit, kyanamyajtstu'udidit nayide'en sam adømin. 12 Ku øts yø ya y'ity nmøøt'etti ya naxwiiñ, n'ejx'ejttip øts yø', ja møk'ajtin ø nyiktumpy midi me tø xmø'øy, ja'ats øts yø nda'agø'ødujktip nda'axajtujktip. Ni tu'ugin

yø tø kyawindigøydi, ja'ayim idø'on jade'en tø yjaty midiyim y'ijty windigøy'ejtnip, jøts jade'en ka'pxy tpaaty sa ja mgajpxy sa ja m'ayuujk xyiktaañ.

¹³ 'Ixyamts me nninøjkxnit mā mets jam; jøts ku njaaknaya'aaty ya naxwiiñ, ja'agøjxp øts jade'en nwa'añ jøts ja mja' yjotkujk'attit sam ø njotkujk'atyin. ¹⁴ Tø øts ja ndukmadoogøxti ja m'øgyajpxy ja m'øy'ayuujk, ja'ats mmi'ajkiyidip pøn ja ka'øwyinmaa'ñ tjagyajp. Ja' yiktami'ajkidip ku ja yjade'embī winmaa'ñ tka'ukyiktunidi, nayide'ents øts ka' nyiktuñ ja yja'adi. ¹⁵ Kaja'ajipts ø n'amidøopy jøts xwaabidsø'ømt ya naxwiiñ, ja' n'amidøopy jøts xkuwa'aant xkubokt, jøts miku'yja' kidi myajada'aky. ¹⁶ Nayide'en ja'adi sam øts, ka' nyiktuñ ja kya'øwyinmaa'ñ. ¹⁷ Pøkjø'øchts ejxjø'øchts mdiy'ajtingøjxp mjanch'ajtingøjxp; pø tiy janchxi ja mgajpxy ja m'ayuujk. ¹⁸ Nayide'ents sam me tø xaniguexy ja naxwii'ñit jaa'y, nayide'ents øts ja yam ndanipøkti ndani'ejxti pøn ya naxwiiñ ja ka'owyinmaa'ñ tjagyajtpnim. ¹⁹ Amumjoojt øts njaaktyimñadyamiyoxiyit yø'øgøjxpti, nayide'ents ja ñadyamiyoxiyidit ku ja mgajpxy ja m'ayuujk ttu'undit midit tiy midit janch.

²⁰ 'Kidi ja'ayip ø nugo ndyimñi'amido'owidip, nayide'en ja'amidip pøn ø xjanchjawiwyaandipnim ku ja myigu'uk ja tmadoojidit ja øgyajpxy ja ømyadya'aky. ²¹ Jøts ja' øts yam n'amidøopy jøts tu'ugyi ja wyinmaa'ñ tyik'ettit; jøts tu'ugyi y'ettit møøt adøm, nayide'en Dios Teety sam mets xmøøt'ity jøts sam me nmøøt'ity. Jøts wan tu'ugyi ja wyinmaa'ñ tpikta'akti jøts

jade'en ttukjanchjawidit ku me tɔ xkexy, pɔn ja ka'ɔwɪnmaa'ñ tjagyajptip. ²² Tɔ ɔts ja nmo'odi nay ja'abi mɔk'ajtin midi me tɔ xmɔ'ɔy, jɔts tu'ugyi wyinma'adyit nayide'en sam adɔm nja'. Tu'ugyi nayide'en mets mja', jɔts nayide'ents ɔts nja'ami. ²³ ɔts ja mɔɔt nnamyayidit, jɔts mets xmɔɔtnamyaa'yimiyit jɔts ja tu'ugyi y'ettit, jɔts jade'en ja naxwii'ñit jaa'y t'ejxtit tnijawidit jɔts ku me tɔ xkexy, jɔts ku mets ja xjanchɔky sam me xtsɔkyin.

²⁴ 'Dios Teety, metsxi ja tɔ xagɔdɔki, jɔts ja'ats ɔ ndsɔjkpy jɔts ja yjap'attit ma ɔts jap ndsinaawya'añ, jɔts t'ejxtit ja mɔk'ajtin ja ɔy'ajtin midi me tɔ xmɔ'ɔy; jaayim me xtsɔky ku ka'anım wyinaty naxwii'ñit y'ɔyınım. ²⁵ Mets Dios Teety tiy'ajtin janch'ajtin mmɔɔt, jɔts ka'ats ja naxwii'ñit jaa'y nnijawiyi; jɔts ɔts, nnija'wip mets; jɔts yɔ pabɔjkpitɔjk, ñija'winidip yɔ' jɔts ku me tɔ xjanchkexy. ²⁶ Tɔ ɔts ja ndukmadowdi mbɔn mets jɔts njaaktukmadoowandipnim ɔts. Jade'ents sa mets xpa'ayɔyin, nayide'ents ttaba'ayoomidit ja myigu'uktɔjk. Nmɔɔt'etpyim ɔts yɔ' y'agujkpti jade'en.

18

Ku ja Jesús ojts yikmach

¹ Xjats ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en wyinaty tɔ wya'añ, winets ja tmɔɔtsɔɔ'ñ ja pyabɔjkpitɔjk, jɔts ja ñɔjkxwa'andi jam jaduktamajñ ku ja ttanaxtit ja nɔɔ midi yiktejp Cedrón. Jam tu'uk ja kam ma y'ity ɔy ti tsa'am, jamts ja nwindson'ajtim Jesús tmɔɔtkuyɔ'ɔyiyi'ñ

ja pyabøjkpitøjk. ² Jøts ja Judas, pøn ja wyinaty ixam ka'ødyunwajnip, wā'ats ja t'ijxy'aty ja'abi et, pø jamxi ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty kawinaak ojk tø ñamyukyidi møøt ja pyabøjkpitøjk. ³ Jade'en'ampyts ja Judas jam ojts tmøøtja'aty tukpiky ja soldaditøjk møøt ja jaa'dyi midi t'ejx'ejttip ja tsaptøjk, ja teetywindsøndøjk ja fariseotøjk ja kajxidip, tumda'o'jk møøt ja jam yja'ttøø kunø'øky. ⁴ Ñija'wiñip ja nwindson'ajtim Jesús ja wyinaty sa jaty ja yjatwa'añ kyubatwa'añ, winets ja twinguwa'jkijñ, jøts ja tyiktiy:

—¿Pøn dø'øn m'ixaadyip?

⁵ Jøts ja ojts yide'en y'adsowdi:

—Ja Jesús øø n'ixaapy, ja Nazaretit jaa'y.

Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Øtsimts ja'.

Jøts ja Judas midi ka'øy'adøtsp, ixam ja tmøødi ja mayjaa'y. ⁶ Jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ: “Øtsimts ja”, winets ja jadi'iñi y'ixnøjkxtøø jøts ja kya'tsjimbejtøø. ⁷ Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja jadigojk tyiibyøjkidøø, jøts ja ñimaajyidøø:

—¿Pøn dø'øn m'ixaadyip?

Jøts ja wyandøø:

—Ja Jesús, ja Nazaretit jaa'y.

⁸ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—Tøxi nnigajpxy jøts ku ja y'øtsi. Pøni øts tam x'ixaadyip, majtstu'uttits øts yø nbabøjkpitøjk.

⁹ Jade'en'ampy ja jade'en yjaty, jøts ja jade'en ka'pxy tyimyjaty ku ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty yide'en kø'øm tø wya'añ: “Pøn jaty øts ja Dios Teety tø xagødøki, ni tu'ugin ja tø kyawindigøydi.” ¹⁰ Jøts ja Simón Pedro jam

wyinaty tɔ tɲixajɪ tu'uk ja tsujx, ja'ats ja ojts tjuuty, jɔts ja ttaxikpo'otuujty ja jāy' midɪ txøw'ajtp Malco, ojts y'aga'ndyatsk ja tyimgyajtspo'jtɪyɪ, ja teetywindsøndøjk idø'øn ja tyumbɪ jade'en jajtp. ¹¹ Yide'en ja nwindson'ajtim Jesús tɲimaay ja Pedro:

—Pikta'ak yø mdsujx nay jap ma tɔ xjuuty. ¿Sa me mwɪnmay, uk ja øts idø'øn xijy ngagupøkt ja ayo'on midɪ øts ja Dios Teety tɔ xanibiktaagi?

Ku Jesús yiknajtswaq'wiyi'ñ jam ma teetywindsøn

¹² Xjats ja soldaditøjk, møøt ja' pøn tɲigubajk'ajtp jɔts møøt ja tsaptajk, ojts tmætsti ja nwindson'ajtim Jesús, jɔts ja ojts tkøwøøndɪ tkøxojtsti. ¹³ Jɔts ja tyiknøjkxtøø ma ja Anás jam tyøjk midɪ ja Caifás tyeety myø'jtɪp, midɪ jam wyinaty ja'abi jumøjt teetywindsøn'ajtp. ¹⁴ Nayɪ Caifás idø'øn wyinaty yide'en tɔ tɲøjmi ja israelit jāy', jɔts ku ne'egi jade'en tyimy'øy'att jɔts tu'ugyi ja jāy' tku'oogit ja kajp.

Ku ja Pedro tku'ñ jɔts ku ja ka' t'ijxy'aty ja Jesús

¹⁵ Jɔts ja Simón Pedro møøt jadu'uk ja myibabøjkpɪ tpanøjkxti ja nwindson'ajtim Jesús. Jɔts yik'ijxy'ajtp ja' ja yjadu'ukpɪ, ijxy'ajtp ja teetywindsøn ja', ja'ats jap tyimyøøtøjkimyā ja nwindson'ajtim Jesús jap wɪndson tyøjk'agui'py; ¹⁶ jɔts ja Pedro jap tyaañ ma yiknidøki ja tøj. Ja'ats ja yjadu'ukpɪ jap ñibidsøøm midɪ ijxy'ajtp ja teetywindsøn, jɔts ja ojts tɲɪnagyaajpxyɪ ja tø'øxyøjk midɪ jap tøjkadinaapy, jɔts ja tyiktøjkɪy'ñ ja Pedro. ¹⁷ Wɪnets ja tø'øxyøjk midɪ tøjkadinaapy, y'amidoojøø ja Pedro:

—¿Kidi metsip yø jā'y mbabøjkpi'ajtpy?

Jøts ja Pedro t'adsøø yide'en:

—Ka', ka'axi ja y'øtsi.

¹⁸ Jøts kumi xujxpts wyinaty, jøts ja tumbitøjk jøts ja tsaptøjktajk jap ja wyinaty tø tyikmøjidi ja jøøn, ja'ats ja jap wyindanaadyip jøts ja jap xyamdi. Jøts ja Pedro ixam idø'øn ja tmøøtxami.

Ku ja teetywindsøn tyiktøøbinaxwə'aky ja Jesús

¹⁹ Xjats ja teetywindsøn tyiktøøbinaxwaajky ja nwindsons'ajtim Jesús pøn jaty idø'øn pyabøjkpitøjk'ajtpy, jøts ti dø'øn ja ñanky'ixpøjkp.

²⁰ Jøts ja nwindsons'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Tø ø ngajpxy mayjaa'y'agujky øy madsoo; ejtp ø nyik'ixpiky mā jaty tsaptøjk, jøts nayide'en mā ja møy tsaptøjkmi mā israelit jā'y ñamyukyidi, jøts ka'ap øts øy ti n'amaa'tsk'aty ku ø ti nnigajpxy.

²¹ ¿Tigøjxp ku øts ja xyiktiy? Ja' mets ja myiktø'øp pøn jaty ø tø xmadooji, jøts wan ja tnigajpxti pøni sa jaty øts idø'øn ja tø nnøjmidi. Ja' ja tnija'widip pøni sa jaty øts ja tø nnøjmidi.

²² Xjats ku ja nwindsons'ajtim Jesús jade'en wyaañ, jøts nidu'ugin ja tsaptajk ja ojts wyingugoxiyi, jøts ja ñi'mxyiyi:

—¿Jade'en yø m'aaw xa'adsøy jøts jade'en xnøjmit yø teetywindsøn?

²³ Jøts ja nwindsons'ajtim Jesús ja yide'en t'adsøøy:

—Pøni tødam ø ngajpxigøy, nigajpxts midi'ibi dø'øn mga'ømyadøøpy; jøts pøni øydam jade'en sa ø tø nwa'añ, ¿tits ku øts xkøxy?

²⁴ Winets ja Anás ja ojts kyexyi wiñ ke'kxy, jøts ja jam ñøjkxt mā ja Caifás, midi teetywindsøn'ajtp.

Ku Pedro jadigojk wyā'añ ku ja ka'ap t'eixi ja Jesús

²⁵ Ixajp idø'øn ja Pedro tyani, yjoo'kxpiky jap jøn'ajpy, ku ja yiknimaay:

—¿Kidi metsip yø jaa'y mbabøjkpi'ajtpy?

Jøts ja Pedro ja ka' tkupiky, yide'en ja wyangojmi:

—Ka', ka'axi ja y'øtsi.

²⁶ Winets ja yiktøøji tu'uk ja teetywindsøn tyumbi midi ja jaa'y myigu'uk'ajtpy, midi ja Pedro wyinaty tø txiktsajtstu'uty jøts ja tyatsk tyimiykwinajkiyøø, ja'ats waan:

—¿Kidi metsip jap tø n'ixy jøts ku mets ja jap y'ity xmøødi jap tsā'amgamjøtpy?

²⁷ Jøts ja Pedro ja jadigojk ka' tkupøjkojmi, winets nay jatyi y'ayaajxy tu'uk tsapni'aaw.

Ku Jesús twinguwa'jkiy#ñ ja Pilato

²⁸ Jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús ojts yikwaadsøøn jam Caifás tyøjkjotp, jøts ja yikwaanijkxy mā ja møj windsøn kyutujktaajk jam. Xiijñiwyanip, jøts ja israelit jaa'y nika'ap tyøjkidøø jap kutujktaajkjøtpy, jøts ja ka'ap tyiktigøøwyā'andi ja kyos-tumbri, pøky idø'øn ja' ku ja jade'en y'adø'øtstit, ka'ap ja t'ukaañidit ja paski xøgaaky ja paski xø'uuky ku ja a'ux ja tyiknaxtit. ²⁹ Ja'agøjxp ja møj windsøn Pilato jam ojts pyidsimy jøts ja myigajpxwa'añidi, yide'en ja ojts ñi'mxyidi:

—¿Ti yø jaa'y mdani'øø'nidip?

³⁰ Jøts ja y'adsoodøø:

—Ku yø jeexyip kyapøkyjaa'y i ka' mets yø jeexyip yā tø myiktagødøki.

³¹ Winets ja Pilato ja ñimaajyidøø:

—Møødidi, jøts xiidyu'undit jade'en pøni sa ja mgutujk wya'andi.

Jøts ja israelit jaa'y y'adsoodøø:

—Øøts, ka'ap øøts xpaat'aty jøts øøts øy pøn nyik'ookt.

³² Jade'en ja ojts ka'pxy yjaty sa ja nwindson'ajtim Jesús ja wyinaty tø tñigajpxy jøts ku ja jade'en y'lookt. ³³ Xjats ja Pilato jap jadigojk tyøjkiyiiiñ jap kyutujktaajkjøtpy, jøts ja ojts tyajxi ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja t'amidøøy:

—¿Mets idø'øn israelit jaa'y mjanchwindsøn'ajtip?

³⁴ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja tnimaay:

—¿Kø'øm mets jade'en mwimay jøts mets jade'en xyiktiy, uk pøn jade'en tø mdamimadya'agyj jøts ku ø nja'aji?

³⁵ Jøts ja Pilato ja y'adsoojøø:

—¿Ti israelit jaa'yimts øts? Kø'ømxi yø mmigugajp jøts yø teetywindsøndøjk ya myikmiñiyi jøts mets ya nyiktagødøki. ¿Ti dø'øn tø xuiñ?

³⁶ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja yide'en t'adsøøy:

—Windsøn'ajtp øts, ka' øts nja' yjade'eni sam pøn yja' ya naxwiiñ. Ku jeexyip jade'en, tø øts nbabøjkpitøjk jeexyip xnitseptunidi, jøts øts jeexyip ngayiktagødøki ja israelit jaa'y. Kayaa'ip øts ngutujk.

³⁷ Winets ja Pilato ja ojts ñii'mxyiyi:

—¿Jøts mjanchwindsøn mets idø'øn?

Jøts nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

—Ja' øts sa ixa mwa'añ, windsøn øts. Tø ø ngaxi'iky ku øts ya naxwiiñ tø nmiñ jøts ø nnigajpxt ti tiy'ajtin'ajtp, ti janch'ajtin'ajtp. Pøn

jaty ja x̄m̄imadoodip, x̄madoj̄idipts øts nja' ja' sa jaty ø nwa'añ.

³⁸ Jøts ja Pilato ja ojts ñii'mxyi:

—¿Jøts ti dø'ø̄n tiy'aj̄tin'aj̄tp janch'aj̄tin'aj̄tp?

Ku Jesús ñidujkȳi'ñ jøts ja y'ookt

Jøts ku ja Pilato jade'en t'ukyik̄tiy, jøts ja ojts pȳidsimy jøts ja t̄minagyaj̄pxwa'añi ja israelit jaa'dyi, jøts ja tnimaay:

—Ka' øts yø jaa'y nbøky'ixy. ³⁹ Jade'ents mee xkostumbri'aty jøts øts nidu'ugin nyik'awa'at̄spidsø'ø̄mt ja pøkyjaa'y, ku meets ja x'amidøy ku paski xøøw: ¿jøts mdsojktip jøts wan øts yø mwindsøn tnajtsm̄atsi jadi'iñi?

⁴⁰ Winets ja niduki'iyi møk wyandøø:

—¡Ka' yø' xyik'awa'at̄spidsø'ø̄mt! ¡Yø Barrabás myik'awa'at̄spidsø'ø̄mp!

Jøts møj maa'tspi dø'ø̄n ja Barrabás.

19

¹ Xjats ja Pilato ojts tn̄ankmyachi ja n̄windsøn'aj̄tim Jesús, jøts ja ojts tn̄ankwyøpyi.

² Jøts ja soldadi ja ojts ttagujandi tu'uk ja windsøn kujan, jøts tum kujp awiity, jøts tsuu'nk wet ja ojts ttaxoxti. ³ Jøts ja ojts wingon twingunøjkxidi, jøts ja ojts tnøjm̄idi:

—¡Møj mets, pø̄n ja israelit jaa'y wyindsøn ukmayip!

Jøts ja ojts twingoxti tjøpkoxti wyemp y'am.

⁴ Winets ja Pilato ojts jadigojk pȳidsimy, jøts ja ojts ñii'mxyidi:

—Ejxti nijaw̄idi, nyikpidsimpy øts yø ya jøts xnijaw̄idit jøts ku øts yø niti ngadapøky'ixy.

⁵ Jøts ja nwindson'ajtim Jesús pyidsiimy, ixam tkujan'aty ja kujp awiity jøts ja tsuu'nk wet ja twet'aty. Jøts ja Pilato ja ojts ñimaagyojmiyidi:

— ¡ixya dø'øn ja jaa'y!

⁶ Xjats ku ja teetywindsøndøjk ja t'ejxtøø jøts ja tsaptajk, winets ja tjanchtayajxidøø møk'ampy:

— ¡Yikruspat! ¡Yikruspat!

Jøts ja Pilato ja tñimaay:

— Wawdi jøts mee xyikruspat, kumi ka'ap øts yø ti pøky ndapøky'ixy.

⁷ Yide'en ja israelit jaa'y ja y'adsoojyøø:

— Jap øøts tu'uk ja kutujk nmøødi, jøts jade'en ja tyikutuky jøts wan t'øøky, ja'agøjxp ku yø tø ñabyikta'agyí Dios U'ngin.

⁸ Xjats ku ja Pilato ja ojts jade'en tmadøy, jøts ja jade'en yjaaktyimyk'adsø'jkii'ñ. ⁹ Jøts ja jap kyutujktaajkjøtpy tyøjkii'ñ jadigojk, jøts ja ttiibyiky ja nwindson'ajtim Jesús:

— ¿Mets, mā mdsøøñ?

Jøts ja nwindson'ajtim Jesús niwine'enin ja tkidyimy'adsøøy.

¹⁰ Winets ja Pilato ja ojts ñii'mxyiyi:

— ¿Jøts ø ka'ap x'adsøy? ¿Ti ka' xnijawi jøts ku øts kutujk njagyepy, jøts me nyikruspatt uk jøts me nyik'awa'atspidsø'ømt?

¹¹ Jøts nwindson'ajtim Jesús ja t'adsøøy:

— Ti kutujk mets jeexyip mdsaaachjagyeypy ku Dios Teety ja jeexyip jade'en tkayikjaty; paty ja' møy pøky tyimdyaja'adyi pøn øts ya tø xkøyaky jøts me tø nyiktagødøki, waani mets mja' mdaja'adyi.

¹² Winets ja Pilato nay jatyí tja'ixaay ja taay, jøts ja t'ixmatst jadi'iñi ja nwindson'ajtim Jesús; xjats ja israelit jaa'y ja møkta'aky ñimaajyiyi:

—¡Pøni myik'awa'atspidsimpy inet, ka' xmigu'ugi wyinaty ja møj windsøn César jam Roma! ¡Pøn jade'en namyøjpiktaajkip, myidsep'atpyts ja César!

¹³ Xjats ku ja Pilato jade'en tmadøø, winets ja ojts tnankyikpidsimyí ja nwindsøn'ajtim Jesús jøts ja y'ixaajky jam kyutujktaajkjøp'am midi yiktejp Gabata ku hebreit ayuujk, jade'en ja tijy ma tsaba'kxy. ¹⁴ Jaa dø'øn ja xøøw wyinaty kujky ku wyinaty tyimbyatni ja paski. Winets ja Pilato tnimaay ja yjaa'y midi jamdi:

—¡ixyaadi ja mwindsøn!

¹⁵ Yide'en ja møk wyandøø:

—¡Wan tpa'øøky! ¡Wan tpa'øøky! ¡Yikruspat!

Jøts ja Pilato ja tnimaay:

—¿Øts ndejin ja mwindsøn nyikruspatp?

Ja teetywindsøndøjk ja yide'en y'adsoojiyøø:

—Ka'ap øts pøn jadu'uk nwindsøn midi øø nwindsøn'ajtpy, ja'ayi tu'ugyi ja møj windsøn César.

¹⁶ Ku ja Pilato jade'eñi yiknimaay, jøts ja ojts tkøyaky ja nwindsøn'ajtim Jesús jøts ja tyikruspattit, winets ja tyiktso'ondøø.

Ku ja Jesús kyiruspejty

¹⁷ Xjats ja nwindsøn'ajtim Jesús tyiktso'ondøø, jøts ja ttukapti ja kyirus, jøts ja jam ñijkxy ma ja et yiktijy Oo'kpi Kyubajk Pajk, midi yiktejp hebreit ayuujk Gólgota. ¹⁸ Jamts ja ojts tyikruspattit møøt namajtsk pøkyjaa'y, tu'uk jaty ja yikpiktaktøø adsow aduuk, jøts ja nwindsøn'ajtim Jesús agujk'ajpy. ¹⁹ Jøts ja Pilato jam ojts tnankpyikta'agyi ja letri kruskøjxp midi nømp: “Jesús, Nazaretit jaa'y, israelit jaa'y wyindsøn.”

20 Jøts may jaꞑ'y ojts t'ejxti ja letri, pø kajpwiṅonxi ja jam ma ja nwiṅdsøn'ajtim Jesús ojts kyiruspety, jøts ja letri jade'en ja kyøxja'ayi hebreit ayuujk, jøts griegit ayuujk, jøts latín. 21 Paty ja israelit teetywiṅdsøndøjk tniṃaydi ja Pilato:

—Kidi jade'en xja'ay “Israelit jaꞑ'y wyiṅdsøn”; ne'egi jade'en xpikta'akt “Kø'øm ñadyijiyi jøts ku israelit jaꞑ'y twiṅdsøni.”

22 Yiḏe'en ja Pilato ja ojts y'adsøyidi:

—iMidi tø nja'ay, jade'en yø tya'ant!

23 Xjats ku ja soldaditøjk wyiṅaty tø tyikruspatti ja nwiṅdsøn'ajtim Jesús, wiṅets ja ojts twejtsjø'jkidi ja wyet, jøts ja ojts ñadyaniṃaadyidi jøts ja ñawya'kxit maktaxkpiky, kitu'uk ja soldadi ja tpoḗti. Jøts nayiḏe'en tniṃajidyøø ja niṃan, jøts kumi ka'ats ja y'axuumyuky, ja'ayi ja amuum tyimdykojkubety, 24 xjats ja soldadi niṃem niṃam ñawyaṃniḏøø:

—Ka' yø ndakø'øtsa'ant; ne'egi yø nniguyajtint, jøts n'ejxint pøn jadyimy'uktaja'adip yø wet.

Jøts jade'en ojts ka'pxy yjaty sam jap jaabyety nõkyijxpy: “Tø øts nwet ja xwejtswa'kxiḏi, tø ja tniṃuyatti.” Jade'ents iḏø'øn ja soldaditøjk y'adøtstøø.

25 Jøts ma ja nwiṅdsøn'ajtim kyirus jam, iṃam ja tyaak ja', jøts nayi iṃamts ja'ami midi ja tyaak y'uchip, jøts ja Cleofas ñiḏø'øxy midi María'ajtp, jøts nay jam ja María Magdalenimi. 26 Xjats ku ja nwiṅdsøn'ajtim Jesús ojts t'ixy ja tyaak, jøts ku ja pyabøjkpi nay jam tyanaamyi midi ja jantyimyiṃamyajiyip, wiṅets ja tniṃaay ja tyaak:

—Taaḗ, iṃa ja m'u'nk.

27 Jøts ja pyabøjkpi ja tnimaamyi:

—Ixa ja mdaak.

Jøts nay jatyi ja'abi pabøjkpi ttaakpijky midi ja nwindson'ajtim Jesús tyaagip, jøts ja jade'en yik-jagyepy sam kyø'ømdaagin.

Ku ja Jesús y'ø'jky

28 Xjats ku ja jade'en wyinaty tø y'ukjaty, jøts kumi ñija'wipts ja nwindson'ajtim Jesús ja wa'ats jøts ku wyinaty jade'en tuki'iyi tø kya'pxy, jøts idø'on ja jade'en tyimyjatt sam jap jaabyety nøkyijxy, winets ja wyaañ:

—Jantyimdyøjtsip øts.

29 Jamts wyinaty tukmøjnajts'øøy ja vino midi jeky tø pyu'uch; ja'ats ojts yiktabadsiich ja tanimuu'kpi, jøts ja yikpiktaajky jam hisopo kipy awaj jøp'am, jøts ja yikta'ayøjkxyi ja nwindson'ajtim Jesús. 30 Xjats ja twixi'jch ja tanimuu'kpi jøts ja vino ka'øybi jade'en t'uuky, winets ja wyaañ:

—Tø tuki'iyi yikpaduñ ka'pxy.

Jøts ja kyubajk ja jadi'iñi kyuwojtsnajxy, jøts ja jade'en y'ø'jky.

Ku ja Jesús yikuummy kyachpuki'jy

31 Jøts tyimbyaatwanipts ku ja paski xøøw kyujajy, jøts ja' ja israelit jaa'y kyatsojktip jøts ja oo'kpi jam y'awejxtit kruskøjxp ku poo'kxin xøøw, jøts yats idø'on ja'abi xøøw jaaktyimyjxøøwni. Ja'agøjxpts ja tnimaydi ja Pilato, jøts wan ja tnankpyakwojptøjkixyi pøn jaty jam wyinaty tø kyiruspatti, jøts wan ja tnankyikwinajkixyi jam ja oo'kpi ñine'kx. 32 Winets ja soldadi ñøjkxtøø, jøts ja ojts tjanchpakwojptøjkøxti midi ja nwindson'ajtim

Jesús jam wyinaty mōōt tō kyiruspety. Ojts ja yjawyeembi tyimyikpakwojptōjkōjy, jōts ja yjadu'ukpī nayide'en midi jam jaduktamajñ. ³³ Xjats ku ja twingunōjkxidōō ja nwindson'ajtim Jesús, jōts ja t'ejxpattōō jōts kudam ja tō y'oo'kni, patyts ja ka' nayide'en t'uktunidōō.

³⁴ ¿Ja ti winets ja ñajxy? Ojts ja soldadi ja nidu'ugin tyakumyi ja takuu'm jōts ja tyimy'awajch ja kyachpuki'jy, jōts nay jaty ja ni'jpy pyidsiimy mōōt nōō. ³⁵ Ja'ats midi ixyam njaadyampy, tō ōts idō'ōn jade'en n'ixy nnijawi midi'ibi tiy janch, jōts mee nayide'en xi'jyawit xjanchjawit. ³⁶ Jade'enxi dō'ōn ja yjajty jōts jade'en ka'pxy tyimyjaty sam jap jaabyety nōkyijxpy: “Ni tu'ugin pyajk ja kyatōjt kyamoott.” ³⁷ Jōts jap abiky wyami: “Y'ejxtip ja kō'ōm ku tyiktsaachidit.”

Ku ja Jesús ñine'kx yikpiktaajky jap mōj tsaajutjōtpy

³⁸ Xjats ku dō'ōn ja jade'en wyinaty tō yjaty, jōts ja José midi kugajp'ajtp jam Arimatea, pyabijkpy ja' nwindson'ajtim Jesús ōy idō'ōn ja ka'ap ōy pōn tjadyimdyuknijawi, ja'agōjxp ku ja ttsō'ōgi ja myi'israelit jaa'y. Ja'ats idō'ōn t'amidoow ja Pilato ja may'ajt, jōts ja myo'ojiyit ja nwindson'ajtim Jesús ñine'kx. Xjats ja Pilato yikjajt ja jade'en, winets ja José ojts ñijkxy jōts ja ojts tyiktso'oniyi. ³⁹ Jōts ja Nicodemomi midi wyinaty jekyip tō tmōōtmadya'aky ja nwindson'ajtim Jesús koots, ja'ats jam tmija'jt ee'px majk kilin jaabya'ak midi pa'akxuu'kp, majtsk jōōjp ja', ja mirra tō t'abōjkmuky mōōt ja áloes. ⁴⁰ Jōts idō'ōn ja José jade'en mōōt ja

Nicodemo tnixajiyidøø ja nwindson'ajtim Jesús ñine'kx, jøts ja tta'abejtøø ja wet midi ja wyinaty tø tpiktaajkidi ja'abi pa'akxuu'kpi midi jade'en abøjkmuky. Jade'en ja ttundøø sam idø'on ja israelit jaa'y kyostumbridi ku ja y'oo'kpi ja tyiknaxøkidi. ⁴¹ Jøts mā ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø kyiruspety, jam wingon tu'uk ja kam mā y'ity øy ti tsā'am. Jamts tu'uk oo'kpi jut ja'abi kamjotp midi tyimyjemy'øyipnim, ka'anīm jap pøn tyimykpikta'aky. ⁴² Japts ja tpiktaktøø ja nwindson'ajtim Jesús ñine'kx, pø wingonxi ja jam tyañ ja oo'kpi jut, jøts tyimdyøts jøts ja israelit jaa'y pyoo'kxin xøøw tyimcho'ondaknit.

20

Ku ja Jesús yjukpyijky jadigojk jap møj tsaa jutjøtpy

¹ Xjats ku midukxøøw cho'onda'akñim ja yjadu'ukpi samaan, winets ja María Magdalena ojts jøpyi ñijkxy jam mā ja oo'kpi jut jam wyinaty, ka'anīm yikxon yjajta'aky; jøts ja ojts t'ixy jøts ku ja oo'kpi jut jam tka'uk'agø'ajtni ja tsaa midi ja wyinaty tø yikta'agi'iy. ² Winets ja ojts putyi ñijkxy mā ja Simón Pedro jam wyinaty møøt øts midi yø nøky tjaapy, midi ja nwindson'ajtim Jesús jantyimynamyaaajyip, jøts øøts xnimaay:

—Tøts ja nwindson'ajtim jap yikjidøjtpidsømni jap jutjøtpy, jøts ka'ap øø nnijawi pø mā net tø yikpikta'aky.

³ Xjats øts møøt ja Pedro nnijkxy mā ja oo'kpi jut jam. ⁴ Jøts øøts namajtsk janch putyi nni-jkxy; jøts øts jawaani møk njantyimbyujt jøts ja

Pedro nnikkejky, jawyeen øts jam nja'jty ma ja oo'kpi jut. ⁵ Jøts øts jap ngu'ejxyi'ñ, ja wetyi jap n'ejxpaaajt midi ja nwindson'ajtim wyinaty tø yikta'abity jøts ku ja jap wyøjni, jøts nika'ap ndøjkiyi'ñ. ⁶ Jøtsnim ja Simón Pedro ix'oojknim yja'jty, jøts ja tyøjkiyi'ñ jap oo'kpi jutjøtpy. Jøts ja nayide'en jap ojts t'ixy jøts ku ja abet jap wyøjni; ⁷ jøts ja tjaaktyimy'ejxpaaajty ja wet midi ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø yiktagupity, jøts nigidi ja jam møøt ja wet midi ja amuum yikta'abejt, axaach ja jam abiky tø yikpikta'aky. ⁸ Winets øts ndøjkyimyaā ma dø'on ja oo'kpi jut jam, jøts n'ijxy jøts kudam ja wyinaty jade'en tø yjaty, xjats ja njanchja'wiyi'ñ. ⁹ Jøts ka'anims idø'on øøts wyinaty nja'gyuki midi jap nøkyixpy jaabyety wya'añ, jøts ku ja nwindson'ajtim Jesús yjujkpyøkt jadigojk jap oo'kpi y'agujkp. ¹⁰ Jøts øøts jade'en namajtsk nwimbejtñaā jøts nnøjknñaā jam ndøjkwindump.

Ku ja Jesús ñanky'ejxøø jadigojk ma ja María Magdalena jam wyinaty

¹¹ Jøts ja María jamyi jut'agø'øm tyaañ, ñiyaxni ja jam kyu'ejxyi'ñ ma ja jut, ¹² winets ja ojts t'ixy namajtsk ja ankilis, tum amuum poop ja xyøxyidi, jøts ja jam chøøniidi ma ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø y'ukyikpikta'aky ja ñine'kx; tu'uk jam chøøni agubajkp, jøts jadu'uk teky'ok'am. ¹³ Jøts ja ankilis ja ñimaajyøø, ja tø'øxyøjk yiknimaapy:

—¿Ti mjajtip, tiku mya'axy?

Jøts ja tnimaay:

—Ja'agøjxp ø nya'axy ku øts ja nwindson'ajtim ya tø yikwejtspidsømni, jøts øts ja ka' nnijawipø mā ja tø yikpikta'aky.

14 Ja'ayi ja jade'en wyaañ, jøts ku ja y'ejxjimbijty winets ja t'ejxpajty jøts kudam ja nwindson'ajtim Jesús jam tyani; jøts ka'ap ja tyimwya'añ jøts ku ja yja'aji. 15 Winets ja ojts kø'øm ñii'mxyi, jøts ja tø'øxyøjk yiktii'byiky:

—¿Tiku mya'axy? ¿Pøn m'ixaapy?

Jøts ja tø'øxyøjk jade'en ja wyinmay, ja tsā'am kam ejx'ejtpik idø'øn ja tijy, jøts ja tnimaay:

—Teety, pøni mets ja tø xyikpidsimy, tukmadookts øts mā tø xpikta'aky jøts øts ja n'atsyiktsoont.

16 Winets ja ñimaajyøø ja nwindson'ajtim Jesús:

—¡María!

Xjats ja y'ejxjimbijty jøts ja tnimaay hebreit ayu-ujk:

—¡Raboni! —midi tyijpy yik'ixpøjkpi.

17 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyøø:

—Kidi ø xøñ, majtstutk øts, pø ka'anixi ø nni-jkxy jam mā ja nDeety jam. Nøjkxts x'atstukmadøy pøn jaty øts nja' xpabøjkidip, jøts ku øts jap nnijkxy mā øts ja nDeety jap, midi mee mDios Teety'ajtpy.

18 Winets ja María Magdalena ojts ñijkxy, jøts ja ojts t'atstukmadoji ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpitøjk jøts ku ja wyinaty tø t'ixy ja nwindson'ajtim, jøts ku ja wyinaty jade'en tø ñii'mxyiyi.

Ku ja Jesús ñanky'ejxøø jadigojk mā ja pyabøjkpitøjk jam wyinaty

19 Jøts nay ja'abi xøøw ku midukxøøw cho'onda'akñim ja yjadu'ukpi samaan, nay ja'abi ux ku ja pabøjkpitøjk jam wyinaty tø ñamyukyidi jøts ja wyinaty tø ñañi'agiibyetyidi, ja israelit jaa'y ja chø'jkidip. Winets ja nwindson'ajtim Jesús tyøjkiyii'ñ jøts ja jam y'aguik'am wya'k'øyyii'ñ, jøts ja ojts yide'en kyajpxpøø'kxyidi:

—Øy'atti jotkujk'atti.

20 Xjats ku ja jade'en y'ukwaañ, jøts ja ojts tyuk'ijxyidi ja kyø' jøts nayide'en ja kyachpuki'jyit tsaachi. Jøts ja pabøjkpitøjk yjantyimxyondaktøø ku ja t'ejxtøø ja nwindson'ajtim. 21 Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja jadigojk ñimaajyidøø:

—Øy'atti jotkujk'atti. Nayide'en sam øts ja Dios Teety tø xkexyin, jøts nayide'en meets yam nguexy.

22 Xjats ja tnibixujyiyii'ñ ja pyabøjkpitøjk jøts ja tnimaay:

—Wan ja Dios y'Espíritu Santo mdatøkiyidi.

23 Jøts pøni mgajpxwa'kxtip jøts ku ja yikpo-jkpimee'kxy pøn nabyøkyja'wiyidip, jøts øts nja' ja xpabøjkiyidit; uk pøni ka'ats, mdukmado'opts meets ja nayide'en jøts ku ja pyøky ja ka'ap mibaat yikmee'kxy, pøni ka'ap ja ñabyøkyjawiidi niwine'en.

Ku Tomás ojts t'ixy ja Jesús ku tø yjukpyiky

24 Jøts tu'uk ja nwindson'ajtim pyabøjkpi midi Tomás'ajtp, midi yiktejp xeeñu'nk, ja' wyinaty ka'ejtp mā ja jamdi ku ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø ñanky'ijxyi. 25 Xjats ja oojknim ttuk-madowdi ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpitøjk, jøts ja tnimaadyi:

—Tø øøts ja nwindson'ajtim n'ixy.

Ja Tomás yide'en ja ojts ñii'mxyidi:

—Ka' øts ja njanchjawit pøni ka' øts kyø' ja n'ejxi jøts ku ja klābis ja tø yiktsaachiyi; ku øts ngøtsa'jx jap kø'øm ka' ndyimgyudejit mā ja klābis ja tø yiktsaachiyi, pøni ka' øts jap nguxaji mā ja kyach-puki'jy tø chaachi, ka'ats øts ja njanchjawit.

²⁶ Xjats ku kyiduktujkxøøw'ajty, winets ja pabøjkpitøjk ñamyujkidøø jadigojk jam tøjktotp, jøts ja Tomás ixjam ja wyinaty tmøødidi. Winets jadyimja'aduky ja tøjkwinaty yikxon ku ja nwindson'ajtim Jesús tyøjkii'ñ, jøts ja jam agujk'am tyanay'øyyii'ñ. Jamts ja ojts kyajpxpøø'kxyidi, yide'en ja ñii'mxyidi:

—Øy'atti jotkujk'atti.

²⁷ Jøts ja Tomás nay jaty yiknimaay:

—Kudeji yø mgøtsa'jx yap, jøts øts yø ngø' x'ejxit; jøts yak yø mgø' jøts yap mguxajit øts ngachpuki'jy. Jøts kidi nugo xkuwinmayi, janchjawidøøn.

²⁸ Xjats ja Tomás y'adsøøy jøts ja wyaañ:

—¡Mets nwindson'ajtpy ndios'ajtpy!

²⁹ Jøts nwindson'ajtim Jesús ñimaajyøø:

—Tomás, ja'agøjxp yam xjanchjawinim ku ø tø xtyimwyemp'ijxñim. Jotkujk'atyim ja'adi pøn tmibøjktip pøn tjanchja'widip jadi'iñi, øy øts ja xjaga'ejxti.

Ya'at nigajpxp ja tiy'ajtin midi yø nøky myøøt'ajtpy

³⁰ Jøts may ja nwindson'ajtim Jesús ojts tpikta'aky ja ejxpajt, ku ja ojts ttuñ ja milagri jam pyabøjkpitøjk wyingujkp midi ka' kyøxja'ayi ya'at nøkyjotpy. ³¹ Ja'agøjxp ya'at jap jade'en tø yikujayi, jøts xiyjawidit xjanchjawidit jøts ku ja' yikniøø'øky,

jøts ku ja' Cristo ja nwindson'ajtim Jesús, ja Dios U'nk. Jøts ku ja xjanchjawidit, mbaatpts meets ja juky'ajtin xemikøjxp sam pyaat'atyidi pøn tjanchja'wiyidip.

21

Ku Jesús ñanky'ejxiyi niwixujk pyabøjkpi windump

¹ Xjats ku dø'øn ja wyinaty jade'en tø y'ukjaty, winets ja nwindson'ajtim Jesús ñanky'ejxi jadigojk jam ma ja pyabøjkpitøjk, jam mejy'am midi yiktejp Tiberias. Yide'en idø'øn ja y'ejxi tyiyi: ² Ja Simón Pedro jam wyinaty møøt ja Tomás midi yiktejp xeeñu'nk, jøts ja Natanael midi jam kugajp'ajtp Caná midi Galileit etjotp, jøts ja Zebedeo y'una'jk, jøts møøt abiky janamajtsk nay ja nwindson'ajtim Jesús pyabøjkpi. ³ Ja'ats ja Simón Pedro ñimaay:

—Nijkxy øts t'ats'ajkxma'aky.

Jøts ja wyandøø:

—Pø tsoomp øø nayide'en.

Xjats idø'øn ja ñøjkxtøø, jøts ja ojts ttatøkidi tu'uk ja barki, ni tu'ugin ja ajkx ja tkamaktøø ja'abi koots. ⁴ Jøts ku wyinaty xyijñiwyani, winets ja nwindson'ajtim Jesús jam mejy'am wya'kaxi'jky, ja pyabøjkpitøjk ka'ap ja twinmaydi jøts ku ja yja'aji. ⁵ Jøts ja ñimaajyidøø:

—Mixy, tø dø'øn ja ajkx iiy xmatsti uk tyim-gya'aním?

Jøts ja yide'en t'adsoodøø:

—Ni tu'uk.

⁶ Xjats ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts ñi'mxyidi:

—Niwøjpatti yø mda'ajkxmajk ixa barki puki'jy aga'ñ'ampy, jøts ja ajkx inet jap xpaattit.

Jøts ja ojts jade'en ttundi, jaanimts idø'øn ja tiy ka'ap ja tya'ajkxmajk y'ukmaa'yniyidi jøts ja jap nøøjøtpy tjuuttit, ja'agøjxp ku ja ajkx jap janch'ujts'abøki. ⁷ Winets øts midi ja nwindson'ajtim Jesús yjanchminamyaajyip tnimaay ja Pedro:

—Ja nwindson'ajtimts yø'!

Ja'ayi ja Simón Pedro ja jade'en tnimyadøøy jøts ku ja yja'aji ja nwindson'ajtim, winets ja ñikijxyit nijan ja ttatøjkii'ñ (pø tøxi ja wyinaty tjeñ) jøts ja ñidøjkii'ñ. ⁸ Jøts øøts jam mejy'am ja barki nyikja'jty, jøts ja nda'ajkxmajk ja nbajidity janch ujts abøki ja ajkx, pø jadukmagø'pxy xajkxi dø'øn ja jam wyinaty yjaaka'ity jøts øøts nbaatnit ja naajx. ⁹ Xjats ku øøts jam nwinajky, jøts øøts nbaajty ja jøndsabajk yikxon tø kya'kxy, jøts ja ajkx tu'uk tø yikjngoni, jøts tsapkaaky abiky. ¹⁰ Winets øøts xnimaay ja nwindson'ajtim Jesús:

—Yikmendi tu'uk majtsk ajkx midi ixjanim tø xjuutti.

¹¹ Jøts ja Simón Pedro pyejty jam barkijotp jøts ja tjidøjtpidsiimy ja ta'ajkxmajk, janch ujts abøki tum ja møjaty ajkx, tukmagø'pxy ja wixijkxmyaktigøøk; jøts nika'ap ja xuummy yjapøøjty øy idø'øn ja tyimy-jajadine'eni. ¹² Jøts ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ:

—Men m'ajop'atti.

Jøts ja pabøjkpitøjk ni tu'ugin ja sa kyawa'andi pøni pøn idø'øn ja', pø tøxi ja wyinaty tnijawidi jøts ku ja yja'aji ja nwindson'ajtim. ¹³ Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja wingon ñimejnidøø, jøts ja tnixajyii'ñ ja tsapkaaky, jøts ja ojts myø'oyidi møøt ja ajkx.

14 Ya'at idø'on møøt myidigøøk ojk yjaty ku ja nwindson'ajtim Jesús ñanky'ijxyi ma ja pyabøjkpitøjk jam, ku ja wyinaty tø yjukpyiky jadigojk.

Ku Jesús møøt ñagyajpxyi ja Simón Pedro

15 Xjats ku ja y'ajop'ajt'abajtidøø, winets ja nwindson'ajtim Jesús tnimaay ja Simón Pedro midi ja Jonás myajnkíp:

—Simón, ¿xtsojpk øts jawaani sam øts ya'at xtsoktin?

Jøts ja Pedro ja t'adsøøy:

—Ndsøjkpy me nwindson'ajtim, wa'ats mets ja xnijawi jøts ku me ndsøky.

Winets ja nwindson'ajtim Jesús ja ñimaajyøø:

—Winets ø xnøø'møøjyit xuu'møøjyit ja nbabøjkpitøjk.

16 Jøts ja mimajtsk ojk kujk yiktiibyiky ja Jonás myajnk, yide'en ja yiknimaay:

—Simón, ¿xtsojpk øts?

Jøts ja Pedro ja t'adsøøy:

—Ndsøjkpy nwindson'ajtim, wa'ats mets ja xnijawi.

Jøts ja ojts ñii'mxyi ja nwindson'ajtim Jesús:

—Winets ø xnøø'møøjyit xuu'møøjyit ja nja'.

17 Jøts ja midigøøk ojk yiknimaay ja Jonás myajnk:

—Simón, ¿xtsojpk øts?

Winetnimts ja Pedro yjotmay'oo'kpijky, ku ja midigøøk ojk yide'en yiktøøji ja nwindson'ajtim pøni chøjkpy ja', jøts ja tnimaay:

—Windsøn'ajtim, mets tuki'iyi mnija'wip. Mnija'wipxi wa'ats jøts ku ndsøky.

Jøts ja nwindson'ajtim Jesús wyaañ, jøts ja ñimaajyøø:

—Mets ndanipijkpy amuum, jøts xnøø'møøjyit xuu'møøjyit ja nbabøjkpitøjk. ¹⁸ Janch idø'on nnøjmi, jøts ku y'ijty mjaak'una'jk'atynim, yikxon y'ijty mjaaknaxyøxyi jøts mnijkxy pøni ma kø'øm xtsøky; kuts ja møjaa'y'ajtin xpatnit, jøts mxajtøønit, wyenkpits mets ja mwet mmo'ojyiyip jøts ja myiknøjkxixit ma me ka'ap mjanøjkxwa'añ.

¹⁹ Ku ja nwindson'ajtim Jesús jade'en wyaañ, ja' idø'on ja yjatijpy sa ja Pedro ja o'jkin tpaatt ku yikøyakt, jøts ja Dios jade'en yikmøjawit yikunuu'kxyjawit. Jøts ja ojts ñi'mxyi:

—iPaduujnik øts yø nja', kidi øts xmajtstu'uty!

Ja Jesús pyabøjkpi midi janchminamyajyiyip

²⁰ Xjats ku ja Pedro y'ejxjimbijty, jøts ja ojts t'ixy jøts ku øts nbamiñ midi ja nwindson'ajtim Jesús janchminamyajyiyip. Øts ja nwindson'ajtim Jesús jam wyinaty nbutsinaapy ku øøts wyinaty xjøøøjty n'a'ux'aty, jøts øts wyinaty nwindson'ajtim n'amidøøy: “Windsøn'ajtim, ¿pøn idø'on mga'ødyunwajnip?” ²¹ Jøts ku dø'on ja Pedro ja ojts y'ijxyi, winets ja Pedro tnimaay ja nwindson'ajtim Jesús:

—Windsøn'ajtim, jøts yø', ¿sats yø yjatt?

²² Jøts ja nwindson'ajtim Jesús ja ojts yide'en y'adsøyi:

—¿Ti mets yø xunk'aty, njadyimyjayikjujky'aty øts yø' nay jaa ku ø nme'ent jadigojk? Tujnik øts yø nja' tu'ugyi.

²³ Xjats ja ayuujk yø'øgyøjy, jøts ja jade'en tnimadow'atti pøn jaty ja nwindson'ajtim Jesús

yja' pabøjkp, jøts ku ja'abi pabøjkpi ka' y'ookt. Kajade'enipts ja nwindson'ajtim Jesús wyinaty tø tnøjmi ja Pedro jøts ku ja'abi pabøjkpi ka' y'ookt, pø yide'enxi ja wyaañ jøts ku ka' ttunk'attit pøni sa ja yjatt.

²⁴ Øts idø'øn Juan, midi'its idø'øn ya'at ayu-ujk njaadyampy, pø tiy janchxi dø'øn yø'. N'eix nnija'wiyi'ñ øøts ku jade'en yjajty.

²⁵ Jaanim yø may ti jaty ja nwindson'ajtim Jesús tyuun, ku ja jeexyip jade'en tø tyimyikja'ay piy køñ, mayts nøky jeexyip chøkyi jøts yikjaagyøxt sam yjajty kyubejty. Jade'en idø'øn ja yjajty.

**Ja ɔgyajpxy ja ɔmyadya'aky midi xukpaajtimp
ja nitso'ok'ajtin
New Testament in Mixe, Tlahuitoltepec
(MX:mxp:Mixe, Tlahuitoltepec)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Tlahuitoltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Tlahuitoltepec [mxp], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Tlahuitoltepec

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

422dcf73-46a5-5403-b423-8406ed76ac1d